

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2024-4-016 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 25-40/958-554
Karar Tarihi : 23.10.2025

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN, Rıdvan DURAN
Ayşe USLU CEVLEK

B. RAPORTÖRLER: Bilge YILMAZ, Kübra Dilara AYAR, Bengisu ÇAYAN, Şeyma AYDIN, Orhan Enes ÖZERDEM

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Resen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILAN : - EMT Elektronik Mühendislik San. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcileri: Av. Bulut GİRGİN, Av. Mustafa POLAT, Av. Orçun
HOROZOĞLU, Av. Enis Doğa KÜÇÜKAY
Yıldırım Oğuz Göker Cad. Maya Plaza K:9, Akatlar 34335
Beşiktaş/İstanbul
- Micro Systemation AB
Temsilcileri: Av. Elif GÖKDAĞ ÖNER, Av. Sevim Nihan YİĞİT
Maslak Mah. Ahi Evran Cad. No:21 Polaris Plaza K:15
D:63 Sarıyer/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet gösteren EMT Elektronik Mühendislik San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Micro Systemation AB tarafından 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespiti.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** EMT Elektronik Mühendislik San. ve Tic. Ltd. Şti. (EMT) ve Micro Systemation AB'nin (MSAB) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u (4054 sayılı Kanun) ihlal edip etmediklerinin tespiti.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurulunun (Kurul) 09.05.2024 tarihli ve 24-22/512-M sayılı kararı ile başlatılan soruşturma kapsamında, EMT ve MSAB'nin temel olarak kolluk kuvveti niteliğindeki bazı müşterilere ürün sağlamama davranışlarının bulunup bulunmadığının ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u (4054 sayılı Kanun) ihlal edip etmediklerinin tespitine yönelik olarak Kanun'un 40. maddesi uyarınca resen soruşturma açılmıştır.
- (4) EMT'ye 24.05.2024 tarihli ve 89867 sayılı ve MSAB'ye 24.05.2024 tarihli ve 89868 sayılı yazılar ile soruşturma bildirimi gönderilerek 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca yazılı savunmalarını 30 gün içinde Rekabet Kurumuna (Kurum) iletmeleri istenmiştir. MSAB'nin İsveç'te mukim olması ve Türkiye'de herhangi bir temsilciliğinin bulunmaması nedeniyle bu teşebbüs bakımından 24.05.2024 tarihli ve 89868 sayılı soruşturma bildirimi, Dış İlişkiler ve Rekabet Savunuculuğu Dairesi kanalıyla yapılmıştır. Soruşturma bildirimine istinaden EMT'den gelen yazılı savunma 26.06.2024 tarih ve 53292 sayı ile süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (5) 27.05.2024 tarihinde EMT’de gerçekleştirilen yerinde incelemede talep edilen bilgi ve belgelere istinaden gönderilen cevabi yazı 26.06.2024 tarih ve 53278 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (6) Öte yandan İsveç’te mukim MSAB’ye gönderilen soruşturma bildiriminin tarafa ulaşmadığı 27.09.2024 ve 09.10.2024 tarihlerinde gerçekleştirilen e-posta yazışmaları ile teyit edilmiş, soruşturma bildirimi 09.10.2024 tarihli e-posta ile tarafa tebliğ edilmiştir¹. MSAB’nin yazılı savunması ise 28.10.2024 tarih ve 58236 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (7) 11.11.2024 tarihinde süresi sona erecek olan soruşturma süresi, 4054 sayılı Kanun’un 43. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *“Gerekli görüldüğü hallerde bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından 6 aya kadar ek süre verilebilir.”* hükmü uyarınca, Kurulun 10.10.2024 tarihli ve 24-41/980-M sayılı kararı ile süre bitiminden itibaren altı ay uzatılmıştır.
- (8) Yürütülen soruşturma çerçevesinde soruşturma heyetince hazırlanan 09.05.2025 tarihli Soruşturma Raporu, hakkında soruşturma açılan taraflara 4054 sayılı Kanun’un 45. maddesi gereğince tebliğ edilmiş ve söz konusu tarafların ikinci yazılı savunmaları talep edilmiştir. İlgili soruşturma raporları soruşturma tarafı teşebbüslere 22.05.2025 tarihinde elektronik tebligat ile gönderilmiş olup EMT ve MSAB tarafından Soruşturma Raporu 27.05.2025 tarihinde tebellüğ edilmiştir.
- (9) Soruşturma Raporu’nun tebliği üzerine, MSAB tarafından 03.06.2025 tarih ve 69009 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal ettirilen yazıda 4054 sayılı Kanun’un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ikinci yazılı savunma için 30 gün ilave süre tanınması talebinde bulunulmuş olup bu doğrultuda 12.06.2025 tarihli ve 25-22/538-M sayılı Kurul kararı ile ikinci yazılı savunmaların süresinin, bitiminden itibaren 30 gün uzatılmasına karar verilmiştir.
- (10) EMT tarafından sunulan ikinci yazılı savunma 18.06.2025 tarih ve 69479 sayılı ve MSAB tarafından sunulan ikinci yazılı savunma 21.07.2025 tarih ve 71015 sayılı yazılar ile yasal süreleri içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiş olup 05.08.2025 tarihli ve 2024-4-016/EG-01-02 sayılı Ek Görüş’ler EMT tarafından 05.08.2025 tarihinde, MSAB tarafından ise 07.08.2025 tarihinde tebellüğ edilmiştir.
- (11) Ek Görüş’ün tebellüğ edilmesi sonrasında EMT tarafından gönderilen üçüncü yazılı savunma 21.08.2025 tarih ve 72366 sayı ve MSAB tarafından gönderilen üçüncü yazılı savunma 04.09.2025 tarih ve 73024 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. MSAB tarafından gönderilen üçüncü yazılı savunmada 4054 sayılı Kanun’un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma talebinde bulunulduğu ifade edilmiştir. Sözlü savunma talebi, 11.09.2025 tarih ve 25-34/817-M sayılı Kurul toplantısında görüşülerek sözlü savunma toplantısının 14.10.2025 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

¹ 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 25. maddesinde yabancı ülkelere yapılacak tebligatlar için izlenecek sürecin detayları düzenlenmiştir. İşbu soruşturma özelinde taraf e-posta ile bilgilendirildiğinden anılan Kanun’un 32. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *“Tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır.”* ve Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik’in 53. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında düzenlenen *“Tebliğ, usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliği öğrenmiş ise geçerlidir. Aksi takdirde tebligat yapılmamış sayılır. Muhatap, her ne şekilde olursa olsun tebliğ evrakını veya davetiyeyi alırsa ya da bunların içeriğini öğrenirse tebliği öğrenmiş sayılır. Muhatabın tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi olarak kabul edilir.”* hükümlerinden hareketle soruşturma bildiriminin e-posta ile tarafa gönderildiği tarih olan 09.10.2024 tebellüğ tarihi olarak kabul edilmiştir.

- (12) Soruşturma sürecinde kendilerinden bilgi ve belge talebinde bulunulan (.....)'nın ((.....)) cevabi yazısı 31.10.2024 tarih ve 58386 sayı, (.....)nın ((.....)) cevabi yazısı 07.11.2024 tarih ve 58644 sayı, (.....)nın ((.....)) cevabi yazısı 26.03.2025 tarih ve 65384 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Ayrıca 18.02.2025 tarihinde (.....) yetkilileri, 19.02.2025 tarihinde ise (.....) yetkilileri ile toplantı gerçekleştirilmiştir.
- (13) Kendilerinden bilgi ve belge talep edilen Difose Bilişim Bilgisayar Eğitim Danışmanlık İthalat İhracat Tic. Ltd. Şti.'den (DIFOSE), Mergenpro Siber Güvenlik ve Bilişim Teknolojileri AŞ (MERGENPRO), Komtera Bilişim Teknolojileri San. ve Tic. Ltd. Şti. (KOMTERA), EMT ve MSAB'den gelen cevabi yazılar en son 17.02.2025 tarih ve 63241 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (14) Bu teşebbüsler dışında, Fordefence Bilişim ve Danışmanlık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti. (FORDEFENCE), Adeo Bilişim Danışmanlık Hizmetleri San. ve Tic. AŞ (ADEO), Bigdata Bilgisayar Bilişim Güvenlik Sistemleri Eğt. Dan. Ltd. Şti. (BIGDATA), Bilgi Korum Siber Güvenlik Veri Kurtarma Yazılım Ağ ve İnternet Teknolojileri Bilişim Teknolojileri Danışmanlık İth. İhr. Tic. Ltd. Şti., Veri ve İletişim Sistemleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nden (VERISIS) ve Forensafe Yazılım Çözümleri AŞ'den (FORENSAFE), Mirefe Bilişim Teknolojileri Tic. Ltd. Şti.'den (BİLGİKORU) ve Veri Kurtarma Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketi'nden (VERİ KURTARMA) talep edilen bilgi ve belgeler en son 28.02.2025 tarih ve 64108 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. MSAB ve EMT'den daha sonradan ek olarak istenen bilgi ve belgelere istinaden gelen cevabi yazılar en son 24.03.2025 tarih ve 65257 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (15) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor ve Ek Görüş'te; soruşturma kapsamında yapılan incelemeler ve tespitler ile bunlara ilişkin değerlendirmeler ışığında, haklarında soruşturma yürütülen; EMT Elektronik Mühendislik San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Micro Systemation AB ünvanlı teşebbüsler tarafından 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlal edildiğine yönelik bulguya ulaşılamadığından, ilgili teşebbüsler hakkında idari para cezası uygulanmasına yer olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1. Soruşturma Tarafları:

EMT

- (16) 1987 yılında Ankara'da kurulmuş olan EMT; tasarım, mühendislik, üretim ve Ar-Ge ile adli bilişim, siber güvenlik, kriminal inceleme ve endüstriyel nem alma kabinleri alanlarında çözüm faaliyetleri ile eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. EMT'nin Türkiye'de satışını gerçekleştirdiği mobil adli bilişim ürünleri ile bu ürünler hakkındaki bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 1: EMT'nin Türkiye'de Satışını Gerçekleştirdiği Mobil İmaj Alma Ürünleri

Sağlayıcı	Mobil İmaj Alma Ürünü	Ürün Hakkında Bilgi
MSAB	XRY	Mobil cihaz incelemesi, veri toplanması ve analizine yönelik adli bilişim teknolojisinde kullanılan yazılım çözümüdür.
	XAMN	Çıkarılan verilerin analiz edilmesini sağlayan yazılımdır.
	XEC	Ağ bağlantılı sistemlerin ve veri depolamanın yönetilmesini sağlayan yazılımdır.
	UNIFY	MSAB'nin yakın bir zamanda piyasaya sunduğu bir ürün olup esas olarak gerçek zamanlı iş birliğini mümkün kılan ürün birden fazla araştırmacının aynı vaka üzerinde eş zamanlı olarak çalışmasına olanak tanımaktadır.
Oxygen	Oxygen Forensic Detective	Dijital adli bilişim ve olaylara müdahale alanındaki mobil cihaz kopya alma, inceleme ve veri kurtarma yazılımıdır.
Belkasoft	Belkasoft Evidence Center X	Dijital adli bilişim, mobil ve bilgisayar cihazlarından dijital kanıtların toplanması ve analiz edilmesi ve siber olaylara müdahale yazılımıdır. Bu yazılım, dijital adli vakaların çözülmesine, siber olaylara müdahale edilmesine ve e-keşif araştırmalarının yürütülmesine yardımcı olmaktadır.
	Belkasoft Remote Acquisition	Sabit ve çıkarılabilir disklerin, RAM'in, bağlı mobil cihazların ve hatta belirli veri türlerinin uzaktan çıkarılması için geliştirilmiştir.
Compelson	MobilEdit	Dijital adli bilişim ve olaylara müdahale alanındaki mobil cihaz inceleme ve kopya alma yazılımıdır.
GmdSoft	Hancom Forensics	Mobil cihazlardan kopya alma, veri inceleme ve uygulama analizi yoluyla dijital araştırmaları destekleyen mobil adli bilişim çözümüdür.
Cellebrite	Cellebrite-UFED	Dijital adli bilişim ve olaylara müdahale alanındaki mobil cihaz kopya alma, inceleme ve veri kurtarma yazılımıdır. 2020 yılı sonu itibarıyla Türkiye satışları durdurulmuştur.
Magnet	GrayKey	Bulut, mobil ve IoT cihazlarından veri toplama ve analiz çözümüdür. Ayrıca mobil cihaz incelemesi, veri toplanması ve analizine yönelik adli bilişim teknolojisinde kullanılan yazılım çözümüdür.
	Magnet AXIOM	Bulut, mobil ve IoT cihazlarından çıkarılan verilerin analiz edilmesini sağlayan yazılımdır.
Kaynak: Cevabi Yazı, EMT'nin Birinci Yazılı Savunması ile Dosya Kapsamında Yapılan Araştırmalar		

(17) EMT ve rakiplerinin pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 2: Türkiye'de Dağıtım Faaliyeti Yürüten Teşebbüslerin Mobil Adli Bilişim Ürünleri Bakımından Pazar Payları

Teşebbüs Adı	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)	2024 (%)
DİFOSE	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
EMT	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
KOMTERA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
MERGENPRO	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
VERİ KURTARMA	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TOPLAM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Kaynak: Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar					

- (18) Tablo 2’de sunulan pazar payı verileri incelendiğinde mobil adli bilişim ürünleri bakımından EMT’nin son beş yılda pazar payının sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu görülmektedir. Diğer yandan EMT’nin hissedarlık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 3: EMT’nin Hissedarlık Yapısı

Hissedarlar	Hisse Oranı
Mehmet Can KÜÇÜK	%(.....)
Cemal KÜÇÜK	%(.....)
Kaynak: Cevabi Yazı	

MSAB

- (19) 1984 yılında İsveç’te dijital adli bilişim alanında faaliyet göstermeye başlayan MSAB; polis, savunma, göç, ıslah ve gümrük işleri gibi görevlerde yer alan kolluk kuvvetlerine soruşturma ve görevlerini yerine getirmelerinde yardımcı olan ürünleri vasıtasıyla cep telefonlarından ve diğer cihazlardan veri çeken, verileri analiz eden, yazılımı ve kullanımını yöneten ve izleyen sistem çözümleri hizmeti sunmaktadır. Birçok ülkede hizmet veren MSAB, on beş ülkede bulunan satış ofisleri ve distribütör ağı aracılığıyla faaliyet göstermektedir. MSAB, doğrudan satış faaliyetlerini İsveç’teki genel merkezinin yanı sıra ABD, Birleşik Krallık, Avustralya, Kanada, Singapur, Japonya, Hindistan, İtalya, İspanya, Fransa, Almanya, Norveç, Finlandiya ve Hollanda’daki ofisleri aracılığıyla yürütmektedir. Bunun dışında Afrika, Asya, Avrupa ve Güney Amerika gibi birçok farklı bölgede yer alan müşterilerine ise distribütörleri ve iş ortakları aracılığıyla hizmet sunmaktadır. MSAB’nin mobil adli bilişim ürünleri pazarındaki bazı rakipleri ise İsrail menşei Cellerbrite², Kanada menşei Magnet³, Rusya menşei Oxygen⁴, Amerika Birleşik Devletleri menşei Belkasoft⁵, Çekya menşei Compelson⁶ ve Güney Kore menşei GmdSoft⁷’tur.
- (20) Ayrıca MSAB’nin Türkiye pazarındaki sınırlı ticaret hacmi nedeniyle herhangi bir satış ofisi ya da temsilciliğinin bulunmadığı, MSAB ürünlerinin Türkiye’deki satış ve dağıtımının, yetkili distribütörü olan EMT tarafından gerçekleştirildiği belirtilmektedir. MSAB’nin satışını gerçekleştirdiği mobil adli bilişim ürünleri ise XRY, XAMN, XEC ve UNIFY’dır.
- (21) Halka açık bir şirket olan MSAB’nin hissedarlık yapısı ise aşağıdaki gibidir:

² Cellebrite DI Ltd.

³ Magnet Forensics Inc.

⁴ Oxygen Forensics, Inc.

⁵ Belkasoft LLC

⁶ Compelson s.r.o.

⁷ GmdSoft Inc.

Tablo 4: MSAB'nin Hissedarlık Yapısı

Hissedarlar	Hisse Oranı
Alcur Select	%(.....)
Nordnet Pensionsförsäkring AB	%(.....)
Aktiebolag Grenspecialisten	%(.....)
Strawberry Capital AS	%(.....)
Edastra AB	%(.....)
Öhman Sweden Microcap	%(.....)
Försäkringsbolaget Avanza Pension	%(.....)
Sijoitusrahasto Aktia Nordic Mic	%(.....)
Handelsbanken Fonder AB	%(.....)
Cervantes Capital AB	%(.....)
Diğer Ortaklar	%(.....)
Kaynak: MSAB'nin Birinci Yazılı Savunması	

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Sektör Hakkında Bilgi

- (22) Adli bilişim, özel inceleme ve analiz teknikleri kullanılarak bilgisayarlar ve mobil cihazlar başta olmak üzere, tüm elektronik medya üzerinde yer alan potansiyel delillerin toplanması amacıyla, elektronik aygıtların incelenmesi sürecini kapsayan bir bilim dalıdır⁸. Genel olarak adli bilişim mobil cihaz inceleme, veri tabanı inceleme, işletim sistemi inceleme, veri kurtarma, şifre çözme, dosya inceleme, zararlı yazılım inceleme, ses ve görüntü inceleme, anahtar kelime taraması, uygulama inceleme gibi birçok çalışma alanını içerisinde barındırmaktadır.
- (23) Adli bilişim incelemelerinin en önemli aşamasını delillerin tespiti ve verinin hukuki bir delil haline dönüştürülmesi oluşturmaktadır. Bilişim temelindeki sayısal verilerin, diğer fiziksel bulgulara göre farklı yapıda olması, bilimsel olarak evrensel ölçüde kabul görmüş bazı standart aşamaların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Temelde adli bilişim safhaları dört bölüme ayrılarak incelemektedir⁹. Bunlar;
- Delil Elde Etme/Toplama (*Acquisition/Collection*)
 - Tanımlama/İnceleme (*Identification/Examination*)
 - Değerlendirme/Çözümleme (*Evaluation/Analysis*)
 - Raporlama/Sunum'dur (*Reporting/Presentation*).
- (24) Bu kapsamda hukuki yollarla işlem görecektir olan bulgulara delil niteliği kazandırarak değerlendirme ve yorumlama yapılabilmesi için yukarıda sayılan delil elde etme ve toplama, tanımlama, değerlendirme ve sunum işlemlerinin aşamalı olarak yapılması gerekmektedir.
- Delil Toplama:** Adli bilişim sürecindeki ilk adım, potansiyel veri kaynaklarını belirlemek, verileri tanımlamak, etiketlemek, kaydetmek ve elde etmektir. Toplama aşaması olarak tanımlanan bu aşamada; olası veri kaynaklarını koruyan yönergeler ve prosedürler takip edilerek verilerin bütünlüğü sağlanmakta ve toplama işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu sayede mevcut ağ bağlantıları gibi potansiyel ve sürekli dinamik veri kayıplarının önüne

⁸ Keser Berber, L., Adli Bilişim, CMK md 134 ve Düşündürdükleri.

⁹ Ekizer, A. H. (2014). Adli Bilişim - Computer Forensics, <https://www.ekizer.net/adli-bilisim-computer-forensics/> , Erişim Tarihi: 06.02.2025.

geçilmektedir¹⁰. Toplama aşaması, imaj alınması¹¹ ile sona ermekte olup inceleme aşaması ile birlikte çalışmanın teknik yönü başlamaktadır.

- **Tanımlama:** Bu aşamada elde edilen verilere anlam kazandırılmaktadır. Elde edilen sayısal bulguların imajlarının alınarak, incelenen dijital delilin türüne, ihlalin türüne ve şekline göre yapılan ilk tasnifleme işlemi ile tanımlama işlemi başlamaktadır. Elde edilen bulgular delilin gözle görülür kılınmasını sağlamaya ve delilin orijininin ve öneminin açıklanmasına yardımcı olmaktadır.
- **Değerlendirme:** Bu aşama ise verilerin alınan imajının görülebilir ve incelenebilir hale getirilmesinden sonra analiz edilip incelendiği aşamadır. Diğer bir deyişle bir tür ayrıştırma ve temizleme aşaması olduğunu söylemek mümkündür. Bu işlemin sonucunda gerekli tutanaklar tutularak yapılan işlemler kayıt altına alınır. Bu safha aynı zamanda adli bilişim incelemesinin kurallara uygun olarak yapıp yapılmadığının da kontrolünü sağlamaktadır.
- **Raporlama:** Son olarak raporlama safhasında ise inceleme ve analiz aşamaları bitmiş olup artık adli bilişimin raporlama bölümüne geçilmiştir. Bu aşamada ayrıntılı olarak incelemenin tarih ve zaman dilimi, dijital delillerin nasıl elde edildiğine ilişkin teknik boyutu ve adli bilişimin hangi metotlarının kullanıldığını açıklayan bir rapor oluşturulmaktadır¹².

(25) Yukarıda aşamalarına yer verilen adli bilişim incelemesi, verinin olduğu her yerde yapılabilmekte olup inceleme konusu çeşitli aygıt veya ortamlara göre uzmanlık alanlarına ayrılmaktadır. Diğer bir deyişle inceleme ya da araştırma yapılacak ortama göre yani veri kaynağına göre adli bilişim disiplininin çeşitli alt dallara ayrılması mümkündür. Adli bilişim türleri genel olarak; bilgisayar adli bilişimi, mobil adli bilişim, ağ (*network*) adli bilişimi, bulut adli bilişimi, IoT (*Internet of Things*, nesnelerin interneti) ve multimedya adli bilişimi olarak sınıflandırılabilir. Bu kapsamda;

- **Bilgisayar Adli Bilişimi;** adli bilişim teknikleri kullanılarak bilgisayar ve bağlı cihazlardan veri elde etme, analiz etme ve kanıt toplamaktır. Sabit diskler, SSD'ler, harici diskler gibi veri depolama cihazlarını incelemektedir.
- **Mobil Adli Bilişim;** akıllı telefonlar, tabletler ve diğer taşınabilir cihazlardan dijital delillerin elde edilmesidir. SMS, arama kayıtları, GPS verileri, sosyal medya hesapları ve uygulama verilerinin incelenmesinde kullanılmaktadır.
- **Ağ Adli Bilişimi;** ağ ile ilgili dijital delillerin incelenmesidir. Bilgi ve delil toplamak için ağ trafiğini izleme, kaydetme ve yorumlama işlemlerini kapsamaktadır.
- **Bulut¹³ Adli Bilişimi;** bulut platformlarında depolanan veriler üzerinde adli bilişim incelemesi yapılmasıdır. Bulut ortamında gerçekleşen saldırıların veya veri ihlallerinin incelenmesi, güvenlik ve yasal düzenlemeler doğrultusunda bulut verilerine erişim konularını kapsamaktadır.
- **IoT Adli Bilişimi;** IoT cihazlarında veri toplanması ve toplanan verilerin analiz edilmesidir. Akıllı ev sistemleri, giyilebilir cihazlar, güvenlik kameraları gibi IoT cihazlarının incelenmesini kapsamaktadır.

¹⁰ K. Kent, S. Chevalier, T. Grance, H. Dang, Guide to Integrating Forensic Techniques into Incident Response, Natl. Inst. Stand. Technol. (2006).

¹¹ İmaj alma işlemi, bir cihazın, diskin veya belleğin bit bit kopyalanarak birebir yedeğinin alınmasıdır. Bu yöntem, adli bilişimde verilerin bütünlüğünü koruyarak analiz yapılmasını sağlamaktadır.

¹² Ateş E.C., Adli Bilişim, Dijital Deliller ve Bilişim Suçları Kavramlarının İncelenmesi (2020).

¹³ Bulut bilişim, bilgi işlem hizmetlerinin (sunucu, depolama, veri tabanı, ağ, yazılım, analiz ve makine zekâsı dâhil), daha hızlı yenilik, esnek kaynaklar ve ekonomik ölçeklendirme sunmak üzere, internet (bulut) üzerinden sağlanması anlamına gelmektedir.

- Multimedya Adli Bilişimi; ses, video ve görüntü dosyalarının analizi için kullanılır. Sahteciliğin tespiti, metaverilerin¹⁴ analizini ve bir medya üzerinde manipülasyon olup olmadığının incelenmesi konularını kapsamaktadır.
- (26) Kullanımı uzmanlık gerektiren adli bilişim cihazlarından bazıları yukarıda belirtilen alanlardan birden fazlasında çalışma özelliğine sahiptir. Örneğin; Belkasoft tarafından üretilen Evidence Center X ürünü bilgisayar, mobil, veri tabanı ve bulut gibi farklı adli bilişim alanlarında çözüm üretebilme özelliğine sahiptir. Bununla birlikte adli bilişim cihazları temelde üründe yer alan veriyi elde etme, analiz etme ve saklama süreçlerini kapsıyor olsa da kapasiteleri, özellikleri ve arayüzlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu kapsamda sadece mobil cihazlarda inceleme yapan bir ürün ile ses ve görüntü dosyalarının analizini yapan bir ürünün aynı işlevselliğe sahip olmadığı söylenebilecektir. Nitekim müşteriler tarafından da söz konusu ürünlerin farklı uygulama alanları ve amaçlar için kullanıldığı dolayısıyla her bir adli bilişim ürününün, farklı dijital ortamları ve verileri incelemeye yönelik özel araçlar ve teknikler içerdiği belirtilmektedir.
- (27) Üreticiler bakımından ise veri kaynağına göre cihazlar uzmanlık gerektirmekte olup cihazın üretim ve geliştirilmesinde farklı yazılım, donanım ve ekipmanlar kullanılmaktadır. Dolayısıyla her bir teknolojinin üretim yöntemi (tasarım, malzeme, test süreci vb) birbirinden çok farklı olmakla birlikte, her bir teknoloji ile farklı performans seviyelerine sahip adli bilişim cihazları üretilebilmektedir. Bununla beraber incelenecek ürünler geliştikçe üretilen bu ürünlerin belirli aralıklarla yazılımlarının da güncellenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda adli bilişim ürünlerinin üretimden sonra da farklı Ar-Ge maliyeti oluşturduğu söylenebilecektir. Keza bilgisayarların işletim sistemi güncellemeleri dışında önemli değişikliklere uğramadığı, mobil telefonların ise sürekli olarak işletim sistemleri, üretici yazılımı (*firmware*) ve güvenlik güncellemeleri ile akıllı telefon uygulaması güncellemeleri aldığı belirtilmektedir.
- (28) Bu doğrultuda adli bilişim türleri arasında her durumda talep ve arz ikamesinin bulunmadığı, uzmanlık bilgisi isteyen adli bilişim türlerinin inceleme ve araştırma yapılacak ortama göre bir başka deyişle veri kaynağına göre bilgisayar, mobil, ağ, bulut, IoT ve multimedya adli bilişimi olmak üzere çeşitli alt türlere ayrılmasının mümkün olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler de bu ürünleri türlerine göre farklı sınıflar altında tüketicilere sunmaktadır.
- (29) Buna ilişkin olarak Türkiye’de satışı yapılan adli bilişim yazılımı türlerine aşağıda yer verilmektedir:

¹⁴Metaveri, bir kaynağın ya da verinin öğelerini tanımlayan bilgilerdir.

Tablo 5: Türkiye’de Satışı Yapılan Adli Bilişim Yazılımı Türleri

Üreticiler	Bilgisayar Adli Bilişimi	Mobil Adli Bilişim	Bulut Adli Bilişimi	Multimedya Adli Bilişimi
Belkasoft	✓	✓	✓	✓
Compelson		✓	✓	
Passware	✓	✓		
Elcomsoft	✓	✓		
MSAB		✓	✓	✓
Oxygen		✓	✓	✓
Cellebrite		✓	✓	
GmdSoft	✓	✓	✓	
Magnet ¹⁵	✓	✓	✓	✓
ACE Laboratory (ACE Lab)	✓	✓		
Kaynak: Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar				

- (30) Hakkında soruşturma yürütülen MSAB, adli bilişim pazarında sağlayıcı olarak faaliyet göstermekte; EMT ise söz konusu adli bilişim ürünlerinin Türkiye pazarında dağıtım faaliyetleri ile iştigal etmektedir. Anılan teşebbüsler yukarıda yer alan birden fazla adli bilişim ürününün üretimi ve/veya satışı faaliyeti ile iştigal etseler de mevcut soruşturma konusunu esasında MSAB ve MSAB’nin Türkiye’de tek yetkili distribütörü olan EMT’nin mobil adli bilişim ürünleri pazarındaki eylemleri oluşturmaktadır. Bu doğrultuda iddia konusu eylemlerin incelenebilmesi adına mobil adli bilişim ürünleri aşağıda daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Mobil Adli Bilişim

- (31) Mobil cihaz kavramı, genellikle cep telefonları için kullanılsa da dâhili hafızası ve iletişim yeteneği olan tabletler, PDA¹⁶ ve GPS¹⁷ cihazlarını da kapsamaktadır¹⁸. Mobil cihazlar, arama yapmak, mesaj ve e-posta göndermek, internette gezinmek, video kaydetmek, para transferi yapmak, belge oluşturmak, konum bilgisi paylaşmak ve iş süreçleriyle ilgili çalışmalar yapmak üzere çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu durum çok sayıda kullanıcı verisinin mobil cihazlarda depolanmasını, mobil cihazların adli olaylar için önemli bir delil kaynağı haline gelmesini ve buna bağlı olarak mobil adli bilişimin öneminin artmasını sağlamıştır.
- (32) Mobil adli bilişim ise mobil cihazda bulunan dijital kanıt veya verilerin ayıklanması, kurtarılması ve analiz edilmesi süreçlerini kapsamaktadır. Bahse konu delil niteliği taşıyabilecek veriler, mobil cihazda bulunan fotoğraf, video, ses kaydı, mesaj, rehber, arama kaydı, uygulamalar ve belgelerden elde edilmektedir. Mobil cihazdan çıkarılacak veriler mümkün olduğu kadar adli açıdan sağlam, test edilmiş, güvenilir yöntemler kullanılarak elde edilmelidir.
- (33) Adli bilişimde delillerin yasal yollarla ve doğru bir formatta elde edilmiş olması, incelemeye konu olan dosyanın sonraki aşamaları açısından önemlidir. Bu kapsamda bilişim sistemleri yoluyla gerçekleştirilen suç ve kabahatlerin konu olduğu olaylarda, sistemlerden elde edilecek verilerin doğruluğunun, bütünlüğünün ve inkâr

¹⁵ Magnet, özellikle veri ve bulut imaj alma ve analitik soruşturma açısından öne çıkan bir ürün olmakla birlikte Türkiye’de mobil adli bilişim ürünü olarak tercih edilmemektedir.

¹⁶ PDA (*Personal Digital Assistant*) takvim, adres defteri, yapılacaklar listesi, notlar gibi minimum düzeydeki fonksiyonları gerçekleştirebilen taşınabilir küçük boyutlu cihazlardır.

¹⁷ GPS (*Global Positioning System*) küresel konumlama sistemini ifade etmektedir.

¹⁸ PANDE, J. ve A. PRASAD (2016), *Digital Forensics*, Uttarakhand Open University, Haldwani, Uttarakhand, INDIA.

edilemezliğin temin edilmesi gerekmektedir. Tüm bu özellikleri eksiksiz bir şekilde sağlayabilmek için geliştirilmiş veri kopyalama sistemine imaj alma denilmektedir. Adli imaj olarak da adlandırılan bu işlem, silinmiş, deforme edilmiş, değiştirilmiş her türlü veriye ulaşma imkânı tanınması açısından önemlidir. İmaj alma işlemi, bu amaca hizmet eden özel donanımlar ve yazılımlar yardımıyla orijinal medyada bulunan tüm bilgilerin aynen yeni bir ortama kopyalanması şeklinde icra edilmektedir¹⁹. İmaj alma işlemi sonrasında, elde edilen veriler adli inceleme sürecine tabi tutulmaktadır. Bu aşamada veriler detaylı bir şekilde analiz edilerek raporlama yapılmaktadır. Bu doğrultuda mobil adli bilişim faaliyetlerini (i) mobil imaj alma ve (ii) inceleme olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Mobil imaj alma işlemi, alınan imajın türüne göre mantıksal imaj alma ve fiziksel imaj alma olarak ikiye ayrılmaktadır.

- (34) Fiziksel imaj, elektronik delilin bire bir aynısını yani delilin tamamının kopyasını oluşturma işlemidir. Bahse konu yöntemde, gerekli durumlarda cihazın donanımına doğrudan müdahale edilerek veri çıkarımı yapılabilmektedir. Bu yöntemle şifrelenmiş veya silinmiş verilere ulaşmak mümkündür, ancak genellikle eski model cihazlarda uygulanabilmekte ve özel yazılım/donanım gerektirmektedir. Günümüzde kullanılan mobil adli bilişim araç setleri, mobil cihaz güvenlik açıklarını test ederek birçok cihazın fiziksel hafızasını elde etmek için yeni yöntemler geliştirmiştir. Bu yöntemler arasında, cihazın fiziksel belleğindeki verilere ulaşabilmek adına JTAG²⁰ ve ISP²¹ gibi erişim teknikleri yer almaktadır. Bu sayede, cihazda silinmiş veriler kurtarılabilmekte, şifrelenmiş dosyalar çözülebilmekte ve kritik deliller elde edilebilmektedir.
- (35) Mantıksal imaj ise saklama ünitesinin tamamının değil, sadece dosya sistemi katmanı bazında bölümlerinin imajının alınması işlemine verilen isimdir²². Sonuca hızlıca erişilmesi gereken hallerde mantıksal imaj yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemde, saklama ünitesinde kullanıcının gördüğü dosyalar haricindeki dosyalara erişim mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla mantıksal imaj alma, şifrelenmiş verilere erişim sağlamamakta ve silinmiş verileri fiziksel imaj alma kadar kapsamlı bir şekilde kurtaramamaktadır²³. Bu kapsamda her iki yöntem de avantaj ve dezavantajlarına göre değerlendirilerek, cihazın modeli ve işletim sistemi sürümüne bağlı olarak tercih edilmektedir.
- (36) Mobil adli bilişim faaliyetlerinin ikinci aşaması olan imaj incelemesi ise alınan imajın analiz edilerek içeriğindeki verilerin çıkarılması sürecidir. Mobil cihazlar farklı dosya sistemlerine sahip olduğundan, ilgili yazılım veya donanım tarafından imajın yapısı analiz edilmekte ve veriler çözümlenmektedir. İnceleme gerçekleştiren uzmanlar, elde edilen verileri inceleyerek delil niteliğinde olanları belirlemekte ve raporlama yapmaktadır.

¹⁹ ORMAN, Z., Rekabet Hukuku Uygulamaları Kapsamında Adli Bilişim, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, 2017, s.21.

²⁰ JTAG (Joint Test Action Group), cihazın anakartına bağlanarak çip üzerindeki belleğe doğrudan erişim sağlamak için kullanılan bir donanım protokolüdür.

²¹ ISP (In-System Programming), anakarttaki test noktalarına bağlanarak veri okunmasını sağlar. Bu sayede fiziksel olarak daha az zarar riskiyle cihaz üzerinde analiz yapılmasına olanak tanıyan bir yöntemdir.

²² Detaylı bilgi için bkz. <https://halilozturkci.com/adli-bilisim-incelemelerinde-sabit-disk-imajlari/>, Erişim Tarihi: 23.12.2024.

²³ Detaylı bilgi için bkz. <https://www.uzmanadlibilisim.com/imaj-goruntusu-olusturma-ve-inceleme/>, Erişim Tarihi: 23.12.2024.

- (37) Bu kapsamda mobil adli bilişim pazarında ele alınması gereken bir konu da imaj alma ürünleri ile inceleme ürünlerinin farklı pazarlar olup olmadığıdır. Yukarıda değinildiği üzere imaj alma ürünleri, delil bütünlüğünü koruyarak ham verinin eksiksiz bir şekilde elde edilmesini sağlarken, veri inceleme ürünleri belirli verileri analiz edilebilir formata dönüştürmeye yöneliktir. EMT tarafından gönderilen cevabi yazıda bazı inceleme ürünlerinin imaj alma özelliği sunabildiği görülse de söz konusu ürünlerin genel itibarıyla farklı yazılımları içerdiği belirtilmiştir. Buna karşın müşteriler tarafından mobil adli bilişim sürecinin bir bütün olduğu, inceleme faaliyeti kapsamında suç veya kabahatin ortaya çıkarılabilmesi ve hukuki bir zeminde değerlendirilebilmesi adına bu ürünlerin birlikte satın alınması gerektiği ifade edilmiştir. Keza her bir müşteri grubu tarafından (kolluk kuvvetleri, askeriye ve denetim görevi icra eden kamu otoriteleri ile iç denetim faaliyeti gerçekleştiren özel tüzel kişiler) temelde istenilen hususun verinin hukuka uygun bir şekilde çıkarılması ve incelenmesi olduğu, bu süreci tamamlayabilmek adına da imaj alma ve inceleme faaliyetlerinin birlikte yapılması gerektiği belirtilebilecektir. Bu nedenle imaj alma ve inceleme ürünlerinin birlikte satın alınması tüketici nezdinde önem arz etmektedir. Nitekim MSAB tarafından sunulan cevabi yazıda da mobil adli bilişim pazarında imaj alma ürünlerinin inceleme ürünlerinden ayrı sınıflandırılmayacağı, zira pazarda söz konusu ürünlerin ayrı ürün grupları olarak ele alınmadığı ifade edilmiştir. Bu kapsamda mobil adli bilişim ürünleri ile inceleme ürünlerinin mobil adli bilişim sürecini tamamlayan ürünler olduğu, dolayısıyla pazarın bir bütün olarak *“mobil adli bilişim ürünleri pazarı”* olarak tanımlanabileceği değerlendirilmektedir.
- (38) Türkiye’de mobil adli bilişim ürünleri pazarında sağlayıcı konumunda bulunan teşebbüsler MSAB, Magnet, Oxygen, GmdSoft, Compelson, Belkasoft, Passware Mobile, Elcomsoft ve ACE Lab’dır. Cellebrite ise 2021 yılından itibaren Türkiye’de mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet göstermemektedir. Anılan teşebbüsler yurt dışı menşeli olup Türkiye pazarında distribütörleri aracılığı ile faaliyette bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye’ye yıllar itibarıyla mobil adli bilişim ürünü tedarik eden teşebbüsler ile distribütörlerine yer verilmektedir.

Tablo 6: Türkiye’de Dağıtım Faaliyeti Yürüten Teşebbüslerin Satışını Gerçekleştirdiği Mobil İmaj Alma Ürünleri

Distribütör Sağlayıcı	Yıllar	DİFOSE	EMT	KOMTERA	MERGENPRO	VERİ KURTARMA
MSAB	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	+	-	-	-
	2022	-	+	-	-	-
	2023	-	+	-	-	-
	2024	-	+	-	-	-
Oxygen	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	+	-	-	-
	2022	-	+	+	-	-
	2023	-	+	-	-	-
	2024	-	+	-	-	-
Belkasoft	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	+	-	-	-
	2022	-	+	-	+	-
	2023	-	+	-	+	-
	2024	-	+	-	+	-
Compelson	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	-	+	-	-	-
	2023	-	+	-	-	-
	2024	-	+	-	-	-
GmdSoft	2020	-	-	-	-	-
	2021	+	+	-	-	-
	2022	+	+	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-
	2024	+	-	-	-	-
Passware	2020	-	-	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	+	-	-	-	-
	2023	-	-	-	+	-
	2024	+	-	-	-	-
Elcomsoft	2020	+	-	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-
ACE Lab	2020	-	-	-	-	-
	2021	-	-	-	-	+
	2022	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	+
	2024	-	-	-	-	+
Cellebrite	2020	+	+	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-

Kaynak: Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar

- (39) Sağlayıcı teşebbüslerin mobil adli bilişim pazarında distribütörler aracılığı ile üretimi ve satışını gerçekleştirdiği ürünler ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 7: Türkiye’de Mobil Adli Bilişim Ürünleri Pazarında Üretimi ve Satışı Gerçekleştirilen Ürünler

Üretici	Mobil Adli Bilişim Ürünü	Distribütör
MSAB	XRY XAMN XEC UNIFY	EMT
Oxygen ²⁴	Oxygen Forensic Detective	EMT
Belkasoft	Belkasoft Evidence Center X, Belkasoft Remote Acquisition	EMT MERGENPRO
Compelson	MobilEdit	EMT
GmdSoft	Hancom Forensics	DİFOSE EMT
Magnet	GrayKey Magnet AXIOM	EMT
Passware	Passware Kit Mobile ²⁵	MERGENPRO DİFOSE
ACE Lab	PC 3000 Mobile PRO ²⁶	VERİ KURTARMA

- (40) Söz konusu ürünler özel nitelikte ürünler olup sınırlı bir müşteri grubuna satışı gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda ilgili ürünlerin Türkiye’deki özel nitelikli alıcılarının kolluk kuvvetleri, askeriye ve denetim görevi icra eden kamu otoriteleri ile iç denetim faaliyeti gerçekleştiren tüzel kişiler olduğu söylenebilecektir. Bu cihazlar veri incelemesinin en önemli araçlarından biri olup satışlarında genellikle satıcı ülkenin yetkili makamlarından ihracat izinleri alınması gerekmektedir. Bu kapsamda ürünlerin ihracatına ilişkin süreçte aşağıda yer verilmektedir.

Çift Kullanımlı Ürünlerin İhracatına İlişkin Yasal Düzenlemeler

- (41) Avrupa Birliği (AB) ihracat kontrolüne ilişkin düzenlemeler kapsamında AB’den ihracatı gerçekleştirilen mobil adli bilişim ürünlerinin “çift kullanımlı ürünler” sınıfında olduğu kabul edilmektedir. Çift kullanımlı ürünlerin AB kapsamında ihracatı, aracılığı, teknik yardımı, transit geçişi ve transferinin kontrolüne yönelik ortak bir rejim tesis eden 20.05.2021 tarihli ve 2021/821 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Düzenlemesi (AB İhracat Kontrol Yönetmeliği)²⁷ bulunmaktadır.
- (42) AB İhracat Kontrol Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasında çift kullanımlı ürünler (*dual-use items*) şu şekilde tanımlanmaktadır: “*çift kullanımlı ürünler, yazılım ve teknoloji de dahil olmak üzere hem sivil hem de askeri amaçlarla kullanılabilen ürünler anlamına gelmekte olup nükleer, kimyasal veya biyolojik silahların veya bunların dağıtım araçlarının tasarımı, geliştirilmesi, üretimi veya kullanımı için kullanılabilecek ürünleri ve hem patlayıcı olmayan kullanımlar hem de nükleer silahların veya diğer nükleer patlayıcı cihazların imalatına herhangi bir şekilde yardımcı olmak için kullanılabilecek tüm ürünleri içermektedir.*” Anılan Yönetmelik’in 2. maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendinde ise; bir yazılım veya teknolojinin faks, telefon,

²⁴ KOMTERA tarafından 2021 ve 2022 yıllarında Oxygen’in mobil adli bilişim ürünlerinin Türkiye’de dağıtım faaliyetinde bulunduğu belirtilmiş olup 2023 yılı itibarıyla anılan sağlayıcının teşebbüs ile ticari ilişkisinin sonlandığı ifade edilmiştir.

²⁵ İlgili ürünün; mobil cihazlardan mantıksal, fiziksel ve şifreli veri çıkarma, şifre kırma ve cihaz yedekleme, dosyalarını analiz etme, temel düzey raporlama (şifreleri listeleme) gibi özellikleri vardır.

²⁶ İlgili ürünün; mobil cihazlardan ve çiplerden fiziksel veri kurtarma, silinmiş, şifrelenmiş veya hasar görmüş verileri geri getirme ve teknik detayları içeren raporlama gibi özellikleri vardır.

²⁷ AB İhracat Kontrol Yönetmeliği için bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021R0821>, Erişim Tarihi: 23.12.2024.

e-posta veya diğer elektronik araçlar da dahil olmak üzere elektronik ortamda AB gümrük bölgesi dışındaki bir varış noktasına iletilmesi; (i) söz konusu yazılım ve teknolojinin elektronik bir biçimde gerçek veya tüzel kişilere veya AB gümrük bölgesi dışındaki ortaklıklara sunulması ile (ii) teknolojinin bir ses iletim ortamı üzerinden sözlü olarak iletilmesi durumları "ihracat" faaliyeti olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda AB İhracat Kontrol Yönetmeliği kapsamında çift kullanımlı ürünler 5D002.c.1 ve 50002.c.3.b ihracat kontrol kodlarına tabi tutulmaktadır. Diğer yandan ihracatın gerçekleşmesi için belirli bir müşteri/son kullanıcıya özgülenmiş bir ihracat yetkisinin (genel ihracat yetkisi, küresel ihracat yetkisi veya bireysel ihracat yetkisi) mevcut olması gerekmektedir.

- (43) AB İhracat Kontrol Yönetmeliği'nin 3. maddesi uyarınca çift kullanımlı ürünlerin AB dışına ihracı için her ilgili üye devletin ilgili otoritesinden ihracat izni alınması gerekmektedir. Avustralya, Kanada, İzlanda, Japonya, Yeni Zelanda, Norveç, İsviçre (Lihtenştayn dahil), Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'ne ihracata, AB İhracat Kontrol Yönetmeliği Ek 2'de belirtilen "genel ihracat yetkisi" kapsamında izin verilmektedir. Buna ek olarak Latin Amerika ve Asya bölgesindeki bir dizi ülkeye yapılan ihracatlara "küresel ihracat yetkisi" kapsamında izin verilmektedir. İlgili düzenlemeler uyarınca çift kullanımlı ürünlerin ihracatında Türkiye'nin de içerisinde bulunduğu çok sayıda ülke için ise "bireysel ihracat izni" alması gerekmektedir.
- (44) AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği'nin 15. maddesinde üye devletlerin ilgili makamlarınca, ihracat izinleri için yapılan başvurular değerlendirilirken dikkate alınması gereken ölçütler düzenlenmektedir. İlgili düzenlemeye aşağıda yer verilmektedir.

"Üye Devletler, bu Yönetmelik kapsamında bir izin verip vermemeye veya bir geçişi yasaklamaya karar verirken, aşağıdakiler de dahil olmak üzere ilgili tüm hususları dikkate alırlar:

(a) Birlik ve Üye Devletlerin uluslararası yükümlülükleri ve taahhütleri, özellikle de her birinin ilgili uluslararası yayılmayı önleme rejimlerinin ve ihracat kontrol düzenlemelerinin üyesi olarak veya ilgili uluslararası anlaşmaları onaylayarak kabul ettikleri yükümlülükler ve taahhütler;

(b) Konsey tarafından kabul edilen bir karar veya ortak bir tutum ya da AGİT'in²⁸ bir kararı veya Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin bağlayıcı bir kararı ile uygulanan yaptırımlar kapsamındaki yükümlülükleri;

(c) 2008/944/CFSP sayılı Ortak Tutum kapsamındakiler de dahil olmak üzere ulusal dış politika ve güvenlik politikasına ilişkin hususlar;

(d) Nihai kullanım amacı ve saptırma riski ile ilgili hususlar."

- (45) Yukarıdaki kriterlerden görüleceği üzere, AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği'nin 15. maddesi kapsamında AB üyesi devletler tarafından ihracat izinlerinin verilip verilmemesi noktasında üye devletlerin ilgili makamlarının geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır.
- (46) İhracat izinlerinin alınması konusunda değinilmesi gereken bir başka nokta ise bu izinlerin alınması için her son kullanıcı bakımından ayrı ayrı başvuru yapılması gerektiğidir. İnceleme konusu MSAB ürünleri bakımından bu izinler genellikle İsveç

²⁸ Organization for Security and Co-operation in Europe, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı.

otoritesi ISP (*The Inspectorate of Strategic Products-Stratejik Ürünler Müfettişliği*)²⁹ tarafından yaklaşık 2 yıl süreyle ve izin verilen son kullanıcının ismi, ihracat izni verilen ürünler ve miktarları belirtilerek verilmektedir.

1.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (47) İlgili ürün pazarının tanımlanması ile ilgili ürün pazarında birbirine rakip olan, birbiriyle rekabet halinde olan veya rakiplik olasılığı bulunan teşebbüsler ile rekabetin koşulları ortaya konmaktadır. Pazar tanımıyla ayrıca, teşebbüslerin birbirinden bağımsız hareket edebilme yetenekleri, etkin rekabetin kapsamı ile teşebbüslerin davranış sınırları belirlenebilmektedir. İlgili ürün pazarı tanımında talep ikamesinin yanında, talep ikamesine eşdeğer etkisi olduğu durumlarda arz ikamesi de hesaba katılmaktadır.
- (48) Soruşturmanın konusunu esas olarak, sağlayıcı konumundaki MSAB ve Türkiye’de distribütörlüğünü yürüten EMT’nin mobil adli bilişim ürünleri pazarındaki eylemleri oluşturmaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere veri kaynağına göre adli bilişim ürünleri arasında arz ve talep ikamesinin olmadığı, bu kapsamda ilgili ürün pazarının “*mobil adli bilişim ürünleri pazarı*” olarak belirlenebileceği değerlendirilmektedir.
- (49) Mobil adli bilişim incelemelerinde ise XRY, Oxygen Forensic Detective, Belkasoft Evidence Center X, MobilEdit, Hancore Forensics ve Passware Kit Mobile olmak üzere farklı marka ürünler kullanılmaktadır. Bu noktada söz konusu ürünlerin aynı pazara dâhil edilip edilemeyeceği, edilemezse marka özelinde bir pazar tanımının yapılıp yapılamayacağı hususları ön plana çıkmaktadır. Pazarın marka temelli tanımlanıp tanımlanamayacağına karar verilirken, ürün veya hizmetin gerek üretimde gerekse kullanımdaki ikame edilebilirliği, tüketici talebi ve başka teşebbüslerce üretiminin önünde herhangi bir engel olup olmadığı hususunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Mobil adli bilişim işlemi, özünde silinmiş, deforme edilmiş, değiştirilmiş veriye ulaşma imkânı tanınması açısından önem taşımaktadır. Diğer bir deyişle piyasada bulunan her marka ve model cihazın çalışma prensibinin birbirinden farklı olma ihtimali bulunsa da temelde cihazların düzenli inceleme işlemlerine tabi tutulması, inceleme yapan kişiye her telefonda çıkan delilin uygun bir şekilde belgelendirilmesine ve bu sonuçların tekrarlanabilir ve savunulabilir olmasına yardımcı olacaktır. Aşağıdaki tabloda söz konusu ürünlerin sahip olduğu özelliklere yer verilmiştir:

²⁹ ISP’nin görevleri arasında, askeri teçhizat ve çift kullanımlı ürünlerle ilgili mevzuatın kontrol edilmesi ve bunlara uyulmasının sağlanması bulunmaktadır. ISP’nin resmi internet sitesi için bkz. <https://isp.se/eng>, (Erişim Tarihi: 23.12.2024).

Tablo 8: Marka Özelinde Mobil Adli Bilişim Ürünlerinin Özellikleri

Ürün Adı Özellik	XRY XAMN XEC	Oxygen Forensic Detective	Belkasoft Evidence Center X	Magnet AXIOM Mobile	MobilEdit	Hancom Forensics	Passware Kit Mobile	Tableau TX	Elcomsoft iOS Forensic Toolkit	EnCase Forensic	Cellebrite****	PC 3000
Kilitli telefonu açma	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Fiziksel İmaj Alma	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mantıksal İmaj Alma	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ürün Hız ve Performansı	Yazılımın bulunduğu sistemin donanım özellikleri ile imaj alınan cihazın donanım özellikleri, doluluk oranı veya bağlantı kablosunun aktarım hızı gibi birçok parametreye göre değişiklik göstermekte.											
Desteklenen Cihazlar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ürün Alımı Sonrası Hizmet	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Raporlama Özellikleri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sahada Taşıma ve Kullanım Kolaylığı	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Temin Süresi	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Lisans Yenileme Süresi	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar												
(.....)												
(.....)												
***Teknik destek, güncellemeler, sorun çözme veya hata giderme, kullanıcı eğitimleri gibi destekler lisans yenileme destek kapsamı içinde kullanıcıya sunulmaktadır.												
****Cellebrite mobil adli bilişim yazılımına ilişkin veriler 2021 yılı sonrasını kapsamamaktadır.												

- (50) Tabloda yer verilen mobil adli bilişim ürünlerinin birbirlerine kıyasla kısmen farklı fonksiyonları olsa dahi temelde müşteri kullanımı için önem arz eden fonksiyonlarının kilit açma, imaj alma ve raporlama faaliyeti olduğu, bu bakımdan (.....) ve (.....) dışında her bir marka mobil adli bilişim ürününün bu işlevleri yerine getirdiği görülmektedir. Bununla beraber incelenecek mobil cihazların çok çeşitli marka modelde ve işlevsellikte olması nedeniyle müşterilerin tek bir marka mobil adli bilişim cihazına yönelmediği, bilakis aynı işi yapan ancak birbirlerine kıyasla kısmi farklılıkları bulunan birden fazla adli bilişim ürününü birlikte satın aldığı görülmektedir. Nitekim (.....) ve (.....) tarafından bir mobil adli bilişim cihazının o an için incelenmesi gereken bir telefonu açamazken başka marka adli bilişim ürününün o cihazı açabildiği ancak ertesi gün yapılacak bir incelemede aynı marka model ve yazılımdaki cihazı açamayabildiği (cihaza gelen güncelleme nedeniyle) ifade edilmiştir. (.....) tarafından, bu hususlara ek olarak, belirli bir dönemde incelenen cihaza yönelik yeni güncellemeleri ilk destekleyen mobil adli bilişim ürününün, kısa vadede diğer ürünlere kıyasla daha avantajlı görülebileceği; ancak zamanla diğer ürünlerin de kendi yazılımlarını geliştirerek bu farkı kapattığı ifade edilmiştir. MIREFE tarafından gönderilen cevabi yazıda ise her marka adli bilişim ürününün kendine ait özelliklerinin bulunduğu, örneğin Oxygen Forensic'in şifre kırma özelliğinin diğer marka ürünlere göre daha başarılı olduğu, analiz işlemlerinde ise Cellebrite'in silinmiş verileri geri getirme noktasında daha fazla içerik çıkarabildiği, ürünlerin kendine ait farklı özelliklerinin ve yapısının bulunması ve sunmuş olduğu diğer ek özelliklerin farklılığı (sanallaştırma, veri tabanı analizi, dil ve çeviri desteği vs.) nedeniyle farklı marka adli bilişim ürünleri üzerinden inceleme yapılmasının, tespit çalışmasının önemli bir unsurunu oluşturduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda mobil adli bilişim ürünlerinin müşteriye sunduğu özellikler bakımından birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu, dolayısıyla müşterinin adli bilişim sürecini en doğru ve hızlı şekilde tamamlamak adına birden fazla marka ürünü birlikte satın alma eğilimi gösterdiği söylenebilecektir.
- (51) Müşterilerin satın alma eğilimlerini etkileyen diğer hususlar incelendiğinde ise ürünlerin temin süresi, lisans yenileme süresi, sahada taşıma ve kullanım kolaylığı olduğu belirtilebilecektir. Bu kapsamda Tablo 8 incelendiğinde her marka için cihazların temin süresinin ortalama bir ayı geçmediği, lisans yenileme süresinin 1-3 yıl arasında değiştiği ve her bir ürünün genel itibarıyla sahada taşıma ve kullanım kolaylığına sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla pazarın talep tarafından bakıldığında marka bazlı olarak bir ürünün diğer ürünlere kıyasla ön plana çıkmadığı anlaşılmaktadır. Nitekim müşteriler tarafından gönderilen cevabi yazılarda da mobil adli bilişim ürünlerinin söz konusu hususlar bakımından birbirini ikame olduğu ifade edilmektedir.
- (52) Bunun yanı sıra pazarda ürünlerin satış sonrası hizmetler bakımından farklılaşmış olup alınmış olup genel itibarıyla her bir üretici ve/veya distribütör tarafından müşteriye bu hizmetin sağlandığı anlaşılmıştır. Cihazlar ürün hız ve performans bakımından değerlendirildiğinde ise müşteriler tarafından hız ve performansın inceleme yapan ürüne bağlı değil, imajı alınan cihazın donanım özellikleri, doluluk oranı veya bağlantı kablosunun aktarım hızı gibi parametrelere bağlı değişiklik gösterdiği belirtilmiştir. Bu bağlamda marka bazında mobil adli bilişim ürünlerinin hız ve performansının da önemli ölçüde farklılaşmadığı söylenebilecektir.
- (53) Netice itibarıyla alıcının, satın alma kararında mobil adli bilişim ürünlerinin sunduğu özellikler, temin süresi, lisans yenileme süresi, boyutu, kullanım kolaylığı ve teknik yeterliliği (performansının) hususlarını dikkate aldığı belirtilebilecektir. Söz konusu cihazlar incelendiğinde ise pazardaki ürünlerin benzer özellikleri haiz olduğu, sunduğu özellikler bakımından birbirini tamamlayıcı nitelik gösterdiği ve dolayısıyla müşterinin tek bir markaya bağımlılığının olmadığı anlaşılmıştır. Bu doğrultuda mobil incelemelerde pazarın marka bazlı tanımlanmasına gerek olmadığı değerlendirilmiş

olup işbu soruşturma kapsamında ilgili ürün pazarlarının “*mobil adli bilişim ürünleri pazarı*” olarak tanımlanabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (54) İlgili Pazar Kılavuzu uyarınca, ilgili coğrafi pazarın belirlenmesinde, ilgili mal ve hizmetlerin özellikleri ile tüketici tercihleri bakımından giriş engellerinin, ilgili bölge ile komşu bölgeler arasında teşebbüslerin pazar payları veya mal ve hizmetlerin fiyatları bakımından hissedilir bir farklılığın olup olmadığı gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. Buna ek olarak siparişlerin geçmişte başka bölgelere kaydığını gösteren bulgular, talebin temel özellikleri, müşterilerin ve rakiplerin görüşleri, satın almaların mevcut coğrafi eğilimi, ticaret akımları, mal sevkiyatı eğilimleri ile siparişlerin başka bölgelere kaydırılmasıyla ilgili engeller ya da değişim maliyetlerinin de esas alınacağı ifade edilmiştir.
- (55) Soruşturma kapsamında, mobil adli bilişim ürününün temin edilebilmesi bakımından, yukarıda yer verilen ihracat izinleri gibi yasal prosedürlere uyulması durumunda, MSAB gibi küresel düzeyde faaliyet gösteren teşebbüslerden de ürün tedarik edilebilmesine ilişkin herhangi bir engel bulunmadığı söylenebilecektir. Söz konusu ürünlerin tedarikçileri, bu işlerde müşterilerinin merkezi olarak organize olan satın alma departmanları ile satış müzakereleri yaparak birbirleri ile rekabet etmektedir. Söz konusu ürünlerin satışı perakende olarak gerçekleştirilebildiği gibi ihale usulü ile toplu olarak da gerçekleştirilebilmektedir. Yurt dışından temin edilen bu ürünler için genellikle ilgili ihracatçı ülkenin yetkili makamlarından ihracat izni alınması gerekmektedir.
- (56) Bu çerçevede mobil adli bilişim ürünlerinin temin edilmesi bakımından ilgili mal ve hizmetlerin özellikleri, mal ve hizmetin fiyatları, ticari kararlar, mal sevkiyatı gibi faktörler çerçevesinde küresel ölçekte faaliyet gösteren sağlayıcıların pazardaki aktif faaliyetlerinin bir arada ele alınması durumunda, ilgili coğrafi pazarın küresel düzeyde belirlenebilmesi mümkün olmakla birlikte talep tarafı tipik olarak ulusal düzenleyici çerçevelere tabi olduğundan ve işlemin etkilerinin Türkiye bakımından incelenmesi önem arz ettiğinden ilgili coğrafi pazarın “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

J. DEĞERLENDİRME

J.1. Yerinde İncelemede Elde Edilen Bulgular ve Bulguların Değerlendirilmesi

- (57) 27.05.2024 tarihinde EMT’de gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen ve Türkiye’de mobil adli bilişim ürünlerinin satış sürecini göstermesi bakımından önem teşkil eden belgeler aşağıda sunulmaktadır.

Bulgu-1

- (58) 20.08.2021-27.06.2022 tarihlerinde MSAB (.....), EMT eski çalışanı (.....) ve MSAB eski (.....) ve EMT eski çalışanı (.....) arasında geçen “*ISP Application Form for (.....)*” konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

20.08.2021 (.....)³⁰

³⁰ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

“Hi (.....),
I hope all is well.

"Merhaba (.....),
Umarım her şey yolundadır.
Lütfen, bu e-postaya ek olarak gönderilen (.....)³¹ başvurusunun son taslağını bulabilirsiniz.
Başvurunun incelenmesi, kendi antetli kağıtlarına basılması, imzalanması, mühürlenmesi ve geri
gönderilmesi gerekmektedir.
Mümkün olan en kısa sürede önce dijital bir versiyonun elimize ulaşması ve daha sonra basılı
orijinal versiyonun aşağıdaki adrese gönderilmesi gerekmektedir:
Bay (.....)
Micro Systemation AB
Hornsbruksgatan 28
117 34 Stockholm
İsveç
Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.
İlginiz ve işbirliğiniz için şimdiden çok teşekkür ederim.
Saygılarımla,
(.....)"
03.01.2022 (.....)³²
"Merhaba (.....),
Ekteki ISP başvuru formunu kontrol edebilir misiniz?
Onayınızdan sonra aşağıdaki adrese mi gönderilmelidir?
Bay (.....)
Micro Systemation AB
Hornsbruksgatan 28
117 34 Stockholm
İsveç
Saygılarımla,"
10.01.2022 (.....)³³

Please, find attached to this e-mail the final draft for the application for the (.....) to be gently reviewed,
printed in their own head letter, signed, stamped and sent back.

We'll need, if possible, first a digital version to be received as soon as you can and afterwards the printed
original one to be sent at the following address:

Mr. (.....)
Micro Systemation AB
Hornsbruksgatan 28
117 34 Stockholm
Sweden

Please, let me know if you need any more information.

Thank you very much in advance for your interest and cooperation.

Best Regards,

(.....)"

³¹ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; yazışmada "(.....)" olarak anılan müşterinin (.....) ((.....)) olduğu ifade edilmiştir.

³² Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

Could you check attached ISP application form?

Should it be sent to below address after your confirmation?

Mr. (.....)
Micro Systemation AB
Hornsbruksgatan 28
117 34 Stockholm
Sweden

Kind Regards,"

³³ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Good morning (.....),

I hope everything is fine.

Our lawyer has replied and said that this application in good to be sent.

"Günaydın (.....),
Umarım her şey yolundadır.
Avukatımız cevap verdi ve başvurunun gönderilmesinin uygun olduğunu söyledi.
Lütfen fiziksel olanı aşağıdaki adrese gönderin.
Yardımlarınız ve ilginiz için şimdiden teşekkür ederim.
Saygılarımla,
(.....)"

27.06.2022 (.....)³⁴

"Merhaba (.....),
Umarım her şey yolundadır.
(.....) için ISP Başvurusu hakkında herhangi bir güncelleme var mı?
Müşteri belgeyi neredeyse 4-5 ay önce gönderdi ve sonucu bekliyorlar.
Saygılarımla,"

27.06.2022 (.....)³⁵

"Merhaba (.....),
Lütfen, (.....) başvurunuzun 21/04/22 tarihinde reddedildiğini bildirmekten büyük üzüntü duyuyorum.
Belki bunu iletmeyi unutmuş olabilirim.
İletişim eksikliği için özür dilerim.
Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.
Sabrınız için şimdiden teşekkür ederim.
Saygılarımla,
(.....)"

- (59) Değerlendirme: Bulgu-1, 20.08.2021-27.06.2022 tarihlerinde MSAB (.....), EMT eski çalışanı (.....) ve MSAB eski (.....) ve EMT eski çalışanı (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. Bulguda ilk olarak 20.08.2021-10.01.2022 tarihlerinde EMT ve MSAB yetkilileri arasında geçen yazışmada, (.....) isimli müşterinin ISP lisans onayı kapsamında yaptığı başvuru sürecine yönelik bilgilendirmeler yer almaktadır. Bu kapsamda (.....) tarafından (.....)'in ISP lisans onayına yönelik başvuru formunun ne şekilde doldurulacağı ve sonrasında bu formun hangi adrese gönderilmesi gerektiğine dair bilgiler (.....) ile paylaşılmaktadır. Bulgunun devamında 27.06.2022 tarihinde gerçekleştirilen yazışmada ise (.....) tarafından ilgili başvurunun güncel durumu sorulmakta olup bu kapsamda ilgili başvurunun 21.04.2022 tarihinde reddedildiği bilgisi (.....) tarafından (.....)'a iletilmektedir.

Please, send the physical one to the address below.
Thank you in advance for your help and interest.
Best Regards,

(.....)"

³⁴ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hello (.....),
I hope everything is well.
Is there any update about the ISP Application for the (.....)?
The customer sent the document almost 4-5 months ago and they are waiting for the result.
Best Regards,"

³⁵ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),
Please, I'm very sad to inform you that the application for (.....) has been rejected on 21/04/22.
Maybe I could have forgotten to communicate this.
Sorry for the miscommunication.
Please, let me know if you need any more information.
Thank you in advance for your patience.
Best Regards,
(.....)"

- (60) Detaylarına “İlgili Pazar” başlığında da yer verildiği üzere, mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet gösteren MSAB’ye ait tüm ürünlerin ihracat süreci çift kullanımlı ürünlerin ihracatına ilişkin yasal düzenlemelere tabidir. Bu bağlamda AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği’nin 15. maddesi kapsamında her bir AB üyesi devletin, çift kullanımlı ürünlere ilişkin ihracat başvuruları hakkında karar vermeye yetkili otoriteleri bulunmaktadır. İsveç’in ve dolayısıyla MSAB’nin ihracat faaliyetleri açısından bireysel ihracat izinleri ISP tarafından verilmektedir. AB İhracat Kontrol Yönetmeliği uyarınca çift kullanımlı ürünler kapsamında değerlendirilen MSAB ürünlerinin EMT tarafından Türkiye’deki son tüketicilere satılabilmesi için ISP’den onay alınması gerekmektedir. Bu çerçevede, ilgili bulgu doğrultusunda MSAB ürünlerinin; EMT tarafından (.....)’e satılamamasının nedeninin ilgili başvurunun İsveç otoritesi ISP tarafından reddedilmesi olduğu değerlendirilmektedir.

Bulgu-2

- (61) 07.12.2021 tarihinde EMT (.....) ile EMT (.....) arasında geçen WhatsApp yazışmasının içeriği aşağıdaki gibidir:

07.12.2021

(.....): “Günaydın”

(.....): “Msab toplantısı nedir”

(.....): “Davette yazıyor. ISP olmadan kanlo dahi vermiyoruz diyorlar. Ne renewal ne de yeni alım.”

(.....): “Logical da yok”

(.....): “Doğru mu”

(.....): “Evet”

- (62) **Değerlendirme:** Bulgu-2, 07.12.2021 tarihinde tarihinde EMT (.....) ile EMT (.....) arasında geçen WhatsApp yazışmasından oluşmaktadır. İlgili yazışmadan (.....) tarafından yakın bir tarihte MSAB ürünlerine yönelik düzenlenecek bir toplantı hakkında bilgi talep ettiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda (.....) tarafından ISP’nin onayı olmadan ilgili ürünlerin lisans güncellemelerinin yapılamayacağı ve bu ürünlerin satışının gerçekleştirilemeyeceği ifade edilmektedir. Yazışmanın devamında (.....) tarafından “Logical da yok”, “Doğru mu” ifadeleriyle yazışma konusu olan ürünlere XRY ürününün mantıksal modülünün de dahil olup olmadığı sorulmakta olup ilgili soru (.....) tarafından “Evet” şeklinde yanıtlanmaktadır.

- (63) AB İhracat Kontrol Yönetmeliği’nin 2. maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendinde; bir yazılım veya teknolojinin faks, telefon, e-posta veya diğer elektronik araçlar da dahil olmak üzere elektronik ortamda AB gümrük bölgesi dışındaki bir varış noktasına iletilmesi; (i) söz konusu yazılım ve teknolojinin elektronik bir biçimde gerçek veya tüzel kişilere veya AB gümrük bölgesi dışındaki ortaklıklara sunulması ile (ii) teknolojinin bir ses iletim ortamı üzerinden sözlü olarak iletilmesi şeklinde nitelendirilen “ihracat” faaliyetleri kapsamında MSAB ürünlerine yönelik yazılım güncellemeleri de bireysel ihracat iznine tabidir. AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği’nin 15. maddesi kapsamında her bir AB üyesi devletin, çift kullanımlı ürünlere ilişkin ihracat başvuruları hakkında karar vermeye yetkili otoriteleri bulunduğundan İsveç’in ve dolayısıyla MSAB’nin ihracat faaliyetleri açısından bireysel ihracat izinleri ISP tarafından verilmektedir. Bu kapsamda ilgili bulgudan, EMT tarafından MSAB ürünlerinin gerek yeni satışlarının gerekse lisans güncellemelerinin ISP onayına tabi olduğu görülmektedir.

Bulgu-3

- (64) 31.05.2022 tarihinde EMT (.....) ile EMT eski çalışanı (.....) arasında geçen WhatsApp yazışmasının içeriği aşağıdaki gibidir:

31.05.2022³⁶

(.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....)”
 (.....): “(.....) (.....)”
 (.....): “(.....)”

(65) Değerlendirme: Bulgu-3, (.....).

(66) (.....)³⁷.

(67) (.....).

(68) Bu bakımdan gerek MSAB gerekse EMT tarafından kolluk kuvvetlerine ürün sağlanamamasının, İsveç'in stratejik ürünlere yönelik otoritesi olan ISP'nin ilgili ürünlerin ihracatına izin vermemesinden kaynaklandığı (.....) değerlendirilmektedir.

Bulgu-4

(69) 27.06.2022 tarihinde EMT eski çalışanı (.....) tarafından (.....) e-posta adresine gönderilen; bilgide EMT (.....), EMT (.....) ve EMT çalışanı (.....)'nın bulunduğu “(.....) Talep Edilen Bilgiler Hk.” konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

27.06.2022 (.....)

“(.....)³⁸ merhaba,

Öncelikli olarak MSAB'dan ISP başvurunuz ile ilgili dönüş bekliyorum. Uygunluk gelir gelmez sizlere MSAB XRY L&P teklifimizi iletteceğim.

(.....)-Yıl Süreli Term (Süre Kısıtlı) Magnet AXIOM lisans bedeli (.....) dir.

Firmamız üretici MAGNET FORENSIC firmasının Türkiye tek yetkili satıcısıdır ve yetki belgemiz de ektedir.

Olumlu dönüşünüze istinaden proforma faturamız iletilecektir.

Saygılarımla,”

27.06.2022 (.....)

“Merhaba (.....),

21/04/2022 tarihinde ISP tarafından MSAB firmasına başvurunuzun red yazısı iletilmiş. Bu nedenle sizlere ürün ve ürün fiyat bilgisi sağlayamıyoruz.

Saygılarımla,”

(70) Değerlendirme: Bulgu-4, 27.06.2022 tarihinde EMT eski çalışanı (.....) ile (.....) çalışanı arasındaki e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. Söz konusu yazışmada (.....) tarafından MSAB'den XRY Office L&P (XRY Mantıksal ve XRY Fiziksel) ürünü için ISP'ye yapılan başvuru ile ilgili dönüş beklendiği belirtilmekte olup Magnet AXIOM isimli adli bilişim yazılımının (.....) yıllık lisansına ilişkin fiyat bilgisiyle birlikte söz konusu yazılımın Türkiye'deki tek yetkili satıcısının EMT olduğu bilgisinin verildiği görülmektedir. Aynı tarihteki ikinci e-posta yazışmasında ise (.....) tarafından 21.04.2022 tarihinde ISP tarafından lisans başvurusunun reddedildiğine dair yazının MSAB'ye iletiliği, bu nedenle bahse konu ürün ve ürüne ilişkin fiyat bilgisinin müşteri ile paylaşılamayacağı ifade edilmektedir.

³⁶ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; “(.....)” olarak bahsedilen kişinin (.....); “(.....) (.....)” olarak bahsedilen kişinin ise (.....) çalışanı (.....) olduğu belirtilmiştir.

³⁷ (.....).

³⁸ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; (.....) olarak ifade edilen kişinin (.....) çalışanı olduğu ifade edilmiştir.

- (71) İlgili bulgu kapsamında EMT tarafından XRY Office L&P ürünü ile ilgili ürüne yönelik fiyat bilgilerinin (.....)'e sağlanamamasının nedeninin ilgili başvurunun İsveç otoritesi ISP tarafından reddedilmesi olduğu değerlendirilmektedir.

Bulgu-5

- (72) 22.09.2022 tarihinde EMT (.....) tarafından (.....) ait (.....) isimli e-posta adresine gönderilen; bilgide EMT (.....), EMT (.....) ve EMT (.....)'ın bulunduğu ve ekinde "(.....)_Oxygen_MSAB XRY_Güncelleme_4 adet_04Oct2022.docx.pdf" isimli bir pdf dosyası olan "FORENSİC YAZILIM TEKLİFİMİZ" konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

22.09.2022 (.....)³⁹

"(.....) Bey Merhaba,

Ekte sizin talep etmiş olduğunuz karşılaştırma dokümanımız yer alıyor.

Birde dün sormuş olduğunuz gibi Oxygen Forensic Detective ürünü ; Cep telefonları dışındaki mobil cihazlar (tablet, IoT, drone, sayısal kol saatleri), SIM kartları, Hafıza Kartları, Bulut Servisleri ve cihaz yedeklemelerini (backup) alabiliyorsunuz.

Teklifler için Oxygen teklifimiz hazır ancak MSAB XRY Logical lisansı için yurtdışından fiyat bekliyoruz. Yurtdışında MSAB XRY lisanslarının satışı ve teklif vermeleri konusunda bir takım onay kuruluşlarından izin almaları gerekiyor. O yüzden henüz MSAB XRY tarafından teklifimiz gelmedi. Bugün için içersinde tekliflerimizi size iletteceğiz.

Gecikme için çok özür dilerim.

Anlayışınız için teşekkür ederim

Saygılarımla"

- (73) Değerlendirme: Bulgu-5, 22.09.2022 tarihinde EMT (.....) tarafından (.....)'a gönderilen e-posta yazışmasından oluşmaktadır. İlgili yazışmada Oxygen Forensic Detective isimli adli bilişim yazılımı hakkında kısa bir bilgi verilmiş olup MSAB XRY ürününün mantıksal modülü için fiyat teklifinin halihazırda müşteriye sunulamamasının nedeni "Teklifler için Oxygen teklifimiz hazır ancak MSAB XRY Logical lisansı için yurtdışından fiyat bekliyoruz. Yurtdışında MSAB XRY lisanslarının satışı ve teklif vermeleri konusunda bir takım onay kuruluşlarından izin almaları gerekiyor. O yüzden henüz MSAB XRY tarafından teklifimiz gelmedi. Bugün için içersinde tekliflerimizi size iletteceğiz." ifadeleriyle açıklanmıştır.

- (74) Mevcut bulgudan EMT yetkilisi tarafından ifade edilen "onay kuruluşunun" İsveç otoritesi olan ISP olduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda MSAB'nin EMT yetkili temsilcisi ile iletişime geçerek XRY ürününe yönelik fiyat teklifini iletebilmesi için öncelikle ISP onay başvurusu sürecinin olumlu sonuçlanmasının gerektiği anlaşılmaktadır.

Bulgu-6

- (75) 10.10.2022 tarihinde MSAB (.....) ile EMT (.....) arasında geçen; bilgide EMT (.....), EMT (.....), EMT (.....) ve MSAB (.....)'in bulunduğu "XRY Renewal price Raise 2022" konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

10.10.2022 (.....)⁴⁰

³⁹ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; (.....)'ın (.....), (.....)'ın ise (.....) olarak çalıştığı ifade edilmiştir.

⁴⁰ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope everything is fine in Turkey and you had a great week-end.

Please, with this e-mail I need to inform you that at the beginning of the next year there'll be a price update for all XRY products.

The price of almost every XRY product renewal will be raised of (.....) as follows:

"Merhaba (.....),
 Umarım Türkiye'de her şey yolundadır ve harika bir hafta sonu geçirmişsinizdir.
 Bu e-posta ile size, gelecek yılın başında tüm XRY ürünlerinde fiyat güncellemesi olacağını bildirmek istiyorum.
 Neredeyse tüm XRY ürün yenilemelerinin fiyatı (.....) oranında artacaktır ve bu artışlar aşağıdaki gibi olacaktır:
 _ XRY Office Logical: (.....)
 _ XRY Office Physical: (.....)
 _ XRY Office Logical & Physical: (.....)
 _ XRY Kiosk Logical: (.....)
 _ XRY Kiosk Logical & Physical: (.....)
 _ XRY Tablet Logical: (.....)
 _ XRY Tablet Logical & Physical: (.....)
 _ XRY Express Logical: (.....)
 _ XRY Express Logical & Physical: (.....)
 Bence, geçerli ISP yetkilendirmeleri olan ve lisanslarını yenilemeleri gereken son kullanıcılara (örneğin, (.....) gibi) paradan tasarruf etmek için bu işlemi yıl sonundan önce yapmalarının daha iyi olacağı konusunda bilgi verilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.
 Her zaman olduğu gibi (.....), teklif talepleri için müsaittir.
 Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.
 İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.
 Saygılarımla,"
10.10.2022 (.....)⁴¹
 "Merhaba,
 Teşekkür ederim, bu arada ISP tarafında sizden haber bekliyorum, son güncellemeler nedir?
 Bazı müşteriler, özellikle kolluk kuvvetleri, güncellemeleri sormaktalar, bu yüzden lütfen güncellemeleri gönderir misiniz,
 Teşekkürler
 Saygılarımla,"
10.10.2022 (.....)⁴²"

_ XRY Office Logical: (.....)
 _ XRY Office Physical: (.....) _ XRY Office Logical & Physical: (.....)
 _ XRY Kiosk Logical: (.....) _ XRY Kiosk Logical & Physical: (.....)
 _ XRY Tablet Logical: (.....)
 _ XRY Tablet Logical & Physical: (.....)
 _ XRY Express Logical: (.....)
 _ XRY Express Logical & Physical: (.....) I think it's important to inform end-customers, with valid ISP authorizations, that need to renew their licenses (like (.....)), that it's better to perform this activity before the end of the year to spare money.
 As always (.....) is available for quotes requests.
 Please, let me know if you need any more information.
 Thank you in advance for your interest.
 Best Regards,"

⁴¹ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Thank you, btw i m waiting news from you on the ISP side, latest updates?
 Some customers are asking esp the Law Enforcement, so pls send the updates,
 Thx
 Saygılarımlar, Br,"

⁴² Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),
 Please, trust me, I'm chasing any possible update and MSAB management is doing a great job in regards to ISP.
 My aim and interested are the same as yours and since I sense good hope for the next year, I've put a lot of (.....) renewals in my 2023 budget.
 If export restrictions will not be lifted or lightened I'll be in serious trouble too.
 I'll update you as soon as I receive news from (.....) or our lawyer."

"Merhaba (.....),
 Lütfen bana güvenin, mümkün olan her güncellemeyi takip ediyorum ve MSAB yönetimi ISP konusunda harika bir iş çıkarıyor.
 Amacım ve ilgim sizinkiyle aynı ve gelecek yıl için iyi bir umut beslediğim için 2023 bütçeme birçok Türk otoritesinin yenilemelerini koydum.
 Eğer ihracat kısıtlamaları kaldırılmaz veya hafifletilmezse ben de ciddi bir sorunla karşılaşacağım.
 (.....) veya avukatımızdan haber aldığınızda sizi hemen bilgilendireceğim.
 Bilginiz için, (.....) bugün itibarıyla 24/10/22 tarihine kadar tatilde olacak.
 Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.
 İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.
 Saygılarımla,
 (.....)"

- (76) Değerlendirme: Bulgu-6, 10.10.2022 tarihinde MSAB (.....) ile EMT (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. Bu çerçevede (.....) tarafından (.....) a gönderilen e-postada 2023 yılı itibarıyla neredeyse tüm XRY ürünlerinin fiyatlarında %(.....) oranında bir artış olacağı bildirilmekte olup ISP onayına sahip olan son kullanıcıların -uygun fiyatlardan yararlanabilmek adına- lisanslarını yenilemek için yeni yıl gelmeden alım işlemlerini başlatmalarının faydalı olacağı vurgulanmaktadır. (.....) tarafından (.....) 'ye gönderilen e-postada ise başta kolluk kuvvetleri olmak üzere bazı müşteriler tarafından XRY ürünlerinin lisans güncellemelerine ilişkin son durumun sorulduğu bilgisi verilmektedir. Bunun akabinde (.....) tarafından ISP sürecinin yakından takip edildiği, MSAB'nin 2023 yılı planlamasına lisans süresi dolmuş ve ürünlerinin yenilenmesi gereken birçok Türk otoritesinin eklendiği, ancak ihracat kısıtlamalarının kaldırılmaması veya hafifletilmemesi durumunun sıkıntı yaratacağı belirtilmektedir.
- (77) Bu kapsamda (.....) 'den gelen cevabi yazıda; XRY ürününün en son 2018 yılında tedarik edildiği ve 2020 yılında bu ürüne ilişkin (.....) yıllık güncelleme desteğinin satın alındığı ve 2022 yılında güncelleme desteğinin sona erdiği ifade edilmektedir. (.....) 'den gelen cevabi yazıda ise XRY ürünün son alımının 11.10.2021 tarihinde gerçekleştirildiği, bu kapsamda bahsi geçen ürünün (.....) yıllık güncelleme desteği ile satın alındığı ve bu desteğin 11.10.2024 tarihi itibarıyla sona erdiği belirtilmektedir.
- (78) Yukarıda yer alan Bulgu-3'ten de görüleceği üzere, (.....) ve (.....) XRY ürününü ve bu ürüne yönelik yazılım güncellemelerini alamazken (.....) gibi diğer kamu otoritelerinin hem ürünü hem de ürünün yazılım güncellemelerini alabilmesi, sağlayıcı ve distribütörün kararının ötesinde İsveç otoritesi ISP'nin düzenlemelerini gösterir niteliktedir. Nitekim AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği'nin 15. maddesi doğrultusunda, AB üye devletlerinin ilgili makamlarınca, ihracat izinleri için yapılan başvurular değerlendirilirken dikkate alınması gereken ölçütler arasında "ulusal dış politika ve güvenlik politikasına ilişkin hususlar" da yer almaktadır. Bu bakımdan gerek MSAB gerekse EMT tarafından kolluk kuvvetlerine ürün sağlanamamasının, İsveç'in stratejik ürünlere yönelik otoritesi olan ISP'nin ilgili ürünlerin ihracatına izin vermemesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

For your information, (.....) will be on holiday from today to 24/10/22.
 Please, let me know if you need any more information.
 Thank you in advance for your interest.
 Best Regards,
 (.....)"

Bulgu-7

- (79) 06.12.2022-07.12.2022 tarihlerinde MSAB (.....) ve EMT (.....) arasında geçen; bilgide EMT (.....), EMT (.....), EMT (.....) ve MSAB (.....)'in bulunduğu "Quote for (.....) License Renewal" konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

06.12.2022 (.....)⁴³

"Merhaba (.....),

Umarım Türkiye'de her şey yolundadır.

Lütfen, bu e-postanın ekinde (.....)'nın (.....) lisans yenilemesine ilişkin fiyat teklifini bulunmaktadır.

Söz konusu müşterimiz ISP onayı almaya hak kazanmış ve başvuramaya karar vermiş olsa bile, süre bitiş ücretinde indirim yaptık.

Türkiye'ye mümkün olan en iyi şekilde geri dönmek istiyoruz ve bu nedenle her bir son kullanıcı için mümkün olan en iyi seçeneği bulmaya çalışacağız.

Lütfen son kullanıcıya kendilerine sağlanan bu önemli indirim hakkında bilgi verin.

Aynı şekilde, (.....) lisans yeniledikleri için, hacim nedeniyle %(.....) daha fazla indirim uygulanmıştır; bu indirim son kullanıcıya iletilmelidir.

Bayimiz olarak size için %(.....) indirim ayrılmıştır.

Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.

İlginiz için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılarımla,"

07.12.2022 (.....)⁴⁴

"Tamam, teklif için teşekkür ederim (.....), ayrıca müşterinin hazırlıklı ve hazır olması ve dokümantasyon ve bürokratik süreçler için zaman kaybetmemesi için lütfen bize (.....) için yaptığınız gibi EMT için bir yetki mektubu sağlayın. Böylece zaman kaybetmeden doğrudan tedarike hazırlanmak için (.....) ile paylaşalım, Teşekkür ederim.

Saygılarımla,

BR"

(...)

- (80) Değerlendirme: Bulgu-7, 06.12.2022-07.12.2022 tarihlerinde MSAB (.....) ve EMT (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. İlgili e-posta yazışmalarında (.....) tarafından (.....)'nin, daha önce temin ettiği (.....) adet lisansın güncellenmesine yönelik fiyat teklifine ilişkin bir e-posta gönderilmiştir.

⁴³ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi(.....),

I hope everything is fine in Turkey.

Please, find attached to this e-mail the quote for the (.....) license renewal of the (.....).

We've discounted the expiration fee, even if, this specific customer was eligible to ISP approval and decided not to apply.

We want to come back to Turkey in the best way possible and for this reason we'll try to find the best option possible for each and every end-user.

Please, refer to the end-customer about this important discount granted to them.

In the same, way since they're renewing (.....) licenses, a (.....)% more discount has been applied, for volume reason; this discount has to be forwarded to the end-user.

A (.....)% discount has been reserved to you as our reseller.

Please, let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Best Regards,"

⁴⁴ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Ok thank you for the quote (.....) also to have the customer prepared and ready and not losing time for documentation and burecratic processes, pls provide us an authorization letter to EMT in as you did for (.....), so that we share with the Medicine Forensics Inst to get ready for direct procurement, not loose time,

Thank you

Saygılarımla,

BR"

(...)

- (81) EMT tarafından iletilen cevabi yazıda; (.....)'nin 2016 yılından bu yana toplam (.....) adet XRY Office L&P (XRY Mantıksal ve XRY Fiziksel) lisansı satın aldığı ve yıllar içinde farklı sayılarda lisans güncellemesi yaptığı belirtilmiş; bu çerçevede (.....)'nin ISP onayı alabildiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda “Kurum ISP onayı almaya hak kazanmış ve başvuramaya karar vermiş olsa bile...” ifadesinden, (.....)'nin, (.....)'nin daha önce aldığı (.....) lisans için yapılacak olası bir güncelleme başvurusunun da geçmişteki ISP onayları gibi kabul göreceğini varsaydığı ve bu doğrultuda EMT'ye ilgili finansal teklifi ilettiği anlaşılmaktadır.

Bulgu-8

- (82) 19.12.2022-11.04.2023 tarihlerinde EMT (.....), MSAB (.....), MSAB (.....) ve EMT (.....) arasında geçen “(.....)” konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

- (83) Değerlendirme: Bulgu-8, 19.12.2022-11.04.2023 tarihlerinde EMT (.....), MSAB (.....), MSAB (.....) ve EMT (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. 19.12.2022 tarihinde (.....) tarafından gönderilen e-postada (.....) (.....) XRY Office L&P (XRY Mantıksal ve XRY Fiziksel) ürününün lisansının 2 yıllığına yenilenmesi için ISP ön onayının başlatılması talep edilmektedir. Aynı tarihte (.....) tarafından gönderilen e-postada ise (.....) (.....) halihazırda bir ISP ön başvurusunun bulunduğu ve bu iki kurumun aynı olup olmadığının sorulduğu görülmekte olup (.....) tarafından verilen yanıtta iki kurumun birbirinden farklı olduğu ifade edilmektedir. 20.12.2022 tarihli e-postada ise (.....) tarafından (.....)'nin ön başvurusu için gerekli olan bilgilerin (.....)'a iletiliği görülmektedir.
- (84) (.....) tarafından gönderilen 27.02.2023 tarihli e-postada (.....)'nin ön onay başvurusu için beklemeye devam edildiği belirtilmekte olup 10.04.2023 tarihli e-postada ise (.....) ile (.....) adına yapılan ön başvuruya ilişkin son durumun ne olduğu bilgisi sorulmaktadır. Buna karşılık 11.04.2023 tarihinde (.....) tarafından gönderilen e-postada; MSAB tarafından bu konu ile ilgili bir güncelleme talep edildiği ancak gelişme olmadığı ifade edilmekte olup bu durumun İsveç'in Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (North Atlantic Treaty Organization, NATO) katılımına yönelik Türkiye ile doğan gerginlikten kaynaklandığının düşünüldüğü belirtilmektedir.
- (85) Bulgu-3 ve Bulgu-6'da da detaylarına yer verildiği üzere, AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği'nin 15. maddesi kapsamında üye devletlerin ilgili makamlarınca çift kullanımlı ürünlerin ihracat izinleri için yapılan başvurular değerlendirilirken dikkate alınması gereken ölçütler belirlenmiş olup söz konusu düzenleme ilgili makamlara geniş bir takdir yetkisi tanımaktadır. Bu nedenle Türkiye'deki müşterilere XRY ürününün satışının gerçekleştirilmesi ile bu ürüne yönelik lisans güncellemelerinin verilmesi; ISP başvurusunun olumlu sonuçlanmasına bağlıdır. Dolayısıyla ISP başvurusunun sonuçlanmaması ya da olumsuz sonuçlanması, XRY ürününün ve bu ürüne yönelik lisans güncellemelerinin müşteriye satışını engellemektedir.

Bulgu-9

- (86) 10.01.2023 tarihinde EMT (.....)(.....) ve MSAB (.....)(.....) arasında geçen; bilgide EMT (.....)(.....)'in bulunduğu ve ekinde “EMT Electronics Ltd - QUO-06701-D2W5Y4 - (.....) - (.....) XRY Office L&P No Dongle Academic Discount” ve “EMT Electronics Ltd - QUO-06702-J8Z1H9 - (.....) - (.....) XRY Office L&P Dongle No Academic Discount” isimli iki pdf dosyası olan “(.....)” konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

10.01.2023 (.....) (.....)⁴⁵

"Merhaba (.....),

Umarım iyisinizdir,

On yıllardır Kamu Kurumları - Kolluk Kuvvetleri ve Üniversiteler ile çok güçlü bir ilişki içinde olduğumuz için, geçtiğimiz Ağustos ayında (.....) ile anlaşmayı tamamlamaya çalıştık.

Amaçları içeride bir laboratuvar oluşturmak ve öğrencileri de eğitmek,

(.....)'ndeki yönetici Profesör ile bütçe ve tartışmaları takip ettik ve geçen hafta ihtiyacımız olan teklifi yenilememizi istediler;

- 10 öğrenci elektronik lisansı Bir sınıf için (.....) yıllık bakım (mümkünse elektronik)

- (.....) BT çalışanları için (.....) ticari lisans (.....) yıllık bakım

- Karar verebilmek için teklifleri ayrı ayrı görmek istiyorlar,

ISP onayı için süreci başlatabiliriz, ancak bütçe amacıyla lütfen teklif verebilir misiniz?

Teşekkürler

Saygılarımla,"

(...)

10.01.2023 (.....)⁴⁶

"Hi (.....) ,

(.....) olup detaylı bilgi aşağıdadır;

İlgili Kişi : (.....)

Kurum : (.....)

Adres : (.....)

Telefon : (.....)

İletişim E-posta Adresi : (.....)

İletişim Web Sitesi : (.....)

(.....)

Saygılarımla,"

10.01.2023 (.....)⁴⁷

⁴⁵ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

Hope you are ok ,

As we are veryt strongly engaged with the Public Authorities – Law Enforcement and Universities for decades, last August we try to finalize the (.....) deal where

Their intention is to form a lab inside and educate the students as well,

We ve chased the budget and discussions with the exec Prof @ (.....) and last week they asked us to renew the proposal where we need;

•(.....) student electronic licenses (.....) yr maint for a class (electronic if possible)

•(.....) commercial licenses for (.....) IT people (.....) yr maint

•They want to see the quote seperately so that they can decide,

Fort he ISP approval we can start the process but for a budgetary purpose can you pls provide the quote?

Thx

Br"

⁴⁶ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....) ,

Ankara University and the detailed info is below;

Contact Person : (.....)

Organization : (.....)

Address : (.....)

Phone : (.....) Contact Email Address : (.....) Contact Website : (.....)(.....)

Saygılarımla,

BR"

⁴⁷ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi(.....),

Thank you very much for your request.

Please, find attached to this e-mail the quotes.

"Merhaba (.....),
 Talebiniz için çok teşekkür ederim.
 Lütfen, teklifleri bu e-postanın ekinde bulabilirsiniz.
 (.....) akademik lisans için olan teklif, miktar için hacim indirimi olarak %(.....) indirimli ve bu indirim son müşteriye iletilmelidir; %(.....) indirimden (standart Akademik Lisans indirimi) %(.....) normal bayi indiriminizi kazanabilirsiniz.
 Diğer, (.....) lisans akademik olmadığı için, %(.....)'lik standart bayi indirimine sahiptir.
 Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.
 İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.
 Saygılarımla,
 (.....)"

- (87) **Değerlendirme:** Bulgu-9, 10.01.2023 tarihinde EMT (.....) ve MSAB (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. İlgili yazışmada (.....) tarafından (.....) için ISP başvuru sürecinin başlatılması talep edilmekte olup fiyat teklifinin önden sunulması istenmektedir. Akabinde ise (.....) tarafından ilgili kuruluşa yönelik bilgiler (.....) ile paylaşılmaktadır. Bu karşılık (.....) tarafından (.....) için hazırlanan teklifler sunulmakta olup teklifteki indirim oranlarının akademik ve ticari lisanslar açısından farklılaştığı görülmektedir.
- (88) Öte yandan her ne kadar MSAB tarafından ilgili müşteri için önden bir fiyat teklifi hazırlansa da MSAB'nin birinci yazılı savunmasında ilgili müşterinin başvurusunun ISP tarafından hala bir karara bağlanmadığı da ifade edilmektedir. Bu bağlamda lisans türünün akademik veya ticari olup olmamasına bakılmaksızın mevcut bulgu özelinde bahsedilen MSAB ürününün ISP onay sürecine tabi tutulduğu görülmektedir.

Bulgu-10

- (89) 15.02.2023 tarihinde MSAB (.....) tarafından EMT (.....)'a gönderilen; bilgide EMT (.....), EMT (.....) ve EMT (.....)'ın bulunduğu "(.....) ISP Approvals" konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

15.02.2023 (.....)⁴⁸
 "Merhaba (.....),
 Umarım iyisinizdir.
 Lütfen, (.....) için (.....) ISP başvurusunun daha olumlu yanıt aldığını bildirmekten çok mutluyum.
 Bu başvurular 28/02/25 tarihine kadar geçerli olacaktır.

The one for (.....) academic licenses is discounted (.....)%, as a volume discount for quantity and this discount should be forwarded to the end-customer; from the (.....)% discount (standard Academic License discount) you should be able to gain your (.....)% usual reseller discount.

The other one, since the (.....) licenses are not academic, has a standard reseller discount of (.....)%.

Please, let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Best Regards,

(.....)"

⁴⁸ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope you're fine.

Please, I'm very happy to let you know that (.....) more ISP applications for (.....) have received a positive answer.

They will be valid until 28/02/25.

I know that you haven't still solved the issue regarding the import of the last order material, but it's important for you and the customer to know, that if they want they can buy more.

Please, let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Best Regards,"

Son sipariş malzemesinin ithalatı ile ilgili sorunu hala çözmediğinizi biliyorum, ancak sizin ve müşterinin, isterse daha fazla satın alabileceklerini bilmeleri önemlidir. Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin. İlginiz için şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla,”

- (90) **Değerlendirme:** Bulgu-10, 15.02.2023 tarihinde MSAB (.....) tarafından EMT (.....)a gönderilen e-posta yazışmasından oluşmaktadır. İlgili yazışmada (.....) için yapılmış olan ISP başvurusunun olumlu sonuçlandığı ve lisansın 28.02.2025 tarihine kadar geçerli olacağı belirtilmektedir. Ek olarak bahse konu müşterinin son siparişinin ithalat süreci ile ilgili bir sorunun halihazırda çözülemediği ancak bu durumun yeni siparişlerin önünde bir engel yaratmadığı, müşterinin daha fazla ürün satın alabileceği de ifade edilmektedir.
- (91) Bahse konu bulgudan görüleceği üzere, MSAB, EMT yetkili temsilcisi ile iletişime geçerek müşterinin ISP sürecinin olumlu sonuçlandığı bilgisini vermektedir. İlerleyen süreçte EMT tarafından ilgili ürüne ilişkin bir fiyat teklifinin sunulacağı, bu teklif (.....) tarafından kabul edildiğinde ise ürünün MSAB'den sipariş edileceği ve müşteriye teslim edileceği anlaşılmaktadır.

Bulgu-11

- (92) 27.04.2023 tarihinde EMT (.....) tarafından EMT (.....)'a gönderilen, bilgide EMT (.....)'ün bulunduğu ve ekinde “(.....)_Ürün listesi.xlsx” isimli bir Excel dosyası olan “(.....)_URUN LİSTESİ” konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

27.04.2023 (.....)

“(.....) Bey iyi akşamlar,

(.....)’nın ürün listesi ekte yer alıyor. Ürün Takip listesinde yer alanlar.Sabah toplantıda çıktılarını yanımda olacak.

Aşağıdaki listeyi de bu yıl için görüştüğümüz liste. Mart ayında (.....)⁴⁹ in ekibiyle konuştuk. Yaklaşık maliyet açısından hiçbir teklif vermedik. Satın almadan resmi talep gelince ileteceğimizi söylemiştim ekibe .

S/N	Ürün	Adet	Durum	Lisans bitiş	YETKİ BELGESİ
1	Belkasoft	(.....)	Yeni		—
2	X-Ways	(.....)	Güncelleme	16.09.2021	—
3	MSAB XRY	(.....)	Güncelleme	14.09.2021	Tek Kaynak var. Ama ISP onayı gelmedi hala ☹
4	Oxygen Forensic Detective	(.....)	Yeni		—
5	Magnet Axiom	(.....)	Güncelleme	1.10.2023 (Magnet Axiom CYBER 'a upgrade edilmesi için görüşüldü)	Tek Kaynak var.
6	DVR Examiner (ID:10362)	(.....)	Güncelleme	1.10.2023	Tek Kaynak var.
7	PC-3000	(.....)	Güncelleme		—
8	STC FAW SIS III, Ikar Lab 3	(.....)	Güncelleme	30.10.2023	(.....) için istendi.
9	Amped FIVE	(.....)	Güncelleme	1.11.2019	Tek Kaynak belgesi istendi
10	Amped Auth.	(.....)	Güncelleme	1.11.2022	Tek Kaynak belgesi istendi

Bilgilerinize”

- (93) **Değerlendirme:** Bulgu-11, 27.04.2023 tarihinde EMT (.....) tarafından EMT (.....)’a gönderilen e-posta yazışmasından oluşmaktadır. Bu kapsamda (.....) tarafından (.....) ile (.....)’e sunulması düşünülen adli bilişim ürünleri ve bu ürünlere ilişkin adet ve durum bilgisi ile lisans bitiş tarihlerini gösteren bir liste paylaşılmaktadır. İlgili listede MSAB XRY ürününün lisansının 14.09.2021 tarihinde bittiği belirtilmekte olup ilgili ürünün lisansının güncellenmesine yönelik halihazırda ISP tarafından onay verilmediği ifade edilmektedir.
- (94) İlgili bulgu kapsamında MSAB XRY ürününün 14.09.2021 tarihinde bittiği belirtilen lisansının güncellenmesinin yapılamamasının nedeninin ilgili güncellemeye İsveç otoritesi ISP tarafından onay verilmemesi olduğu değerlendirilmektedir.

Bulgu-12

- (95) 02.05.2023-10.01.2024 tarihlerinde EMT (.....) tarafından MSAB (.....) arasında geçen; bilgide EMT (.....), EMT (.....) ve MSAB (.....)’in bulunduğu “ISP Application for (.....)” konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

⁴⁹ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; yazışmada “(.....)” olarak anılan kişinin (.....) olduğu ifade edilmiştir.

02.05.2023 (.....)⁵⁰

"Merhaba (.....),

Umarım iyisinizdir.

(.....)⁵¹ (.....) Bey ile görüştük. (.....), uluslararası standartlarda yüksek kalitede son teknoloji olay müdahale, bilgisayar dolandırıcılığı, veri inceleme ve analiz hizmetleri vermek üzere kurulmuş bir şirket.

MSAB XRY lisansı almak istediklerini belirttiler. Firmaya ISP onay sürecinden bahsettim.

Şirket adına ISP başvurusu yapabilir miyiz? ISP onayı doğrultusunda teklifimizi firmaya ileteceğiz.

Firma bilgilerini aşağıda bulabilirsiniz.

Firma Adı: (.....)

Adres: (.....)

e-posta: (.....)

İlgili kişi: (.....)

Telefon:(.....)

Teşekkür ederim.

Saygılarımla"

02.05.2023 (.....)⁵²

"Merhaba (.....),

Umarım her şey yolundadır.

Lütfen, Hukuk Departmanımıza bu son-kullanıcı için bir ISP ön başvurusu yapıp yapamayacağımızı sordum.

Bu konuda yakında güncelleme yapacağım.

Fiyatla ilgili olarak, bu özel sektörde faaliyet gösteren bir müşteri olduğu için fiyatın %(.....) artacağını unutmayın.

Bana bu şirket için KDV bilgisini sağlayabilir misiniz?

Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.

⁵⁰ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope You're fine.

We talked with Mr. (.....) from (.....). (.....) is a company established to provide high quality state-of-the-art incident response, computer fraud, data review and analysis services at international standards. They stated that they want to buy MSAB XRY license. I told the company about the ISP approval process.

Could we make an ISP application on behalf of the company? We will send our offer to the company in line with ISP approval.

You can the company information is below.

Company Name: (.....)

Address: (.....) e-mail: (.....)

Contact Person : (.....)

Phone:(.....)

Thank you

Best Regards"

⁵¹ Yazışmada "(.....)" olarak anılan müşterinin (.....) ((.....)) olduğu değerlendirilmektedir.

⁵² Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope everything is fine.

Please, I've asked our Legal Dep. if we can perform an ISP pre-application for this end-customer.

I'll update soon about this.

Regarding the price, be aware of the fact, that, since this is a private customer the price will be increased of (.....)%.

May you provide me the VAT for this company?

Please, let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Bet Regards,

(.....)"

İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

(.....)

14.07.2023 (.....)⁵³

"Merhaba (.....),

Umarım her şey yolundadır.

Lütfen, Hukuk Departmanımızdan bir cevap aldım ve bu son kullanıcı için eksiksiz bir ISP başvurusu yapmak istiyoruz.

Bu nedenle aşağıdaki soruya yanıt almak istiyorum:

Bana XRY Office L&P'nin hangi özel amaçlar için kullanılacağına dair ayrıntılı bir açıklama verebilir misiniz?

Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.

İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

(.....)

(...)

28.09.2023 (.....)⁵⁴

"Merhaba (.....),

Umarım her şey yolundadır.

Lütfen, bu e-postanın ekinde, (.....) antetli kağıda basılacak, imzalanacak, mühürlenecek ve aşağıdaki adrese gönderilecek başvuru dosyasını bulabilirsiniz:

Bay (.....)⁵⁵

Micro Systemation AB

Hornsbruksgratan 28

117 34 Stockholm

İsveç

Süreci hızlandırabilmemiz için dijital versiyonu bize daha önce gönderebilirsiniz.

Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.

⁵³ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope everything is fine.

Please, I've received an answer from our Legal Dep., and we'd like to apply for a complete ISP application for this end-customer.

For this reason, I'd like to receive a answer for the following question:

May you give me a detailed description of the specific purposes for which XRY Office L&P are to be used?

Please, let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Best Regards,

(.....)

⁵⁴ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope everything is fine.

Please, attached to this e-mail you can find the (.....) application file to be printed on their head letter, signed, stamped and sent us back at the following address:

Mr. (.....)

Micro Systemation AB

Hornsbruksgratan 28

117 34 Stockholm

Sweden

You can send us the digital version before to allow us to accelerate the process.

Please, let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Best Regards,

(.....)

⁵⁵ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; (.....)'in MSAB Hukuk Müşaviri olduğu ifade edilmiştir.

İlginiz için şimdiden teşekkür ederiz.

Saygılarımla,

(.....)

09.01.2024 (.....)⁵⁶

"Merhaba (.....),

Umarım iyisinizdir.

(.....) firmasının ISP onay süreci hangi aşamadadır. Başvuru 2023 Eylül ayında yapıldı.

Teşekkür ederim

Saygılarımla"

09.01.2024 (.....)⁵⁷

"Merhaba (.....),

Umarım her şey yolundadır ve yeni yıla harika bir başlangıç yapmışsınızdır.

Lütfen, artık (.....) yerine (.....)⁵⁸ (adresini bilgide bulabilirsiniz) e-posta silsilemize ekleme nezaketini gösterebilir misiniz?

(.....) müşteri hizmetleri ekibinin bir parçası değil ve artık satış konularıyla ilgilenmiyor.

Talebinizi Hukuk Departmanımıza sordum ve onlar bana bildirir bildirmez sizi bilgilendireceğim.

Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa bana haber verin.

İlginiz için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

(.....)

10.01.2024 (.....)⁵⁹

"Merhaba (.....),

Bilgilendirmeniz için teşekkür ederim. (.....) ISP onayı hakkında geri dönüşünüzü bekliyorum.

Saygılarımla"

- (96) **Değerlendirme:** Bulgu-12, 02.05.2023-10.01.2024 tarihlerinde EMT (.....) tarafından MSAB (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. Bu doğrultuda 02.05.2023 tarihinde (.....) tarafından (.....) isimli müşterinin MSAB XRY lisansı almak için EMT'ye başvurduğu, EMT tarafından ise ilgili müşteriye ISP onay sürecinden bahsedildiği ifade edilmekte olup ilgili müşteri adına ISP başvurusunun yapılıp

⁵⁶ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope you're fine .

What is the process in the ISP approval of (.....). Application was made in September 2023.

Thank you

Best regards"

⁵⁷ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

I hope everything is fine and you had an amazing new year start.

Please, may you be so gentle to add (.....) (find his address in CC) to our e-mails exchange and not (.....) anymore?

(.....) is not part of CS team and he doesn't take care of sales matters anymore.

I've asked our Leg. Dep. about your request and I'll update you as soon as they let me know.

Let me know if you need any more information.

Thank you in advance for your interest.

Best Regards,

(.....)"

⁵⁸ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; (.....)'in MSAB Müşteri Başarı Yöneticisi olduğu ifade edilmiştir.

⁵⁹ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

"Hi (.....),

Thank you for your information . I'm waiting your get back about (.....) ISP Approvel.

Warm regards"

yapılmayacağı (.....)'ye sorulmaktadır. Akabinde ise ISP tarafından verilecek onay sonrasında müşteriye fiyat teklifinin iletileceği belirtilmektedir. (.....) tarafından ilgili e-postaya yönelik aynı gün içinde gönderilen cevapta ise ilgili müşteri için ISP ön başvurusunun yapıp yapılamayacağı hususunun MSAB Hukuk Departmanı ile görüşüldüğü, ayrıca ilgili müşterinin özel sektörde faaliyet göstermesinden dolayı fiyatta %(.....) oranında artış yaşanacağı belirtilmektedir. (.....) tarafından 14.07.2023 tarihinde gönderilen e-postada ise bahse konu müşterinin XRY Office L&P (XRY Mantıksal ve XRY Fiziksel) ürünün hangi amaçlar için kullanılacağına dair ayrıntılı bir açıklama talep edilmektedir. 09.01.2024 ile 10.01.2024 tarihlerinde (.....) tarafından gönderilen e-postalarda ise ilgili başvurusunun güncel durumu sorulmaktadır.

- (97) İlgili bulgu genel olarak MSAB ürünlerinin Türkiye'deki son kullanıcılara satışı için gereken ISP onay sürecinin MSAB ve EMT tarafından ne şekilde yürütüldüğünü göstermektedir. Bu çerçevede ISP sürecinin olumlu sonuçlanması durumunda MSAB tarafından EMT'nin yetkili temsilcisi ile iletişime geçilmekte ve onay kararının iletilmesinin ardından ürünlerin EMT'ye satışı için fiyat teklifi sunulmaktadır. EMT ise bu fiyat teklifini esas alarak, ürünlerin alış maliyetini dikkate almak suretiyle nihai müşteriye bir teklif sunmaktadır. Bununla birlikte ISP onay başvurusunun reddedilmesi halinde EMT söz konusu ürünü müşteriye satamayacaktır.

Bulgu-13

- (98) 25.05.2023 tarihinde EMT (.....) ile (.....) çalışanı (.....) arasında geçen WhatsApp yazışmasının içeriği aşağıdaki gibidir:

25.05.2023

(.....): "Merhaba (.....) hanım, XRY dongle⁶⁰ müsaitse alabilir miyiz?"

(.....): "Merhaba (.....) bey XRY donglemiz müsait ancak kullanımının yenilenmesi gerekiyordu güncelleme yapılabilmesi için ISP onayımızı bekliyoruz"

(.....): "Peki teşekkürler, imajını alamadığımız bir telefon var dı, bekletelim mi, onay süreci uzun olur mu?"

(.....): "Bugün öğleden sonra size dönüş yapayım"

(.....): "Tamam sağolun"

(.....): "Xry dongle yarın teslim edebiliriz sabah uygun olabilir mi"

(.....): "Olur tabiki teşekkür ederiz"

- (99) Değerlendirme: Bulgu-13, 25.05.2023 tarihinde EMT (.....) ile (.....) çalışanı (.....) arasında geçen WhatsApp yazışmasından oluşmaktadır. EMT'den gelen cevabi yazıda; EMT'nin müşterilerine teknik destek sağlamak ve teknik problemlere daha hızlı çözüm üretebilmek amacıyla adli bilişim yazılımlarının demo ve geçici deneme lisanslarını zaman zaman üreticilerden talep ettiği, bu kapsamda MSAB'den de geçici test lisansı talep edilebildiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda ilgili yazışmada (.....)'in (.....)'ten EMT bünyesindeki geçici lisansı acil bir vaka için ödünç almak istediği; (.....)'in ise lisansın geçerliliğini kontrol ettikten sonra söz konusu müşteriye yardımcı olunabileceğini belirttiği ifade edilmiştir.

- (100) Öte yandan cevabi yazıda; MSAB ürünlerinin geçici lisansları için de ISP başvurusunun yapılması gerektiği, MSAB tarafından verilen geçici lisansın süresinin 2023 yılının Nisan ayı sonunda sona ereceği ifade edildiği için EMT tarafından ilgili lisansın yenileme başvurusunun yapıldığı, başvuru sonucunda EMT'ye (.....) yıllık

⁶⁰ Dongle, bazı lisanslı yazılımların güvenli ve lisans şartları kapsamında kullanılmasını sağlamak amacıyla geliştirilen mini donanımlardır. Sisteme takıldığında herhangi bir ek işlev sunmayan bu donanımların temel amacı, yazılım lisansının izinsiz kullanımını engellemek ve yazılımın yalnızca belirlenmiş koşullar altında çalışmasına olanak tanımadır.

geçici lisans verildiği ve bu lisansın 31.10.2025 tarihine kadar geçerli olacağı belirtilmiştir.

- (101) Nitekim ilgili yazışmada geçen ve (.....) tarafından kullanılan “Merhaba (.....) bey XRY donglemiz müsait ancak kullanımının yenilenmesi gerekiyordu güncelleme yapılabilmesi için ISP onayımızı bekliyoruz” ifadesiyle de MSAB ürünlerinin Türkiye distribütörü olan EMT'nin de diğer son kullanıcılar gibi, XRY ürününün lisans güncellemelerini ancak ISP tarafından onay verildiği takdirde alabildiği anlaşılmaktadır.

Bulgu-14

- (102) 17.08.2023-18.08.2023 tarihlerinde (.....)⁶¹ isimli bir firmanın yetkilisi olan (.....) ile EMT (.....) arasında geçen “Inquiry Regarding MSAB XRY License” konulu e-posta silsilesinde yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

17.08.2023 (.....)emt.com.tr⁶²

“Merhaba, umarım iyisinizdir. Dijital adli bilişim ihtiyaçlarımız için MSAB XRY lisansı almakla ilgileniyorum. Mevcut lisans fiyatlandırması ve destek hakkında bilgi verebilir misiniz? Yardıminız için şimdiden teşekkür ederim.”

18.08.2023 (.....)⁶³

“Sevgili (.....),

Elbette MSAB XRY lisansları için size bir teklif vermek isteriz.

Ancak MSAB üreticisinden fiyat alabilmemiz için ISP Belgesi başvurusu yapmamız gerekiyor. Bu başvuru için şirketinizin son kullanıcı bilgilerine ihtiyacımız var.

ISP belgesi MSAB'ın ülkedeki yetkili kurumu tarafından düzenleniyor. ISP belgesinin onayı olmadan size bir teklif gönderemem.

Firma Adı:

Adres

Telefon :

Şirket İnternet Sitesi:

İlgili Kişi :

E-posta:

Teşekkürler

Saygılarımla”

⁶¹ EMT tarafından sunulan cevabi yazıda; (.....) isimli firmanın Pakistan'da mukim bir şirket olduğu ifade edilmiş olmakla birlikte, ilgili şirketin ticaret ünvanına ulaşılamamıştır.

⁶² Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

“Hi, I hope this mail finds you well. I'm interested in obtaining a license for MSAB XRY for our digital forensics needs. Could you please provide details about available licensing pricing and support? Your assistance is greatly appreciated.”

⁶³ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir:

“Dear (.....),

Of course , we would like to give you an offer for MSAB XRY licences.

However, in order to get a price from the MSAB manufacturer, we need to apply for an ISP Document. For this application we need the end user information of your company.

The ISP document is issued by the authorised institution of MSAB in the country. I cannot send you an offer without the approval of ISP document.

Company Name:

Adress:

Phone :

Company Web site:

Contact Person :

E-Mail:

Thank you

Best Regards”

- (103) Değerlendirme: Bulgu-14, 17.08.2023-18.08.2023 tarihlerinde (.....) yetkilisi (.....) ile EMT (.....) arasında geçen e-posta yazışmalarından oluşmaktadır. İlgili yazışmada (.....) tarafından MSAB XRY ürününün lisanslarına yönelik fiyatlandırma ve ilgili ürün kapsamında verilecek destek hizmetlerine ilişkin tarafına bilgilendirme yapılması talep edilmektedir. Bu kapsamda (.....) tarafından MSAB XRY lisanslarına yönelik bir fiyat teklifi sunabilmesi için öncelikle ISP tarafından onay alınması gerektiği belirtilmekte olup ISP başvurusu için şirket bilgilerinin gerekli olduğu ifade edilmektedir.
- (104) EMT tarafından iletilen cevabi yazıda; EMT ve MSAB arasında akdedilen 24.03.2022 tarihli “*Satıcılık Sözleşmesi*”nde (Sözleşme) EMT’nin MSAB ürünleri özelinde Türkiye coğrafi pazarında faaliyet gösterebilmesine rağmen EMT’ye zaman zaman Asya coğrafyasından da tekliflerin geldiği, gelen talepler üzerine EMT’nin genellikle, ilgili müşterinin son kullanıcı bilgisine erişerek bu anlamda MSAB’ye olabilecek en doğru bilgiyi ilettiği ve akabinde olası teklif ve ticari süreçleri başlattığı ya da bitirdiği belirtilmektedir. Bununla birlikte EMT tarafından ilgili şirket için ISP sürecinin işletilmediği ifade edilmektedir.
- (105) Bu bakımdan söz konusu bulgu genel olarak, AB İhracat Kontrol Yönetmeliği uyarınca çift kullanımlı ürünler kapsamında değerlendirilen MSAB ürünlerinin ve bu ürünlere yönelik lisansların EMT tarafından Türkiye’deki son müşteriye satılabilmesi için ISP’den onay alınması gerektiğini göstermektedir.

Bulgu-15⁶⁴

- (106) 17.05.2024 tarihinde MSAB (.....) tarafından (.....) e-posta adresine gönderilen, bilgide EMT (.....) ve EMT (.....)’in bulunduğu “*MSAB North Mediterranean Area Sales Manager*” konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

17.05.2024 (.....)⁶⁵
 “Sayın (.....)
 Umarım her şey yolundadır.
 MSAB ürünlerine gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederiz.
 Benim adım (.....) ve Kuzey Akdeniz’e, yani Türkiye’ye özel Bölge Satış Müdürüyüm.
 LinkedIn profilimi bu bağlantıdan kontrol edebilirsiniz: [https://www.linkedin.com/in/\(.....\)-bb23421bb/](https://www.linkedin.com/in/(.....)-bb23421bb/)

⁶⁴ Yerinde incelemede elde edilen belgeler incelendiğinde, MSAB tarafından mevcut ve/veya potansiyel müşterilere gönderildiği tespit edilen ilgili e-postanın, MSAB (.....) tarafından çeşitli tarihlerde aynı konu ile farklı müşterilere iletiliği görülmüştür. Bu bağlamda 16.01.2024 tarihinde “(.....)” adresine, 05.02.2024 tarihinde “(.....)” adresine, 18.04.2024 tarihinde ise “(.....)” adresine gönderilen bahse konu e-postalara tekrara düşülmemesi adına işbu raporda yer verilmemiştir.

⁶⁵ Yazışmanın orijinal dili İngilizce olup dosya kapsamında Türkçeye tercüme edilmiştir. Yazışmanın orijinali şu şekildedir: “Dear Mr. (.....),
 I hope all is well.

Thank you for your interest in MSAB products.

My name is (.....) and I’m the Area Sales Manager dedicated to North Mediterranean, so to Turkey.

You can check my LinkedIn profile at this link: [https://www.linkedin.com/in/\(.....\)bb23421bb/](https://www.linkedin.com/in/(.....)bb23421bb/)

I live in Italy, but I can’t see the date in which it will be possible to visit your beautiful country again and meet you in person.

XRY is known to be an official standard for the forensic examination of mobile phones and other mobile devices.

Our solutions are used by government authorities in more than 100 countries around the world.

Our customers appreciate XRY for its ease of use, its ability to support investigations in compliance with the law and for its forensic integrity.

Our products are subject to dual-use regulation policies for exporting and our export activity outside European Union is strictly regulated by ISP (Swedish Inspectorate of Strategic Products) and European Union Export Rules.

İtalya'da yaşıyorum, ancak güzel ülkenizi tekrar ziyaret edip sizinle şahsen tanışmanın mümkün olacağı tarihi öngöremiyorum.
XRY, cep telefonlarının ve diğer mobil cihazların adli incelemesi için resmi bir standart olarak bilinmektedir.
Çözümlerimiz dünya çapında 100'den fazla ülkede devlet yetkilileri tarafından kullanılmaktadır.
Müşterilerimiz XRY'yi kullanım kolaylığı, yasalara uygun soruşturmaları destekleme yeteneği ve adli güvenilirliği nedeniyle takdir etmektedir.
Ürünlerimiz ihracat için çift kullanımlı düzenleme politikalarına tabidir ve Avrupa Birliği dışındaki ihracat faaliyetlerimiz ISP (İsveç Stratejik Ürünler Müfettişliği) ve Avrupa Birliği İhracat Kuralları tarafından sıkı bir şekilde düzenlenmektedir.
Çözümlerimizle ilgili ihtiyaç duyacağınız tüm bilgileri vermekten memnuniyet duyacağım, ancak önce ihracat kontrolü hakkında sizi bilgilendirmek isterim.
XRY Office L&P çözümümüzün tamamını Türkiye'deki ve Avrupa dışındaki diğer birçok ülkedeki bir yetkiliye veya şirkete satmak için nihai müşterinin ISP'den onay alması gerekecektir; bu 3 ila 6 ay sürebilecek uzun ve karmaşık bir süreçtir.
ISP başvurusu son müşterinin kendi antetli kağıdına basılmalı, imzalanmalı ve kaşelenmelidir; tüm süreç boyunca size rehberlik edebilir ve gerekli tüm belgeleri sağlayabiliriz.
Sınırlı süreli demo lisansı için de ISP'ye bir onay talebi gereklidir.
Lütfen, CC'de Türkiye'deki tek yetkili satıcımız EMT Elektronik'ten Bay (.....) ve Bayan (.....) bulunmaktadır. Size mümkün olan en iyi şekilde yardımcı olacaklarından eminim.
Daha fazla bilgiye ihtiyacınız olursa lütfen bana bildirin.
İlginiz için tekrar teşekkür ederim.
Saygılarımla,"

- (107) **Değerlendirme:** Bulgu-15, 17.05.2024 tarihinde MSAB (.....) tarafından (.....) e-posta adresine gönderilen e-posta yazışmasından oluşmaktadır. İlgili yazışmada MSAB (.....) tarafından MSAB XRY ürünlerine ilişkin birtakım bilgiler paylaşılmakta olup bu bağlamda bahse konu ürünlerin ihracat için çift kullanımlı düzenleme politikalarına tabi olduğu, XRY Office L&P (XRY Mantıksal ve XRY Fiziksel) ürününün kendisinin veya demosunun Türkiye'deki ve Avrupa dışındaki diğer birçok ülkedeki bir yetkiliye veya şirkete satılabilmesi için ISP'den onay alınması gerektiği, MSAB ürünlerinin Türkiye'deki tek yetkili satıcısının EMT olduğu ifade edilmektedir.
- (108) Bu çerçevede yukarıda yer verilen diğer bulgularda da olduğu üzere, MSAB ürünlerinin Türkiye'deki müşterilere satışının ISP onayına bağlı olduğu değerlendirilmektedir.

J.2. Elde Edilen Bulgulara İlişkin Değerlendirme

- (109) Faaliyetlerini İsveç merkezli olarak yürüten MSAB, üreticisi olduğu yazılım ve teknolojik ürünlerin satışlarını (i) çeşitli ülkelerdeki satış ofisleri aracılığıyla yaptığı doğrudan satışlar ile (ii) bayi ve distribütörler aracılığıyla yapılan dolaylı satışlar olmak üzere iki ayrı satış kanalı üzerinden gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda MSAB'nin Türkiye'de faaliyet gösteren herhangi bir satış ofisi veya temsilciliği bulunmamakta olup MSAB ürünlerinin Türkiye pazarındaki satışları EMT aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

I'll be glad to provide all the information you should need regarding our solutions, but before I'd like to let you know about export control.
For selling our complete solution, XRY Office L&P to an authority or company in Turkey and in many other countries outside Europe, the final customer will need to apply for an approval from ISP; this is a long and complicated process that could take from 3 to 6 months.
The ISP application has to be printed on the end-customer own letterhead, signed and stamped by them; we can guide you through the whole process and provide all the documents needed.
An approval request to ISP is needed for a limited time demo license too.
Please, find in CC Mr.(.....) and MISP. (.....) of EMT Electronics our unique authorized reseller in Turkey. I'm sure that they'll help you in the best way possible.
Please, let me know if you need any more information.
Thank you again for your interest.
Best Regards,"

- (110) Yukarıda yer verilen bulgulardan görüleceği üzere, AB İhracat Kontrol Yönetmeliği uyarınca çift kullanımlı ürünler kapsamında değerlendirilen MSAB mobil adli bilişim ürünlerinin EMT tarafından Türkiye'deki son müşteriye satılabilmesi için ISP'den onay alınması gerekmektedir. Diğer yandan detaylarına Bulgu-2, 11 ve 14'te yer verildiği üzere AB İhracat Kontrol Yönetmeliği'nin 2. maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi uyarınca MSAB ürünlerine yönelik yazılım güncellemelerinin de ISP onayına tabi olduğu görülmektedir.
- (111) Genel olarak lisans türünün akademik veya ticari olup olmamasına bakılmaksızın ISP onay başvurusuna ilişkin süreç şu şekilde özetlenebilecektir:
- Türkiye'deki bir son kullanıcı (kamu otoritesi veya şirketler) MSAB'nin ürünlerinden birini almak için EMT ile iletişime geçmektedir.
 - EMT, ilgili son kullanıcının talebini ve bilgilerini içeren e-postayı MSAB'deki yetkili satış yöneticisine iletmektedir.
 - MSAB'nin yetkili satış temsilcisi, son kullanıcıya ürün satışının gerçekleştirilebilmesi bakımından alınması gereken ISP lisansı için son kullanıcıya ait bilgileri içeren bir ISP dokümanını EMT'ye iletmektedir.
 - EMT, son kullanıcının onayladığı (imzaladığı) ISP lisansını MSAB yetkililerine iletmektedir.
- (112) Satış süreci bu adımların tamamlanmasının akabinde başlamaktadır. ISP sürecinin olumlu sonuçlanması sonucunda ise aşağıdaki şekilde bir süreç işlemektedir:
- MSAB, EMT yetkili temsilcisi ile iletişime geçerek ISP sürecinin olumlu sonuçlandığını ve ilgili ürünlerin EMT'ye satışı için fiyat teklifini (*quote*) iletmektedir.
 - EMT, ürünlerin alış fiyatını dikkate alarak son kullanıcıya satacağı fiyatı belirlemekte ve son kullanıcıya fiyat teklifini iletmektedir.
 - Son kullanıcı teklifi kabul ederse ürünün MSAB'den sipariş edilmesini talep etmektedir. EMT ise ilgili ürünleri MSAB'den sipariş ederek son kullanıcıya teslim etmektedir.
- (113) Sonuç itibarıyla ISP için yapılan onay başvurusunun reddedilmesi veya sonuçsuz kalması halinde ise EMT ilgili ürünü son kullanıcıya satamamaktadır.
- (114) Diğer yandan AB İhracat Kontrol Yönetmeliği'nin 15. maddesi doğrultusunda, AB üyesi devletlerin ilgili makamlarınca, ihracat izinleri için yapılan başvurular değerlendirilirken dikkate alınması gereken ölçütler arasında *"ulusal dış politika ve güvenlik politikasına ilişkin hususlar"* da yer almaktadır. Bu bakımdan Bulgu-3, 6 ve 8'de yer verildiği üzere gerek MSAB gerekse EMT tarafından kolluk kuvvetlerine ürün sağlanamamasının, ISP'nin ilgili ürünlerin ihracatına izin vermemesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Söz konusu bulguların MSAB ve EMT arasındaki ticari ilişkilerin uygulamaya ne şekilde yansıdığını göstermesi bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir.

J.3. Soruşturma Konusu Uygulamaların 4054 sayılı Kanun Kapsamında Değerlendirilmesi

- (115) 4054 sayılı Kanun'un "Amaç" başlıklı 1. maddesi *"Bu Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır."* şeklindedir. Aynı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesi ise *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hakim"*

olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukuki işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer.” hükmünü amirdir.

- (116) 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerini yasaklarken; 6. maddesi bir veya birden fazla teşebbüsün hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar yoluyla kötüye kullanmasını yasaklamaktadır.
- (117) Hakkında soruşturma yürütülen taraflardan MSAB, İsveç merkezli bir teşebbüs olarak çeşitli ülkelerde mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet göstermekte olup bu ürünleri Türkiye’de diğer bir soruşturma tarafı olan EMT aracılığı ile satmaktadır. Söz konusu ilişki çerçevesinde Türkiye’deki müşteriler mobil adli bilişim ürünlerine yönelik taleplerini EMT’ye iletmekte, EMT ise söz konusu talepleri MSAB’ye aktarmakta ve MSAB’nin onayı doğrultusunda ilgili satın alma süreci işlemektedir.
- (118) Soruşturma kapsamında incelenen temel endişe, Türkiye’de kolluk kuvveti niteliğindeki kuruluşların MSAB’nin Türkiye’de EMT aracılığıyla satışını yaptığı mobil adli bilişim ürünlerini satın alamamasından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda söz konusu ürünlerin satın alınamamasına neden olabilecek hususlara iki ayrı başlık altında yer verilmektedir. Bu hususlardan ilki, Türkiye’deki müşterilere söz konusu ürünlerin yalnızca EMT tarafından satılıyor olması, diğer bir deyişle Türkiye’deki müşterilerin ilgili ürünleri EMT dışında başka bir alternatif kaynaktan temin edemiyor olmasıdır. Bu durum, MSAB tarafından kendisine gelen yeniden satıcılık taleplerinin reddedildiği şüphesi doğurmaktadır. Nitekim MSAB tarafından, kendisiyle distribütörlük ilişkisi kurulmasına yönelik taleplerin reddedildiğine yönelik birtakım tespitlere ulaşılmıştır. Bu çerçevede 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında sözleşme yapmanın/mal vermenin reddi kapsamında “4054 Sayılı Kanun’un 6. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme” başlığı altında değerlendirmeler yapılmıştır.
- (119) Türkiye’de kolluk kuvveti niteliğindeki kuruluşların MSAB’nin EMT aracılığıyla satışını yaptığı mobil adli bilişim ürünlerini satın alamaması sonucunu doğurabilecek hususlardan ikincisi ise EMT’nin ilgili ürünleri belirli müşterilere satmasına MSAB tarafından izin verilmemesidir. Nitekim yukarıda yer verilen bulgularda da görüldüğü üzere müşterilerden EMT’ye gelen ürün tedarik taleplerinin, MSAB tarafından onay verilmemesi nedeniyle, reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede MSAB tarafından EMT’nin belli nihai müşteri gruplarına ilgili ürünlerin sağlanmasının kısıtlanması davranışları 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi bağlamında müşteri sınırlaması çerçevesinde “Belirli Müşteri Gruplarına Ürün Sağlanmaması Davranışına İlişkin Değerlendirme” kapsamında incelenmiştir.
- (120) Öte yandan soruşturma kapsamında yürütülen inceleme çerçevesinde MSAB ile EMT arasındaki satış sözleşmesinde EMT’ye yönelik rakip markalı ürünlerin satışının sınırlandırılmasına yönelik birtakım rekabet etmeme yükümlülüklerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan incelenen bir diğer husus olarak MSAB’nin EMT’ye, MSAB ürünleriyle rekabet eden ürünlerin satışını engellemeye yönelik getirdiği sınırlamalar, 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında rekabet etmeme yükümlülüğü çerçevesinde “MSAB tarafından EMT’ye Getirilen Rekabet Etmeme Yükümlülüğüne İlişkin Değerlendirme” başlığı altında değerlendirilmiştir.

J.3.1. 4054 Sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

(121) MSAB'nin mobil adli bilişim ürünlerinin Türkiye'deki dağıtımı EMT aracılığıyla yapılmaktadır. Konuya ilişkin olarak MSAB ile EMT arasında akdedilen 24.03.2022 tarihli Sözleşme'nin "Verilen Görevin Kapsamı" başlıklı 1. maddesi;

"(.....)"

hükmünü haizdir. Mezkûr Sözleşme'nin "Münhasırlık Bulunmaması vs." başlıklı 5. maddesi ise;

"(.....)"

şeklindedir.

(122) Yukarıda yer alan Sözleşme hükümleri incelendiğinde, Türkiye sınırları içerisinde MSAB'nin, mobil adli bilişim ürünlerinin satışı faaliyetini ifa etmek üzere EMT'yi dağıtıcı olarak tayin ettiği görülmektedir. Bununla birlikte ilgili Sözleşme'de bahse konu ürünlerin Türkiye'deki satışının sadece EMT tarafından yapılacağına dair bir hüküm yer almamaktadır. Nitekim soruşturma kapsamında sunulan bilgiler çerçevesinde sözleşme taraflarınca da aralarında bir münhasır dağıtım ilişkisinin bulunmadığı ifade edilmiştir.

(123) Öte yandan pazardaki fiili durum incelendiğinde aşağıda yer verilen Tablo 9'dan görüleceği üzere 2020 yılından itibaren MSAB'nin Türkiye'ye satışlarının yalnızca EMT aracılığı ile yapıldığı görülmektedir.

Tablo 9: Türkiye'de Mobil Adli Bilişim Ürünleri Pazarında Sağlayıcı Teşebbüsler ile Yıllar İtibarıyla Ürün Tedarik Ettiği Distribütörleri

Distribütör Sağlayıcı	Yıllar	DİFOSE	EMT	KOMTERA	MERGENPRO	VERİ KURTARMA
MSAB	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	+	-	-	-
	2022	-	+	-	-	-
	2023	-	+	-	-	-
	2024	-	+	-	-	-
Oxygen	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	+	-	-	-
	2022	-	+	+	-	-
	2023	-	+	-	-	-
	2024	-	+	-	-	-
Belkasoft	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	+	-	-	-
	2022	-	+	-	+	-
	2023	-	+	-	+	-
	2024	-	+	-	+	-
Compelson	2020	-	+	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	-	+	-	-	-
	2023	-	+	-	-	-
	2024	-	+	-	-	-
GmdSoft	2020	-	-	-	-	-
	2021	+	+	-	-	-
	2022	+	+	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-
	2024	+	-	-	-	-
Passware	2020	-	-	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-

Sağlayıcı	Yıllar	DİFOSE	EMT	KOMTERA	MERGENPRO	VERİ KURTARMA
Distribütör	2022	+	-	-	-	-
	2023	-	-	-	+	-
	2024	+	-	-	-	-
Elcomsoft	2020	+	-	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-
ACE Lab	2020	-	-	-	-	-
	2021	-	-	-	-	+
	2022	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	+
	2024	-	-	-	-	+
Cellebrite	2020	+	+	-	-	-
	2021	-	-	-	-	-
	2022	-	-	-	-	-
	2023	-	-	-	-	-
	2024	-	-	-	-	-
Kaynak: Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar						

- (124) Bu kapsamda MSAB ile EMT arasında akdedilen Sözleşme’de MSAB ürünlerinin yeniden satımı faaliyetinde EMT’nin tek yetkili olduğu hüküm altına alınmamış olsa da söz konusu faaliyetin Türkiye’de fiiliyatta sadece EMT tarafından yürütüldüğü anlaşılmaktadır.
- (125) Pazarda gözlemlenen söz konusu fiili durum, MSAB tarafından kendisine gelen yeniden satıcılık taleplerinin reddedilmiş olabileceği şüphesini doğurmaktadır. Söz konusu şüphe doğrultusunda soruşturma kapsamında yapılan araştırmalar çerçevesinde Türkiye’de mobil adli bilişim ürünü satan diğer yeniden satıcılardan bilgi ve belgeler talep edilmiş olup anılan satıcılara MSAB’nin ürünlerinin satışı için distribütörlük taleplerinin bulunup bulunulmadığı sorulmuştur. Anılan bilgi talebine yönelik olarak (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda “(.....)” ifadelerinin yer aldığı görülmektedir. Benzer şekilde (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda ise (.....) ifadeleri yer almaktadır. Pazarda EMT dışındaki yeniden satıcıların söz konusu ifadelerinden, MSAB’nin yalnızca EMT ile çalışıp diğer yeniden satıcılarla çalışmayı kabul etmeyerek mal vermenin reddi davranışında bulunmuş olabileceği şüphesi doğmuştur. Dolayısıyla bahse konu eylemler, MSAB’nin ilgili pazardaki konumunun hâkim durum yaratıp yaratmadığı hususu da dikkate alınarak aşağıda 4054 sayılı Kanun’un 6. maddesi kapsamında incelenmiştir.
- (126) 4054 sayılı Kanun’un 3. maddesinde hâkim durum, “Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü” olarak tanımlanmaktadır. Rekabet hukuku literatürü ve uygulamalarında hâkim durum sayılabilecek pazar gücünün büyüklüğüne ilişkin kesin bir eşik ortaya konmamakta, rekabetin düzeyi için ölçüt sayılabilecek; pazar payları, giriş engelleri, dikey bütünleşik yapı ve kapsam ekonomileri gibi bir dizi ekonomik göstergeye bakılarak değerlendirme yapılmaktadır. En nihayetinde ilgili teşebbüsün ekonomik parametreleri belirleyebilme gücüne sahip olup olmadığı tespit edilmektedir.

(127) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününe ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması"*nı yasaklamaktadır.

(128) Hâkim durumda olsun ya da olmasın tüm teşebbüslerin iş yapacakları teşebbüsleri özgürce seçme ve mülkiyetlerinde bulunan varlıklar üzerinde özgürce tasarruf edebilme hakları bulunmaktadır. Bununla birlikte, rekabet hukuku çerçevesinde hâkim durumdaki teşebbüslerin mal vermeyi reddetmeleri rekabeti kısıtlayıcı bir davranış olarak değerlendirilebilmektedir. Hâkim Durum Kılavuzu'nun 38. paragrafında sözleşme yapmayı reddetme, *"bir teşebbüsün ürettiği mal ya da hizmetler ile sahibi olduğu maddi ya da gayri maddi işletme unsurlarını diğer teşebbüslere sağlamaması ya da bunların diğer teşebbüsler tarafından kullanılmasına doğrudan veya dolaylı olarak izin vermemesi"* şeklinde tanımlanmaktadır. Bu çerçevede, ham madde niteliğindeki fiziksel ürünler, belirli hizmetlerin sağlanabilmesi için gerekli altyapılar, ürün dağıtım sistemleri ve fikri mülkiyet hakları ile korunan yahut korunmayan gayri maddi işletme unsurları ya da bilgileri ile teşebbüslerin sözleşme yapma talebine konu olabilecek diğer varlıklar anılan mal, hizmet ya da unsurlar arasında değerlendirilebilmektedir.

(129) Hâkim Durum Kılavuzu kapsamında, mal vermenin reddi mal, hizmet ya da unsura ilişkin mevcut bir sözleşme ilişkisinin kesilmesi şeklinde olabileceği gibi, potansiyel müşterilerin sözleşme taleplerinin reddedilmesi şeklinde de olabilmektedir. Ayrıca, mal vermenin reddi koşulsuz ya da koşullu, doğrudan veya dolaylı reddetme şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca, mal vermenin reddi davranışının, alt pazarda hâkim durumdaki teşebbüsle rekabet halinde olan teşebbüslere yönelik olabileceği gibi kendisiyle rekabet içerisinde bulunmayan müşterilerine yönelik de olabileceği belirtilmektedir. Burada alt pazar kavramı ile sözleşme yapma talebine konu olan unsurun mal veya hizmet üretiminde girdi olarak kullanıldığı pazarın kastedildiği anlaşılmaktadır. Hâkim durumdaki teşebbüsün, mal vermeyi reddettiği teşebbüs ile alt pazarda rekabet ediyor olması halinde mal vermenin reddi davranışının rekabeti kısıtlayıcı sonuçlar ortaya çıkarmasının daha muhtemel olacağı kabul edilmektedir. Mal vermenin reddi iddiaları değerlendirilirken ihlalin tespiti için üç koşulun birlikte varlığını aranmaktadır. Bu çerçevede hâkim durumun kötüye kullanılması olarak nitelendirilmesi için hâkim durumdaki bir teşebbüsün mal vermenin reddine yönelik eylemlerinin;

- alt pazarda rekabet etmek için vazgeçilmez bir ürüne ya da hizmete ilişkin olması,
- alt pazarda etkin rekabeti ortadan kaldırmasının muhtemel olması,
- tüketici zararına yol açmasının muhtemel olması

gerekmektedir.

(130) Bahse konu kötüye kullanma halinin bir ihlal davranışına vücut verebilmesi için incelenen teşebbüsün öncelikle hakim durumda olması gerekmektedir. İncelenen teşebbüsün hâkim durumda kabul edilebilmesi için rekabetçi baskılardan ne ölçüde bağımsız davranabildiği önem taşımaktadır⁶⁶. Bu kapsamda her bir olayın kendine özgü koşul ve özellikleri göz önünde bulundurularak yapılacak olan bir değerlendirme daha sağlıklı olacaktır. Hâkim Durum Kılavuzu'nun 10. paragrafında hâkim durumun

⁶⁶ ABAD'ın United Brands kararında bu tanıma yer verilmiştir. Bkz. Case 27/76, *United Brands Co and United Brands Continental BV v. Commission* (1978), para. 65. Ayrıca Avrupa Komisyonunun (Komisyon) *Hoffmann-La Roche & Co AG v. Commission* kararında pazardaki parametreleri etkileyebilme gücüne atıfta bulunulmuştur. Bkz. Case 84/76, *Hoffmann-La Roche & Co AG v. Commission* (1979), para 38-39.

değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulacak temel unsurlar; incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri, pazarın doygunluk seviyesi ve alıcıların pazarlık gücüdür.

J.3.1.1. Hâkim Durumun Tespitine İlişkin Değerlendirme

J.3.1.1.1. Tarafların ve Rakiplerinin Pazardaki Konumuna İlişkin Değerlendirme

Tarafların ve Rakiplerinin Pazar Payları

- (131) Bir teşebbüsün pazar gücünün ortaya konulması bakımından en önemli unsurlardan biri sahip olduğu pazar payıdır. Başvuruya konu iddialar “mobil adli bilişim ürünleri pazarı”na ilişkindir. Bu kapsamda Türkiye’de mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet gösteren MSAB ve söz konusu pazarda faaliyet gösteren rakip teşebbüslerin sahip olduğu pazar paylarına ilişkin verilere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 10: Türkiye’de Sağlayıcı Teşebbüslerin Mobil Adli Bilişim Ürünleri Bakımından Pazar Payları⁶⁷

Ürün Adı	Pazar Payları (%)				
	2020	2021	2022	2023	2024
MSAB	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Oxygen	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Belkasoft	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Compelson	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GmdSoft	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Passware	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Elcomsoft	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ACE Lab	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Cellebrite	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TOPLAM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar

- (132) Tablo 10’da sunulan pazar payı verileri incelendiğinde mobil adli bilişim ürünleri pazarında MSAB’nin son beş yılda pazar payının sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu görülmektedir. MSAB’nin pazar paylarının 2020 yılında %(.....) iken 2021-2023 yıllarında önemli ölçüde düştüğü, 2024 yılında ise artarak %(.....) olduğu ve bu kapsamda pazar payı seyrinin yıldan yıla değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır. Pazarda rakip teşebbüslerin payı incelendiğinde ise 2020 yılında sırasıyla %(.....) ve %(.....) pazar payı ile Cellebrite ve Oxygen Forensics’in pazarda lider konumunda bulunan teşebbüsler oldukları, bununla birlikte İsrail menşeli olan Cellebrite’in 2021 yılı itibarıyla Türkiye’ye satışını durdurma kararı almasıyla payının büyük oranda Oxygen Forensic, GmdSoft ve Belkasoft’a kaydığı görülmektedir. Oxygen Forensic’in ise payı 2020-2023 yılları itibarıyla sürekli olarak artış göstermiş, 2024 yılında ACE Lab’in pazarda satışlarını arttırmasıyla payı nispeten azalmıştır. Bununla birlikte pazarda lider konumda bulunan Oxygen Forensic’in payının son üç yılda %(.....)’in üzerinde olduğu, 2024 yılında en yakın rakibi olan ACE Lab’in üç katı büyüklüğünde bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu pazarda pazar payları itibarıyla Oxygen Forensic ve ACE Lab’in MSAB üzerinde önemli bir rekabetçi baskı yarattığı söylenebilecektir. Diğer rakip teşebbüsler Belkasoft, Compelson, Passware Kit Mobile ve Elcomsoft’un payı ise oldukça sınırlı seviyededir.

- (133) Bununla birlikte pazar gücünün doğru analiz edilebilmesi adına ilgili ürün pazarının karakteristik özelliklerine değinmekte fayda bulunmaktadır. Mobil adli bilişim ürünleri pazarı teknolojik değişimlerin yaşandığı son derece dinamik ve değişken bir yapıya sahiptir. Keza söz konusu pazarda faaliyet gösteren bir teşebbüs yenilikçi ürün ve

⁶⁷ Söz konusu tabloda mobil adli bilişim ürünleri pazarında satış faaliyeti gösteren teşebbüslerin yurt içi satış değeri bazında pazar payı verilerine yer verilmektedir.

hizmetler sunamazsa ya da mevcut ürünlerini güncel tutmazsa, pazar payı kaybetmeye başlayacaktır. Rakipler, yeni ve daha verimli yazılımlar geliştirdiğinde, tüketiciler bu yeniliklere yönelme eğilimi gösterdiğinden pazar payı yüksek olan bir teşebbüs bu güncellemeleri takip etmediğinde rakipleri üzerinde rekabetçi baskı yaratma olasılıkları azalacaktır.

- (134) Diğer yandan söz konusu pazarda mobil adli bilişim ürünlerinin satın alma usulüne bakıldığında kamu alımları önemli bir yer tutmakta ve alımlar doğrudan temin yoluyla yapılabildiği gibi ağırlıklı olarak ihale usulüyle gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla bu pazarlar çok parçalı bir yapı sergileyebilmekte ve yıldan yıla distribütörlerin kazandıkları ihalelere bağlı olarak pazar payları farklılık arz edebilmektedir. Bu kapsamda dinamik pazar yapısı da göz önüne alındığında istikrarlı ve stabil nitelik arz etmeyen, hızlı dalgalanan pazar paylarının teşebbüslerden herhangi birinin hâkim durumda olduğu tespitini yapmaya elverişli olmadığı değerlendirilmektedir. Nitekim Hâkim Durum Kılavuzu'nda da ihale pazarları, hızlı büyüyen pazarlar ve yeni oluşmakta olan pazarlarda, pazarların özellikleri nedeniyle teşebbüslerin pazar payları sürekli bir dalgalanma gösterebildiğinden, genellikle pazar paylarının sürekliliğinden bahsedilememekte ve dolayısıyla pazar payının teşebbüsün pazardaki konumu hakkında güvenilir bir gösterge olmayabileceği açıkça ifade edilmektedir.
- (135) Buna ek olarak küresel gelişmeler ve tedarik sorunlarının da teşebbüslerin pazar payını doğrudan etkileyen hususlar olduğu söylenebilecektir. Bu kapsamda, ilgili pazara ilişkin mevzuat ve yerinde incelemede elde edilen birçok bulguda görüldüğü üzere mobil adli bilişim ürünleri pazarında ihracat yasaklarının olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum ise ülkemizde faaliyet gösteren teşebbüslerin ticari faaliyetlerini sekteye uğratabilmekte ve pazar payları üzerinde doğrudan etki yaratabilmektedir.
- (136) Yukarıda yer verilen bilgilerden hareketle MSAB'nin İsveç hükümetinin politikaları gereği Türkiye'ye satışının kısıtlandığı dolayısıyla pazar payının ciddi oranda düştüğü görülmektedir. Bununla birlikte MSAB'nin pazar gücüne ilişkin tespitlerin pazarın yapısı ve işleyişi gereği yalnızca pazar payı bilgisiyle değil başkaca parametrelerce de yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Pazara Giriş Engelleri

- (137) Pazar payları ve yoğunlaşma düzeyleri, pazarın yapısı ve rekabet düzeyi bakımından önemli bir ilk gösterge niteliğindedir. Ancak ilgili pazarda hâkim durum tespiti, yapısal analizlerin yanı sıra özellikle pazarın mevcut ve gelecekteki yapısı ile pazardaki potansiyel rekabete ilişkin diğer değerlendirmelerden de etkilenmektedir. İlgili pazarda sahip olunan yüksek pazar paylarının, söz konusu pazara girişlerin yeterince kolay olması halinde, önemli ölçüde rekabet karşıtı etkiler yaratması olası görülmemektedir. Nitekim potansiyel rakipler, pazar fiyatlarındaki olası yükselişlere karşı duyarlı bir şekilde ilgili pazara giriş yapabilecektir. Bu çerçevede, hâkim durum değerlendirmelerinde pazarın sadece hâlihazırdaki yapısı dikkate alınarak sonuca ulaşılmaması gerekmektedir. Ayrıca pazardaki mevcut rakiplerin kapasite artırması veya potansiyel rakiplerin pazara girmesi tehdidi de değerlendirmeye alınmalıdır.
- (138) İlgili ürün pazarına potansiyel rakipler tarafından yapılacak girişlerin yeterince kolay olması durumunda incelenen teşebbüsün hâkim durumunun sorgulanabilir olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte pazardaki oyuncular üzerinde yeterli düzeyde bir rekabetçi baskı yarattığının kabul edilebilmesi için, pazara girişlerin muhtemel, zamanlı ve olası rekabeti kısıtlayıcı etkileri yok edebilecek güçte olması gerekmektedir.

- (139) Bu kapsamda öncelikle pazara girişlerin muhtemel olup olmadığı ve potansiyel girişlerin piyasadaki mevcut teşebbüslerin rekabeti sınırlayıcı eylemlerini engelleyip engelleyemeyeceği incelenmektedir.
- (140) Öncelikle Türkiye'deki mobil adli bilişim ürünleri pazarı incelendiğinde hâlihazırda birçok teşebbüsün bu ürünlerin satışını gerçekleştirdiği görülmektedir. Farklı markalı mobil adli bilişim ürünleri farklı teknik özelliklere ve fiyat seviyelerine sahip olmakla birlikte bu ürünlerin birbirlerini ikame edebildiği değerlendirilmektedir. Bununla beraber söz konusu ürünlerin gösterdiği özellikler itibarıyla benzersiz ya da sahip olunması zorunlu bir teknolojiyi barındırmadığı, dolayısıyla hiçbir adli bilişim ürününün "olmazsa olmaz" nitelikte olmadığı söylenebilecektir. Bu kapsamda markalaşma veya ürün bilinirliği de özel bir önem arz etmemekte olup ürünün işlev görebilmesi yeterli kabul edilmektedir.
- (141) Veri incelemelerinde önemli bir işlev gören bu ürünlerin Türkiye'ye satışları doğrudan orijinal ekipman üreticileri (OEM'ler) tarafından yapılabilirdiği gibi distribütör ve bayiler tarafından da yapılabilir. OEM'ler kendi geliştirdikleri mobil adli bilişim ürünlerini sunan sağlayıcı teşebbüslerdir. Sağlayıcı teşebbüsler özellikle doğrudan satış kapasitesine veya yerel uzmanlığa sahip olmadıkları bölgelerde distribütörlük anlaşmaları aracılığıyla faaliyet göstermektedir. Diğer yandan ülkemizde cihazların yerli üretim çalışmalarının yapıldığı bilinmektedir. Nitekim FORENSAFE'in Artıfast isimli bir yazılım geliştirdiği ifade edilmektedir. Yine TÜBİTAK tarafından mobil adli bilişim ürünlerinin üretimine ilişkin çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Bu kapsamda söz konusu ürünlerin hâlihazırda ithalat yoluyla temin edildiği bununla birlikte yerli üretim çalışmalarının da bulunduğu söylenebilecektir.
- (142) Diğer yandan ilgili ürün pazarında yasal veya doğal tekel gibi bir engel olmamakla birlikte rakiplerin pazara girişini etkileyebilecek çeşitli teknik ve regülatif bazı hususların varlığından bahsedilebilmektedir. Bunlardan ilki kalifiye güvenlik araştırmacılarının/mühendislerin istihdam edilmesi gereğidir. Özellikle iOS cihazlarının iç işleyişine dair derin teknik bilgiye sahip mühendisler bulmanın büyük sorun haline geldiği belirtilmektedir. Dolayısıyla sağlayıcıların bünyelerinde alanında uzman, kalifiye personel bulundurması gerekmektedir. Bununla beraber cihaz verilerine ayrıcalıklı erişim sağlayacak teknik açıkların keşfedilmesi önem arz etmektedir. Fiziksel belleğe veya dosya sistemine erişim sağlamak için farklı işletim sistemleri ve cihaz yonga seti (chipset)⁶⁸ kombinasyonları için farklı güvenlik açıklarının keşfedilmesi gerekmekte olup ilgili pazarda sıfırdan rekabetçi bir ürün geliştirmenin, büyük bir çaba gerektirdiği ifade edilmektedir.
- (143) Pazara girişler için gerekli bir başka husus ise ham verinin veya dosya sistemi çıktılarının gerçek delile dönüştürülmesi meselesidir. WhatsApp, Signal, Facebook Messenger gibi her uygulama, çıkarılan verilerin işlenebilmesi için özel algoritmalar gerektirmektedir. Bu algoritmaların geliştirilmesi karmaşık olduğundan uygulama sağlayıcıları, kullanıcı verilerini korumak amacıyla sürekli olarak ek şifreleme katmanları uygulamaktadır.
- (144) Bu noktada üretim maliyetlerine değinmek de yerinde olacaktır. Mobil adli bilişim yazılımı alanına yeni bir teşebbüsün giriş yapabilmesi için en büyük zorluklardan biri, desteklenen cihaz envanteri ve üretim maliyetidir. Kişisel bilgisayar bileşenleri genellikle standartlaştırılmış olmasına karşın, mobil cihazlar büyük ölçüde özel tasarlanmış olup birbirlerinden yapıları ve konfigürasyonları açısından farklılıklar içermektedir. İşlemci yonga seti, işletim sistemi, bellek depolama, üretici yazılımı

⁶⁸ Chipset ya da yonga seti, bilgisayarın anakartı üzerindeki temel ve bütünleşik arabirimleri yöneten ve bunlar arasındaki veri akışını sağlayan bir çeşit işlemcidir.

(firmware) ve güvenlik yaması seviyesi (SPL) gibi mobil cihaz yapılandırmasındaki tüm olası değişkenler göz önüne alınmaktadır. Adı geçen her türlü değişken aynı tür mobil cihazda dahi farklı yazılım destekleri gerektirebilecektir. Örneğin Almanya’da satılan bir Samsung Galaxy S24 modeline verilen yazılım desteği, aynı ürünün Japonya’da satılan bir başka çeşidi için sağlamayabilecektir.

- (145) Bu noktada ilgili pazarda Ar-Ge maliyetleri ve yeni gelişmelere ayak uydurmanın önemi de vurgulanmalıdır. Üretimden sonra bilgisayarlar işletim güncellemeleri dışında önemli değişikliklere uğramazken mobil telefonlar sürekli olarak işletim sistemi, üretici yazılımı (*firmware*) ve güvenlik güncellemeleri ile verilerin cihazda nerede ve nasıl depolandığını sürekli olarak değiştiren akıllı telefon uygulaması güncellemeleri almaktadır.
- (146) Son olarak pazarda ihracata yönelik çeşitli kısıtlamaların bulunduğu bilinmektedir. İşbu gerekçeli kararın “İlgili Pazar” başlığında da belirtildiği üzere, mobil adli bilişim ürünleri AB ihracat kontrol düzenlemeleri kapsamında “çift kullanımlı ürünler” olarak sınıflandırılmaktadır. AB içindeki çift kullanımlı ürünler, 2021/821 sayılı AB Tüzüğü ile düzenlenen ve bu tür ürünlerin ihracatı, aracılığı, teknik yardımı, transit geçişi ve transferinin kontrolünü regüle eden ortak bir rejime tabidir. 2021/821 sayılı AB Tüzüğü, üye devletlerin çift kullanımlı ürünler için ihracat lisansı başvurularını değerlendirmeleri gereken kriterleri açıkça belirtmektedir. Bu bağlamda, bireysel ihracat izni başvuruları her bir son kullanıcı için yapılmalıdır. Bunun yanı sıra her üretici ihracat yaptığı ülkelere bağlı olarak farklı ihracat düzenlemelerine tabi olabilmektedir. İsveç’te lisanslar genellikle 1,5-2 yıl süreyle ISP tarafından verilmekte olup süresi dolduğunda veya farklı bir ürün ihraç edileceğinde, MSAB tarafından ilgili ürünün son kullanıcıya ihracına devam edilebilmesi için yeni başvuruların yapılması gerekmektedir. Yine Cellebrite’in ihracat kontrol yasalarına⁶⁹, benzer şekilde, Magnet’in iç ihracat kontrol prosedürlerine⁷⁰ tabi olduğu belirtilmektedir. Sonuç olarak, çift kullanımlı ürünler kategorisine giren bu ürünlerin ihracatının sıkı şekilde düzenlendiği söylenebilecektir. Özellikle her son kullanıcıya ihracat için ayrı ihracat lisansı alınması gerekliliği ve bu başvuruların sonuçlanmasının yıllar sürebilmesi, önemli düzenleyici engeller oluşturmaktadır.
- (147) Netice itibarıyla pazarın, Ar-Ge maliyetleri, teknik karmaşıklık ve adli bilişim uyumluluk gereklilikleri nedeniyle giriş engelleri barındırdığı görülmektedir. Bununla birlikte yer verilen hususların hiçbirisi esasında pazara girmek isteyen sağlayıcıların karşılaşacağı zorlukların ötesinde ve pazara girişi engelleyecek nitelikte değildir. Dolayısıyla bu hususlar pazara girişte yerine getirilmesi gereken koşullar olarak kabul edilebilecektir. Düzenleyici veya ihracata ilişkin kısıtlamalar ise doğrudan bir pazara giriş engeli olmaktan ziyade, talebin yeterince hızlı karşılanamaması sonucunda pazarın sağlayıcılar açısından cazibesini azaltan bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Pazarın Doygunluk Seviyesi

- (148) Teknolojik gelişmenin hızı, yenilik ve yeni ürün görölme hızı ile talebin gittikçe artan mı yoksa azalmakta olan bir talep mi olduğu gibi unsurlar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Rekabetin kısıtlanması; teknolojik gelişmenin sınırlı, talebin durağan ya da daralmakta olduğu piyasalarda daha endişe verici olarak değerlendirilmektedir.

⁶⁹Cellebrite Yıllık Rapor, s 33-35, <https://investors.cellebrite.com/static-files/df0fb4ae-2dc9-4acb-bcc4-2a342cb2ec83>, Erişim Tarihi:20.03.2025.

⁷⁰Magnet Forensics, Code of Business Conduct and Ethics, s 7, <https://www.magnetforensics.com/wp-content/uploads/2024/05/Code-of-Business-Conduct-and-Ethics.pdf>, Erişim Tarihi:20.03.2025.

- (149) Bu açıdan, soruşturma konusu piyasanın teknolojik gelişmelere açık ve yeni ürün görülme hızı yüksek bir pazar olduğu anlaşılmaktadır. Yıllar itibarıyla pazar payları incelendiğinde mobil adli bilişim ürünleri pazarının, dijital araçlar vasıtasıyla suç veya kabahat işleme eğilimlerinin artış gösterdiği günümüzde büyüme eğiliminde olduğu söylenebilecektir. Küresel ölçekte ise 2023 yılı itibarıyla ilgili pazarın yılda yaklaşık %8 ila %12 arasında büyümesi tahmin edilmektedir⁷¹.
- (150) Bu bakımdan mobil adli bilişim ürünleri pazarının dinamik yapıda olması, yeni ürün ve markaların pazara sunulması ve talebin artış göstermesi dikkate alındığında doygun bir pazar olmadığı değerlendirilmektedir.

Dengeleyici Alıcı Gücü

- (151) Bir teşebbüsün ilgili pazardaki davranışları üzerinde etkili olan unsurlar mevcut ve potansiyel rakiplerle sınırlı değildir. İncelenen teşebbüsün müşterileri görece büyük, alternatif temin kaynakları hakkında yeterince bilgili ve makul bir süre içerisinde başka bir sağlayıcıya geçmek ya da kendi arzını yaratmak imkânına sahip ise bu müşterilerin pazarlık gücüne, bir başka deyişle alıcı gücüne sahip olduğu söylenebilecektir. Bu durumda müşterilerin alıcı gücü, incelenen teşebbüsün davranışlarını sınırlayan rekabetçi bir unsur olarak ortaya çıkacaktır.
- (152) Alıcı gücü unsuru değerlendirildiğinde; mobil adli bilişim ürünleri satışlarının ağırlıklı olarak kolluk kuvvetleri, askeri kuruluşlar, denetleyici kurumlar ve belirli özel sektör işletmelerine yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla ilgili pazarda kamu alımlarının önemli bir yer tuttuğu ve alımların doğrudan temin yoluyla veya ağırlıklı olarak ihale usulüyle gerçekleştirildiği söylenebilecektir. Alım sonrasında ise 2-3 yıllık sürelerle ürünün lisans yenileme işlemi yapılmaktadır.
- (153) Müşterilerin temin yolları incelendiğinde doğrudan temin kanalı ile alım yapılırken ürünlerin satışı faaliyetinde bulunan teşebbüslerden fiyat bilgisini istedikleri sonrasında ise maliyet açısından avantajlı ürünü tercih ettikleri görülmektedir. Kamu kurumları ise ağırlıklı olarak ürün teminini ihale yoluyla yapmakta ve gereksinim duyulan ürünlerin şart ve özelliklerine ihale belgesinde yer vermektedir. Söz konusu şart ve özellikleri sağlayan teşebbüsler ise ilgili ihalelere katılım göstermektedir. Nitekim (.....) gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda da (.....). Dolayısıyla alıcıların alım yapılacak ürünün teknik özelliklerini daha çok kendilerinin belirlediği ve alıcılar arasından farklı bir tedarikçiye geçiş yapılmasının önünde önemli bir geçiş maliyetinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.
- (154) Ek olarak pazarda müşterilerin teklif alabildiği sağlayıcılara bakıldığında doğrudan üreticiden veya üreticinin yeniden satıcılarından alabildiği görülmektedir. Üreticiler ülkemizde genel itibarıyla distribütörler aracılığı ile faaliyet gösterse de bazı marka ürünlerin doğrudan sağlayıcının çevrim içi sitesinden de tedarik edilebildiği anlaşılmaktadır. Yeniden satıcılara bakıldığında ise EMT dışında pazarda faaliyet gösteren DİFOSE, KOMTERA, MERGENPRO ve VERİ KURTARMA gibi alternatif distribütörler bulunmaktadır. Bu kapsamda ilgili pazarın teknolojiye dayalı büyüyen bir pazar olduğu da dikkate alındığında alıcıların çok sayıda alternatif kaynağının olduğu değerlendirilmektedir.
- (155) Sonuç olarak bahse konu tedarik yöntemleri değerlendirildiğinde ürünler ve markalar arasında geçişkenlik bulunduğu, alıcıların ürünlerin teknik özelliklerini kendilerinin belirlediği, alıcıların alternatif temin kaynaklarının bulunduğu ve pazarın büyüyen bir

⁷¹ MSAB 2023 Yıllık Raporu, bkz. <https://investors.msab.com/files/Main/20675/3965948/msab-annual-report-2023.pdf>, Erişim Tarihi: 19.12.2024.

pazar olması da dikkate alındığında müşterilerin dengeleyici alıcı gücüne sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

- (156) Yukarıda yapılan değerlendirmelerde özetle; mobil adli bilişim ürünleri pazarında sağlayıcı teşebbüslerin pazar paylarının süreklilik arz etmemesiyle birlikte incelenen teşebbüs olan MSAB'nin 2020 yılı dışındaki pazar payının oldukça sınırlı olduğu, pazarın büyümekte olan ve dinamik bir yapıda olduğu, pazara girişte ya da pazarda büyümede kayda değer bir engelin bulunmadığı, ürünler ve markalar arasında geçişkenlik bulunduğu, alıcıların markalar ile makul süre içerisinde çalışmaya başlayarak başka bir sağlayıcıya geçmek noktasında yeterli bilgi ve imkâna sahip olduğu ve alıcıların alternatif temin kaynaklarının bulunduğu dikkate alındığında, MSAB'nin pazardaki konumunun hâkim durum niteliği taşımadığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda MSAB'nin EMT dışındaki distribütörlerle çalışmamasının, mal vermenin reddi şeklindeki kötüye kullanma halinin şartlarından olan hâkim durumda olma şartını taşımadığı dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir ihlal niteliğinde olmadığı değerlendirilmektedir.

J.3.2.2. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (157) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi; *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır."* hükmünü amirdir. Buna göre, bir anlaşmanın rekabete aykırı olabilmesi için ya rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıması ya da söz konusu etkiyi doğurması veya doğurabilecek nitelikte olması gerekmektedir.
- (158) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin (Dikey Tebliğ) 2. maddesinde dikey anlaşmalar *"Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar"* olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede MSAB ile EMT arasındaki sağlayıcı-yeniden satıcı ilişkisinin Dikey Tebliğ'in 2. maddesi uyarınca dikey bir ilişki niteliği taşıdığı, dolayısıyla söz konusu ilişki çerçevesinde ortaya çıkan eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (159) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında incelenen davranışlardan biri Türkiye'de EMT'nin mobil adli bilişim ürünlerini belirli müşterilere satmasına MSAB tarafından izin verilmemesi sebebiyle kolluk kuvveti niteliğindeki kuruluşların MSAB'nin mobil adli bilişim ürünlerini satın alamamasıdır. Nitekim yukarıda yer verilen bulgularda da görüldüğü üzere müşterilerden EMT'ye gelen ürün tedarik taleplerinin, MSAB tarafından onay verilmemesi nedeniyle reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede ilk olarak MSAB tarafından EMT'nin belli nihai müşteri gruplarına ilgili ürünlerin sağlamanın kısıtlanması davranışları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi bağlamında müşteri sınırlaması çerçevesinde incelenmiştir.
- (160) Yürütülen incelemeler çerçevesinde ise MSAB ile EMT arasındaki satış sözleşmesinde EMT'nin rakip markalı ürünlerin satışını gerçekleştirmesinin sınırlandırılmasına yönelik birtakım rekabet etmeme yükümlülüklerinin getirildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında aşağıda incelenen ikinci husus, MSAB'nin EMT'ye, MSAB ürünleriyle rekabet eden ürünlerin satışını engellemeye yönelik getirdiği sınırlamalar olmuştur.

J.3.2.2.1. Belirli Müşteri Gruplarına Ürün Sağlanmaması Davranışına İlişkin Değerlendirme

- (161) Soruşturma kapsamında incelenen hususlardan biri EMT'nin, MSAB'nin mobil adli bilişim ürünlerini MSAB'nin onay vermemesi neticesinde bazı müşterilere sağlamamasıdır. Nitekim yukarıda yer verilen bulgularda da görüldüğü üzere müşterilerden EMT'ye gelen ürün tedarik taleplerinin, MSAB tarafından onay verilmemesi nedeniyle reddedildiği anlaşılmaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ve ikincil mevzuat kapsamında teşebbüslerin dikey anlaşmalar yoluyla bölge ve müşteri kısıtlaması uygulamalarının rekabeti kısıtlayacağı kabul edilmiştir. Aynı zamanda, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, aynı bentte sayılan haller dışında, alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölgelere veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirilmesinin grup muafiyetinden yararlanamayacağı düzenlenmiştir.
- (162) Yapılan incelemeler neticesinde MSAB tarafından (.....) gibi bazı müşterilere satış yapılırken, (.....) ve (.....) gibi kolluk görevi ifa eden müşterilere satış yapılmadığı tespit edilmiştir⁷². Bu bağlamda EMT'nin son kullanıcıya ürün satışının, MSAB'nin kurulu bulunduğu İsveç'te stratejik ürünlere ilişkin onay mercii olan ISP'nin söz konusu satışa onay vermesi koşuluna bağlandığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede bazı müşterileri özelinde ISP'nin onayının bulunmaması gerekçe gösterilerek MSAB tarafından EMT'nin belli müşterilere ürün satmasına izin verilmediği anlaşılmaktadır.
- (163) Bu noktada öncelikle soruşturma konusu ürünlerin niteliğine değinmekte fayda bulunmaktadır. Mobil adli bilişim ürünleri veri incelemelerinin en önemli parçasını oluşturmaktadır. Söz konusu ürünler yazılım ve teknoloji de dahil olmak üzere kısmen özel teşebbüsler tarafından kullanılan ürünler olsa da kamu görevini hukuka uygun bir biçimde yürütebilmek adına ağırlıklı olarak kamu otoriteleri tarafından kullanılmaktadır. Söz konusu ürünlerin kullanım amacı bir suç ve/veya kabahatin işlenip işlenmediğini belirlemek olup bunu yaparken de süreçlerin hukuka uygun olarak takip edilmesini sağlamaktır. Bu kapsamda daha çok kamu yararı hizmeti sunan ve özel nitelikli olan bu ürünlerin çeşitli ihracat rejimlerine tabi kılındığı görülmektedir. Söz konusu rejimler sadece sağlayıcılar tarafından değil, distribütörler tarafından da uygulanması gereken düzenlemelerdir.
- (164) AB ihracat kontrolüne ilişkin düzenlemeler kapsamında AB'den ihracatı gerçekleştirilen mobil adli bilişim ürünleri "çift kullanımlı ürünler" sınıfında yer almaktadır. Çift kullanımlı ürünler, hem sivil hem de askeri amaçlarla kullanılabilen ürünler olup AB, bu ürünlerin ihracatını sıkı şekilde kontrol etmektedir. Bu kontrol, hem ürünlerin doğrudan ihracatını hem de ilgili yazılım ve teknolojilerin ihracatını kapsamaktadır. İhracat işlemleri için çeşitli izinler gerekmekte olup bu izinler genellikle "genel ihracat yetkisi", "küresel ihracat yetkisi" ve "bireysel ihracat izni" olarak üç farklı türde olabilmektedir. Ayrıca, her bir ihracat başvurusu için farklı kriterler ve değerlendirme ölçütleri vardır. Bazı ülkelerde ihracat için genel ya da küresel yetkiler yeterliyken, bazı ülkeler için bireysel ihracat izni alınması gerekmektedir.
- (165) AB İhracat Kontrol Yönetmeliği'nin 15. maddesinde belirtilen ölçütlere göre, her bir ihracat başvurusu uluslararası yükümlülükler, dış politika, güvenlik durumu ve nihai kullanım amacı gibi faktörler dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Bu

⁷² (.....)'den gelen cevabi yazıda; XRY ürününün en son 2018 yılında tedarik edildiği ve 2020 yılında bu ürüne ilişkin 2 yıllık güncelleme desteğinin satın alındığı ve 2022 yılında güncelleme desteğinin sona erdiği ifade edilmektedir. (.....)'den gelen cevabi yazıda ise XRY ürünün son alımının 11.10.2021 tarihinde gerçekleştirildiği, bu kapsamda bahsi geçen ürünün 3 yıllık güncelleme desteği ile satın alındığı ve bu desteğin 11.10.2024 tarihi itibarıyla sona erdiği belirtilmektedir.

değerlendirmenin, AB üye devletlerine geniş bir takdir yetkisi tanıdığı söylenebilecektir. İhracat izni almak için ise her bir son kullanıcı için ayrı başvuru yapılması gerekmekte olup bu izinler, belirli bir süreyle ve sadece belirli ürünler ve kullanıcılar için verilmektedir.

- (166) MSAB'nin Türkiye'ye satış yaptığı ürünler AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği uyarınca çift kullanımlı ürünler arasında değerlendirilmektedir. Bu nedenle ilgili regülasyonlarla belirlenen ülkeler dışında bölgelere yapılacak olan ihracatlar İsveç'teki denetim otoritesi ISP'nin onayına tabi tutulmaktadır. Türkiye de bu şekilde ihracat için bireysel izin gereken bölgelerden birisi konumundadır.
- (167) ISP, çift kullanımlı ürünlere ilişkin ihracat izinlerini her bir ürün ve alıcı/son kullanıcı için kısıtlı bir süre zarfında olacak şekilde vermektedir. İlaveten ISP tarafından yapılan bu incelemeler 1-2 sene gibi bir zaman dilimi boyunca devam edebilmekte, bu sebeple de müşterilerden alınan siparişlerin temininde gecikmeler yaşanabilmektedir. ISP'den bir cevap gelmediği sürece gerek MSAB tarafından gerek EMT tarafından müşterilere bir değerlendirme sonucu bildirilmesi veyahut kabul ya da ret bilgisi verilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir. Soruşturma kapsamında ele alınan bulgular ve işbu gerekçeli kararın *"Bulgulara İlişkin Değerlendirme"* başlığında yer verildiği üzere ISP onay başvurusuna ilişkin sürecin olumlu sonuçlanması sonucunda satış sürecinin başladığı, reddedilmesi halinde ise EMT'nin dolayısıyla MSAB'nin ilgili ürünü son kullanıcıya satamadığı anlaşılmaktadır.
- (168) Yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda MSAB'nin, EMT tarafından Türkiye'de kolluk görevi ifa eden kuruluşlara ürün sağlanmasını engellemesinin sebebinin İsveç'in stratejik ürünlere yönelik onay mercii olan ISP'nin onay vermemesinden kaynaklandığı, dolayısıyla soruşturma kapsamında incelenen belli müşterilere ürün sağlanmasına izin vermeme davranışının sağlayıcının mukim olduğu ülkenin stratejik ürünlere yönelik düzenleme ve politikalarına uyma zorunluluğundan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle MSAB'nin ilgili düzenlemeler nedeniyle Türkiye'deki sivil olmayan kuruluşlara ürün tedarik edilmesini engelleme yönündeki davranışının bağımsız bir teşebbüs davranışı olarak nitelendirilemeyeceği, bu bağlamda MSAB tarafından EMT'ye yönelik uygulanan müşteri sınırlamasının, 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenemeyeceği değerlendirilmektedir.

J.3.2.2.2. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü Kapsamındaki Münhasır Uygulamalara İlişkin 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

J.3.2.2.2.1. Rekabet Etmeme Yükümlülüğüne İlişkin Teorik Çerçeve

- (169) Dikey Tebliğ'de *"Alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük"* olarak tanımlanan rekabet etmeme yükümlülüğü tek marka sınırlaması kavramıyla birlikte münhasırlıkla eş anlamlı olarak ifade edilmiştir. İlgili tanıma ilişkin olarak Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da (Dikey Kılavuz) alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin %80'inden fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın alınmasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülüğün de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edileceği düzenlenmiştir.
- (170) Rekabet etmeme yükümlülüğü açısından önem arz eden iki önemli husus bulunmaktadır. Bunlardan ilki, rekabet etmeme yükümlülüğünün süresine ilişkindir. Bu kapsamda, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi

büyük önem taşımakta, süresi beş yıldan uzun olan rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden yararlanamamaktadır. Aynı husus, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin belirsiz olması ya da beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebilir olması durumunda da geçerli olmaktadır⁷³.

- (171) Önem arz eden hususlardan bir diğeri ise anlaşmanın sona ermesinden sonraki dönem için alıcıya herhangi bir rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilemeyecek olmasıdır. Ancak, belirli koşulların sağlanması durumunda anlaşmanın sona ermesinden itibaren bir yılı aşmamak kaydıyla alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğü getirebilmek mümkündür. Bunun için yasaklamanın;
- anlaşma konusu mal ya da hizmetlerle rekabet eden mal ve hizmetlere ilişkin olması,
 - anlaşma süresince alıcının faaliyette bulunduğu tesis ya da arazi ile sınırlı olması ve
 - sağlayıcı tarafından alıcıya devredilen know-how'ı korumak için zorunlu olması gerekmektedir.
- (172) Münhasırlık anlaşmalarının marka içi ve markalar arası rekabet bakımından olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bedavacılık probleminin çözülmesi, etkinlik artışı sağlama, müşteriye özgü yatırımların korunması vb. münhasırlık anlaşmalarının olumlu etkilerine örnek olarak gösterilebilmektedir.
- (173) Öte yandan münhasırlık anlaşmalarının rakiplerin maliyetlerini artırma, pazara giriş engelleri oluşturma ve koordinasyon etkisi yaratma gibi rekabetin sınırlayıcı olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bununla birlikte rakipleri dağıtım kanallarından dışlamak ya da rakiplerin minimum etkin ölçeğe ulaşmasını engelleyerek rakiplerin maliyetlerini artırmak ise münhasır anlaşmaların yaygın olarak karşılaşılan rekabet karşıtı sonuçlarıdır⁷⁴.
- (174) Pazar üzerindeki etkileri ve sonuçları değişmemekle birlikte; münhasırlık sözleşmesel ve dolaylı/fiili münhasırlık olarak ikiye ayrılmaktadır. Sözleşmesel münhasırlık sağlayıcı ile alıcı arasında yapılan anlaşmalarda yer alan bir hükümle, fiili münhasırlık ise anlaşmalarda yazılı olarak yer almayıp taraflara herhangi bir yükümlülük getirmemesine rağmen indirim, promosyon vb. teşvik sistemlerinin uygulanması şeklinde ortaya çıkabilmektedir.
- (175) Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, hukuki veya fiili yolla gerçekleşen münhasırlık uygulamalarının, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma ve/veya hâkim durumda bulunma koşuluna bağlı olarak 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilmektedir⁷⁵. İlerleyen kısımda münhasır anlaşmalara ilişkin Türk rekabet hukuku uygulamalarına yer verilmektedir.

⁷³ Bununla birlikte alıcıya en fazla beş yıllık süre için rekabet etmeme yükümlülüğü getirilebileceğine ilişkin düzenlemenin bir istisnası da bulunmaktadır. Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesis tümüyle sağlayıcıya ait ise sağlayıcının kendisine ait olan bir tesiste kendi izni olmadan rakip malların satılmasına izin vermemesinin mantıklı bir sınırlama olduğu görüşünden hareketle, alıcıya getirilecek rekabet etmeme yükümlülüğü herhangi bir şekilde süre sınırlamasına tabi tutulmamaktadır. Buna göre, söz konusu tesisi kullandığı süre boyunca alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğü getirilebilmektedir.

⁷⁴ Kurulun 11.03.2021 tarihli ve 21-13/173-74 sayılı kararı.

⁷⁵ YAVUZ, Ş. (2017), Türk Rekabet Hukukunda Münhasırlık Uygulamalarına İlişkin Tutarlı Bir Yaklaşım Arayışı.

J.3.2.2.2.2. Rekabet Etmeme Yükümlülüğüne İlişkin Kurul Uygulaması

- (176) Rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin Kurul uygulaması incelendiğinde, Kurulun *Frito Lay*⁷⁶ kararında teşebbüsün satış kanallarındaki münhasırlık uygulamaları ve geleneksel kanaldaki nokta stokunu artırma uygulamaları yoluyla rakiplerin dışlanması neden olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddiası incelenmiştir. Paketlenmiş cips pazarında hâkim durumda olan FRİTO LAY'in nihai satış noktalarında ürünlerinin tek satılmasına yönelik münhasırlık içeren uygulamaları yoluyla rakiplerin dışlanması neden olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği değerlendirilmiştir. Ayrıca teşebbüsün hâkim durumda olması ve pazarın yapısı hasebiyle söz konusu uygulamaların bireysel muafiyetten yararlanamayacağı değerlendirilmiştir. Kanun'un 4. maddesinin uygulandığı bu kararda teşebbüsün aynı zamanda hâkim durumda olduğu da belirtilmiştir.
- (177) Kurulun *Biletix*⁷⁷ kararında Biletix'in organizatörlerle yaptığı münhasır sözleşmeler incelenmiştir. Kurul, bu sözleşmeler çerçevesinde organizatörlerin ilgili yılda düzenleyeceği tüm etkinlikler için Biletix dışında bir biletleme firması ile çalışamayacağı hususu karşısında Biletix'in münhasır sözleşmelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğunu değerlendirmiştir. Öte yandan kararda Biletix'in *"etkinlik biletlerinin (futbol müsabakaları hariç) satışına platform üzerinden aracılık hizmeti"* pazarında hâkim durumda olduğu tespiti yapılmıştır. Kararda Biletix'in gerçekleştirdiği teknolojik yatırımların, akdettiği münhasır sözleşmeler ile arasında illiyet bağı bulunmadığı, pazarın organizatör tarafının büyük bir kısmının belirli dönemlerde kapatılması rakiplerin bu organizatörlere erişememesi nedeniyle etkinlik portföylerinin ve çeşitliliğinin genişlemesine engel olduğu kanaatine varılmıştır. Ayrıca Biletix'in uygulamalarının, etkinliklerin finansmanın sağlandığı ve işlerini büyütmek isteyen müşterilere önemli faydalar sağlandığı yönündeki savunma kabul edilmemiştir.
- (178) Mey İçki'nin rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırdığı, açık noktalarla yaptığı sözleşmelerin münhasırlık içerdiği ve rakip ürün satılmamasını temin için baskı uyguladığı iddialarının yeniden değerlendirildiği kararda⁷⁸ Mey İçki'nin satış noktaları için bulundurulması zorunlu bir ürüne sahip olması nedeniyle satış noktaları için vazgeçilmez ticari partner (unavoidable trading partner) niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte kararda *"MEY İÇKİ'nin fiili münhasırlık yaratmaya yönelik uygulamalarının 4. madde kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmakla birlikte, eylemlerin hâkim durumdaki bir teşebbüs tarafından gerçekleştiriliyor olması ve teşebbüsün tek taraflı uygulamalarının sonucunda ortaya çıkması nedeniyle 6. madde kapsamında ele alınmasının uygun olduğu"* değerlendirmesi yapılarak soruşturma konusu münhasırlık anlaşmaları bakımından Kanun'un 4. madde ya da 6. maddesi kapsamında yapılacak değerlendirme bakımından farklılık bulunmadığı ifade edilmiştir. İlgili kararda hâkim durum değerlendirmesi yapılmış olup Mey İçki'nin rakı pazarında hâkim durumda olduğuna ve rakiplerinin pazardaki faaliyetlerini zorlaştırmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine karar verilmiştir.
- (179) Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile mehzaz uygulamalar doğrultusunda, doğrudan veya fiili yolla gerçekleşen münhasırlık uygulamalarının, hâkim durum mevcutken 6. madde kapsamında incelenebileceği, bununla beraber anılan eylemin alıcı ve sağlayıcı arasındaki dikey ilişkiden kaynaklanması sebebiyle 4. madde kapsamında incelenmesinin de mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede

⁷⁶ Kurulun 07.07.2015 tarihli ve 15-28/345-115 sayılı kararı.

⁷⁷ Kurulun 21.1.2021 tarihli ve 21-04/53-22 sayılı kararı.

⁷⁸ Kurulun 11.03.2021 tarihli ve 21-13/173-74 sayılı kararı.

aşağıda MSAB'nin mobil adli bilişim ürünleri pazarında rekabet yasağı içeren münhasır uygulamalarına yönelik değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

J.3.2.2.1.3. MSAB tarafından EMT'ye Getirilen Rekabet Etmeme Yükümlülüğüne İlişkin Değerlendirme

- (180) MSAB ve EMT arasında akdedilen 24.03.2022 tarihli Sözleşme'nin "Rakip Ürünler" başlıklı 6. maddesi;

"(.....)"

şeklinde düzenlenmiştir⁷⁹.

- (181) Bununla beraber "Süre ve Fesih" başlıklı 7. maddesi ise;

"(.....)"

hükmünü haizdir.

- (182) Sözleşme'nin 6. maddesine göre EMT'nin MSAB ürünleri ile rekabet eden ürünleri satması MSAB'nin önceden yazılı onayına tabi kılınmıştır. Diğer bir deyişle incelenen Sözleşme hükümlerinde EMT'nin MSAB'nin XRY, XAMN, XEC markaları dışında rakip ürün satışının sağlayıcının iznine bağlandığı, dolayısıyla EMT'ye rekabet etmeme yükümlülüğü getirildiği görülmektedir.

- (183) Dikey Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü, alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan ya da dolaylı yükümlülük olarak tanımlanmıştır. Tebliğ'deki anlamıyla rekabet etmeme yükümlülüğü alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri kendisinin üretmemesini ve sağlayıcı dışındaki başka bir kaynaktan tedarik etmemesini öngören bir yükümlülüktür.

- (184) Dikey Tebliğ'in 5. maddesinde dikey anlaşmalarda alıcılara getirilebilecek rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Alıcıya bu maddede izin verilen sınırları aşan rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmesi durumunda, bu yükümlülüğü içeren sözleşme hükümleri sözleşmenin diğer bölümlerinden ayrılabilir ise bu hükümler grup muafiyetinden yararlanamazken sözleşmenin kalan maddeleri grup muafiyetinden yararlanabilecektir. Şayet rekabet etmeme yükümlülüğünü içeren sözleşme hükümleri sözleşmenin diğer bölümlerinden ayrılamıyor ise sözleşmenin tamamı grup muafiyetinden yararlanamayacaktır.

- (185) Alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi de büyük önem taşımakta, süresi beş yıldan uzun olan rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden yararlanamamaktadır. Aynı husus, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin belirsiz olması ya da beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebilir olması durumunda da geçerli olmaktadır⁸⁰.

- (186) Sözleşme bu açıdan incelendiğinde, Sözleşme'nin 7. maddesine göre sözleşme süresinin 12 ay olduğu, ek olarak geçerli olan 12 aylık sürenin sona erme tarihinden en az 3 ay önce yazılı fesih bildiriminde bulunulmadığı sürece birbirini takip eden 12 aylık dönemler halinde kendiliğinden yenileceği hüküm altına alınmıştır. Dikey

⁷⁹ Sözleşme'de "Ürünler", MSAB'nin XRY, XAMN, XEC ürünleri ve MSAB tarafından önceden mutabık kalınan diğer tüm ürün ve hizmetler şeklinde tanımlanmıştır.

⁸⁰ Bununla birlikte alıcıya en fazla beş yıllık süre için rekabet etmeme yükümlülüğü getirilebileceğine ilişkin düzenlemenin bir istisnası da bulunmaktadır. Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesis tümüyle sağlayıcıya ait ise sağlayıcının kendisine ait olan bir tesiste kendi izni olmadan rakip malların satılmasına izin vermemesinin mantıklı bir sınırlama olduğu görüşünden hareketle, alıcıya getirilecek rekabet etmeme yükümlülüğü herhangi bir şekilde süre sınırlamasına tabi tutulmamaktadır. Buna göre, söz konusu tesisi kullandığı süre boyunca alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğü getirilebilmektedir.

Kılavuz'da da açıklandığı üzere, alıcıya anlaşma geçerli olduğu sürece rekabet etmeme yükümlülüğü getiren ve taraflardan herhangi biri belli bir süre önceden itiraz etmedikçe her 12 aylık dönemler halinde yenilenmiş kabul edilen dağıtım anlaşması belirsiz sürelidir. Bu bakımdan MSAB'nin EMT ile imzaladığı ve rekabet etmeme yükümlülüğü hükmü içeren Sözleşme'nin kendiliğinden yenilenen yapısının belirsiz süreli bir nitelik sergilemesinden dolayı rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi de belirsiz olup bu haliyle Dikey Tebliğ'in 5. maddesinde düzenlendiği üzere anılan Tebliğ'de tanınan muafiyetten yararlanamamaktadır.

(187) Bununla birlikte her ne kadar ilgili yükümlülüğün belirsiz süreli olması nedeniyle muafiyetten yararlanamayacağı değerlendirilmesi yapılmış olsa da MSAB tarafından rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin söz konusu hükümlerin fiiliyatta uygulanmadığı, MSAB'den onay alınmadan EMT tarafından farklı rakiplere ait ürünlerinin satışının yapılabildiği ifade edilmiştir. Tarafın bu açıklamasına paralel olarak EMT'nin MSAB markası dışındaki markaları da sattığı tespit edilmiştir. EMT'nin yıllar itibarıyla cirosunu elde ettiği markalara ilişkin bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

(188) Bu doğrultuda EMT'nin mobil adli bilişim ürünleri pazarında satışını yaptığı markalar için son beş yıla ait gelirinin toplam cirosu içerisindeki dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

Tablo 11: Türkiye'de EMT'nin Mobil Adli Bilişim Ürünleri Pazarında Distribütörlüğünü Yaptığı Sağlayıcılar ve Pazar Payları

Sağlayıcılar	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)	2024 (%)
MSAB	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Oxygen	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Belkasoft	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
MobilEdit	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Hancom Forensics	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Cellebrite	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
TOPLAM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Cevabi Yazı

(189) Tablodan görüleceği üzere, EMT, MSAB dışında Oxygen, Belkasoft, MobilEdit, Hancom Forensics ve Cellebrite gibi sağlayıcıların da ürünlerinin satışını gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda, EMT'nin pazar payının büyük çoğunluğunu MSAB ürünlerinin değil, büyük bir oranda Oxygen marka mobil adli bilişim ürünlerinin oluşturduğu söylenebilecektir. Dolayısıyla sözleşmede yer alan ve soruşturma sürecinde tamamen kaldırılan rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin hükmün teşebbüsler tarafından uygulanmadığı değerlendirilmektedir.

(190) Sonuç olarak, taraflar arasındaki sözleşmede yer alan belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğünün, fiili olarak uygulama alanı bulmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte her ne kadar fiili olarak uygulanmamış olsa da Sözleşme'de EMT'ye yönelik yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü, yukarıda açıklandığı üzere belirsiz süreli olarak düzenlendiği için Dikey Tebliğ'e aykırılık teşkil etmektedir. Söz konusu tespit doğrultusunda soruşturma süreci devam ederken MSAB ile çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmiş ve Sözleşme'nin rekabet etmeme yükümlülüğü içeren hükmünün muafiyet korumasından yararlanamayacağı tarafa aktarılmıştır. Devam eden süreçte MSAB, fiiliyatta da uygulanmadığı tespit edilen Sözleşme hükmünü kaldıran 12.03.2025 tarihli Ek Protokol'ü Kuruma iletmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda taraflar arasında akdedilen Ek Protokol'ün rekabet etmeme yükümlülüğü içermediği görülmüştür.

(191) Bu noktada konuya ilişkin olarak değinilmesi gereken husus ise Sözleşme'nin tadil edilmesinden önceki dönem için Sözleşme'de yer alan belirsiz süreli rekabet etmeme

yükümlülüğü nedeniyle MSAB'ye herhangi bir idari yaptırım uygulanmasının gerekip gerekmediğidir. Yukarıda açıklandığı üzere, Sözleşme'de yer alan belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğü, fiiliyatta uygulanmamış ve EMT, MSAB'nin onayı olmaksızın MSAB'nin rakiplerinin ürünlerinin satışını gerçekleştirebilmiştir. Kaldı ki Sözleşme'nin 24.03.2022 tarihinde imzalandığı ve anılan Sözleşme'deki rekabet etmeme yükümlülüğünün 12.03.2025 tarihli Ek Protokol ile kaldırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, Sözleşme ile EMT'ye getirilen belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğünün yaklaşık 3 yıllık bir süre için geçerli olduğu ve bu sürenin Dikey Tebliğ'in 5. maddesinde izin verilen 5 yıllık süreyi aşmadığı anlaşılmaktadır. Bu bakımdan belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğü ihtiva eden Sözleşme hükmünün fiiliyatta uygulanmamış olması ve sözleşmesel bir hüküm olarak da geçerliliğinin 5 yıldan kısa süre devam etmiş olması gerekçesiyle; ilgili hüküm nedeniyle MSAB hakkında herhangi bir idari yaptırım uygulanmasına yer olmadığı değerlendirilmektedir.

J.3.3. Taraflarca Yapılan Savunmalar ve Savunmalara İlişkin Değerlendirme

J.3.3.1. Taraflarca Yapılan Ortak Savunmalar ve Savunmalara İlişkin Değerlendirme

(192) Soruşturma bildiriminin içeriği ile tebliğ sürecine yönelik yapılan savunmalarda;

- Taraflar hakkında resen soruşturma açıldığı, soruşturma bildiriminin taraflar hakkındaki iddiaları somut bir şekilde ortaya koymadığı, bu bakımdan soruşturma bildiriminin usulüne uygun olarak gönderilmediği ve soruşturma açılmasına sebep olan iddiaların türü ve niteliği hakkında herhangi bir açıklama sunulmadığı, bu itibarla savunma hakkının gereği gibi kullanılmadığı,
- 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca soruşturma bildiriminin iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi içerecek şekilde düzenlenmesi gerektiği, bu doğrultuda soruşturma bildiriminin usulüne uygun gönderilmemesinin idari işlemin sonucuna etki edecek durumlara neden olabileceği, nitekim uzlaşma ve taahhüt kurumlarının hem süre hem de içerik yönünden soruşturma bildirimi içeriğiyle sıkı sıkıya bağlı olduğu

belirtilmiştir.

Değerlendirme

(193) 4054 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (a) bendi *"Bu Kanunda yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya resen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; bu Kanunda düzenlenen hükümlerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu ihlallere son verilmesi için gerekli tedbirleri alıp bundan sorumlu olanlara idari para cezaları uygulamak"* şeklinde olup bu bent ile Kurulun resen veya başvuru üzerine soruşturma yapabileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu bakımdan 02.08.2024 tarihli ve 88419 sayılı Başkanlık önergesinin görüşüldüğü 09.05.2024 tarihli Kurul toplantısında 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet gösteren EMT ve MSAB hakkında aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına 24-22/512-M sayı ile karar verilmiştir.

(194) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası, *"Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir."* ve 44. maddesinin üçüncü fıkrası *"Kurul, tarafları*

bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapamaz.” hükümlerini amirdir.

- (195) Bu bağlamda taraflara iletilen soruşturma bildirimlerinde soruşturmalara ilişkin 4054 sayılı Kanun’un 43. maddesinde ve devamı hükümlerinde düzenlenen usulî süreçler hakkında bilgi verilmiş ve mobil adli bilişim ürünleri pazarında 4054 sayılı Kanun’un ihlal edilip edilmediğine yönelik savunmaların, tebellüğünden itibaren 30 gün içinde Kuruma iletilmesi gerektiği belirtilmiştir. Öte yandan soruşturma bildiriminin tebliğ edildiği yerinde inceleme esnasında ve sonrasında, tarafın ihlale yol açabilecek eylemlerine ilişkin yeterli bilgilendirmeler yapılmıştır.
- (196) Bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun’un 45. maddesinin ilk fıkrasında yer alan *“Soruşturma safhası sonunda hazırlanan rapor, tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunur.”*, aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan *“Bu Kanunu ihlal ettiği belirlenenlere yazılı savunmalarını 30 gün içinde Kurula göndermeleri tebliğ edilir. Tarafların gönderecekleri savunmalarına karşı soruşturmayı yürütmekle görevlendirilenler 15 gün içinde ek yazılı görüş bildirir ve bu da tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara bildirilir. Taraflar 30 gün içinde bu görüşe cevap verebilirler (...)”* hükümleri ile 46. maddesindeki *“Sözlü savunma toplantısı, tarafların cevap dilekçesi ya da savunma dilekçelerinde sözlü savunma hakkını kullanmak istediklerini bildirmeleri üzerine yapılır.”* hükmünden anlaşılabacağı üzere, tarafların Soruşturma Bildiriminin tebliği üzerine yaptıkları birinci yazılı savunmalarına ek olarak Soruşturma Raporunun tebliğinden sonra da iki yazılı ve bir sözlü savunma hakları bulunmaktadır. Dolayısıyla savunma hakkının engellendiğine ilişkin savunmaların reddedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
- (197) EMT ve MSAB arasındaki ticari ilişki hakkında yapılan savunmalarda;
- MSAB ile EMT arasındaki ticari ilişkinin yalnızca MSAB ürünlerinin EMT tarafından Türkiye pazarında satışı ve pazarlanmasına ilişkin olup MSAB ve EMT arasında herhangi bir organik bağ, şube ilişkisi, ortak girişim, temsilcilik veya alt işverenlik ilişkisinin bulunmadığı,
 - EMT’nin hâlihazırda XRY açısından Türkiye’de tek satıcı konumunda olduğu ancak bu durumun hukuki bir boyutunun bulunmadığı, MSAB veya diğer mobil imaj alma ürünleri üreticileri ile akdedilen sözleşmelerde tek alıcıya sağlama yükümlülüğünün bulunmadığı, herhangi bir şirketin üreticilerle temasa geçerek mobil imaj alma ürünlerini Türkiye’de dağıtmak üzere anlaşma yapabileceği,
 - MSAB’nin EMT’nin yanı sıra başka teşebbüsler ile Türkiye’de bayilik ilişkileri kurduğu, ancak Türkiye pazarında MSAB ürünlerine olan düşük talep ve Türkiye pazarındaki düşük ticaret hacminden ötürü bayilik ilişkilerinin finansal sebeplerle devam ettirilemediği,
 - EMT’nin Türkiye’deki müşterilerine yönelik satış şartlarını ve yeniden satış fiyatlarını kendi ticari karar ve iradesi çerçevesinde belirlediği, MSAB tarafından satış koşulları ve yeniden satış fiyatlarının takibinin de yapılmadığı

ifade edilmiştir.

Değerlendirme

- (198) Yapılan savunmada özetle; Türkiye’de EMT’nin hâlihazırda MSAB ürünlerinin tek satıcısı konumunda olduğu ancak bunun hukuki bir ilişkiye dayanmadığı, nitekim taraflar arasında akdedilen Sözleşme’de tek alıcıya sağlama yükümlülüğünün de getirilmediği, diğer teşebbüslerin de benzer anlaşmalar yaparak Türkiye’de MSAB ürünlerini satabileceği belirtilmektedir.

(199) Öncelikle EMT ile MSAB arasındaki ticari ilişki incelendiğinde MSAB'nin mobil adli bilişim ürünleri pazarında sağlayıcı konumunda bulunduğu, EMT'nin ise Türkiye pazarında MSAB ürünlerinin dağıtımını yaptığı anlaşılmaktadır. Taraflar arasında akdedilen Sözleşme hükümleri değerlendirildiğinde Türkiye'de MSAB ürünlerinin yeniden satışının yalnızca EMT tarafından yapılacağına ilişkin açık bir hükmün yer almadığı ancak fiili uygulamaya bakıldığında, 2020 yılından itibaren MSAB ürünlerinin satışının Türkiye'de yalnızca EMT tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Nitekim Türkiye pazarında (.....) belirtilmiştir. Bu kapsamda MSAB'ye herhangi bir tek alıcıya sağlama yükümlülüğünün getirilmediği söylenebilse de MSAB'nin mobil adli bilişim ürünleri bakımından Türkiye pazarındaki ticaret hacminin ve ürün talebinin sınırlı olması ile dil gibi operasyonel engellerin bulunması nedeniyle yalnızca EMT ile çalıştığı görülmektedir. Netice itibarıyla soruşturma kapsamında taraflar arasındaki ticari ilişkiler detaylı şekilde değerlendirilmiş olup taraflar hakkında herhangi bir ihlal isnadında bulunulmadığından anılan savunmaya yönelik bir değerlendirme yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

J.3.3.2. Taraflarca Yapılan Ayrık Savunmalar ve Savunmalara İlişkin Değerlendirme

J.3.3.2.1. MSAB Tarafından Yapılan Savunmalar ve Savunmalara İlişkin Değerlendirme

- (200) MSAB ürünlerinin ihracatına ilişkin yasal düzenlemeler hakkında yapılan savunmada;
- MSAB'nin hukuk ve etik kurallara bağlı uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bir teşebbüs olduğu, faaliyet gösterdiği pazarda kapsamlı düzenleyici kurallara tabi tutulduğu ve bağlı olduğu ulusal ve uluslararası mevzuatın, teşebbüsün yetki ve hareket alanını önemli ölçüde sınırladığı,
 - MSAB'nin satışını gerçekleştirdiği ürünlerin AB'nin ihracat regülasyonları kapsamında çift kullanımlı ürünler olarak nitelendirildiği, bu ürünlerin ihracatının ön izne tabi kılındığı, yeniden ihracı veya satın alan son kullanıcı dışında üçüncü kişiler tarafından kullanılmasının da ilgili regülasyonlar kapsamında kısıtlandığı, bu sebeple EMT'nin Türkiye'deki son kullanıcılardan gelen satın alma taleplerini MSAB'ye bildirdiği, MSAB'nin de ilgili siparişe dair gerekli regülatif izinler için ilgili makamlara başvuruda bulunduğu, ilgili izin sürecinin olumlu tamamlanması akabinde de satın alınan yazılım ürünlerinin teslimatının son kullanıcıya gerçekleştirilebildiği,
 - MSAB'nin soruşturma konusu olan ürünlerinin AB İhracat Kontrolü Yönetmeliği uyarınca çift kullanımlı ürünler sınıfına girdiği, bu nedenle ilgili regülasyonla belirlenen ülkeler dışındaki bölgelere yapılacak olan ihracatların İsveç'teki denetim otoritesi ISP'nin iznine tabi kılındığı, bu bağlamda Türkiye'nin de bu şekilde ihracat için bireysel izin gereken bölgelerden birisi konumunda olduğu,
 - MSAB ürünlerinin ihracat rejimine ilişkin AB düzenlemelerinin katı olduğu ve ihracat sürecinin uzadığı,
 - ISP'nin çift kullanımlı ürünlere ilişkin ihracat izinlerini her bir ürün ve alıcı/son kullanıcı için kısıtlı bir süre için geçerli olacak şekilde verdiği, ISP tarafından yapılan bu incelemelerin zaman zaman yıllara yayılan uzun süreler boyunca devam edebildiği, bu sebeple de müşterilerden alınan siparişlerin temininde uzun süreli gecikmeler yaşanabildiği,
 - İlgili siparişlerin gerçekleşmesinin koşulunun ISP tarafından verilen ön izinler olduğu dolayısıyla ISP'den bir cevap gelmediği sürece MSAB tarafından gerek EMT gerekse EMT'nin müşterilerine bir değerlendirme sonucu bildirilmesi yahut kabul ya da ret bilgisini vermesinin mümkün olmadığı,

- MSAB'nin yetkili yeniden satıcıları vasıtasıyla Türkiye'de birden fazla özel ve kamu hukuku tüzel kişisine ürünlerini ulaştırdığı ve hâlihazırda da birçok yeni ve eski müşteriye yapılması planlanan satışlar için ihracat izni süreçlerinin başlatıldığı, bu satışların tamamlanması için ISP'nin başvuruları değerlendirip nihai kararını vermesinin beklendiği,
- Bu bakımdan (.....) için 2022 yılının Eylül ayında ISP tarafından olumlu bir ön izin kararı verildiği ancak (.....)'nden bireysel ihracat başvurusu yapmak için gerekli olan son kullanıcı beyanının alınamadığı ve potansiyel satışın takip edilemediği, potansiyel müşteri olarak Türkiye'deki kolluk kuvvetleri için bekleyen çeşitli ön onay başvuruları ile (.....) için bir ön onay başvurusu olduğu, bu ön onay başvuruları 2022 yılının Temmuz ayında ISP'ye sunulduğu ancak ISP tarafından henüz bu başvurulara ilişkin bir karar verilmediği, ISP'nin inceleme ve değerlendirme süreci üzerinde MSAB'nin bir etkisi yahut kontrolü bulunmadığından ISP'nin nasıl bir karar vereceği konusunda herhangi bir öngörüsünün bulunmadığı, son yıllarda Türkiye ile ilgili olarak yapılan başvurulardan olumlu sonuç alınanların MSAB'nin ana müşteri grubundan (polis teşkilatları gibi) olmayan müşterilere ilişkin olduğu, ISP'nin bu şekilde uzun süreler alan incelemeleri nadir ya da sadece Türkiye özelinde gerçekleşen bir uygulama olmadığı, Latin Amerika ve Asya bölgeleri de dâhil olmak üzere başka ülkelerdeki birkaç son kullanıcısı/müşterisi için de bir yılı aşan veya bir yıla yakın bir inceleme süreci yaşandığı,
- İhracat düzenlemeleri nedeniyle MSAB ürünlerinin Türkiye'ye ihracının oldukça sınırlı olduğu, bunun yanı sıra MSAB'nin küresel pazardaki payının da son derece sınırlı kaldığı, bu kapsamda MSAB'nin son beş yıl içerisinde Türkiye'ye gerçekleştirdiği yıllık ortalama satış tutarının yaklaşık (.....) TL olduğu dikkate alındığında MSAB'nin Türkiye'deki pazar payının hesaplamaya dahi gerek duyulmayacak kadar düşük olduğu, Öte yandan 2023 yılında MSAB'nin Türkiye'deki net satışlarının, dünya genelindeki net satışlarının neredeyse binde birine tekabül ettiği⁸¹,
- MSAB'nin Türkiye'de doğrudan bir varlığının bulunmadığı, Türkiye pazarındaki düşük talep ve düşük satış hacmi nedeniyle, MSAB'nin ürünlerinin bağımsız yerel bir teşebbüs olan EMT aracılığıyla dağıtıldığı, EMT'nin MSAB'nin iştiraki, şubesi ya da alt yüklenicisi olmadığı ve bağımsız şekilde ve münhasırlık içermeyen bir temelde faaliyet gösterdiği,
- MSAB ürünlerinin 20.05.2021 tarihli ve 2021/821 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Düzenlemesi (AB İhracat Kontrol Yönetmeliği) kapsamında "çift kullanımlı ürün" olarak kabul edildiği ve sıkı ihracat kontrol düzenlemelerine tabi tutulduğu, bu nedenle Avrupa Birliği dışına yapılan satışların Türkiye dahil, ISP başvuru sürecine ve önceden alınacak bir ihracat iznine tabi olduğu, bu ihracat izinlerinin verilmesinin MSAB'nin kontrolü dışında gerçekleştiği, MSAB'nin gerekli izinler verilmeden satış taahhüdünde bulunamadığı veya ürün teslimi yapamadığı, bu ihracat izinlerine ilişkin başvuruların değerlendirilmesinin çoğu zaman aylar, hatta yıllar sürebildiği ve bu gecikmelerin MSAB'ye atfedilemeyeceği, Türkiye'de bazı taleplerin karşılanamamasının MSAB'nin davranışlarından değil sunduğu ürünlerin niteliğine özgü regülatif gerekliliklerden kaynaklandığı,
- MSAB ile EMT arasında herhangi bir münhasırlık ilişkisi bulunmadığı, EMT'nin MSAB ile olan ticari ilişkisi boyunca sürekli olarak rakip markaların satışını

⁸¹ MSAB'nin 2023 yılı mali tabloları için bkz. MSAB 2023 Yıllık Raporu, <https://investors.msab.com/files/Main/20675/3965948/msab-annual-report-2023.pdf> (Erişim Tarihi: 19.12.2024).

yaptığı, taraflar arasında daha önce imzalanan sözleşmeye, taslak bir şablonun kullanılması sonucunda hataen bir rekabet etmeme hükmü dahil edildiği ancak bu hüküm uygulamada hiçbir zaman hayata getirilmemiş olup tarafların bu yönde bir niyeti de olmadığı, bu durumun soruşturma sürecinde fark edilmesini takiben bu hususun ek bir protokol ile derhal düzeltilindiği, EMT'nin resmi internet sitesinden de görülebileceği üzere uzun süredir birden fazla sağlayıcıyla çalıştığı ve çeşitli rakip ürünleri bir arada sunduğu,

- MSAB'ye atfedilebilecek herhangi bir ihlal bulunmadığı sonucuna açık ve kesin şekilde ulaşıldığı, inceleme konusu davranışların rekabet hukuku kapsamında bir ihlal teşkil etmediğinin net ve tereddüde yer bırakmayacak biçimde ortaya koyulduğu, Soruşturma Raporu'nda MSAB'nin hâkim durumunu kötüye kullanmadığının, anlaşmalar yoluyla rekabeti kısıtlamadığının veya bayisine münhasırlık dayatmadığının teyit edildiği,
- MSAB'nin soruşturma süresi boyunca Kurum'la iş birliği içerisinde hareket ettiği, tüm bilgi ve belge taleplerine şeffaf şekilde yanıt verdiği ve ilgili hukuki ve düzenleyici yükümlülüklerle sürekli uyum içinde hareket edildiği, soruşturma raporunda dile getirilen endişelerin büyük ölçüde ihracat lisanslama rejiminin ve MSAB ile EMT'nin ticari ilişkisinin yanlış anlaşılmasından kaynaklandığı, Soruşturma Raporu'nda da teyit edildiği üzere MSAB'nin rekabet hukukunu ihlal eden herhangi bir eylemde bulunmadığı

hususları belirtilmiştir.

Değerlendirme

(201) MSAB tarafından ürünlerinin ihracat sürecine ilişkin yapılan savunmalara yukarıda yer verilmiş olup bu kapsamda elde edilen bilgi ve belgeler neticesinde mobil adli bilişim ürünlerinin AB'nin ihracat kontrolüne ilişkin düzenlemeleri kapsamında "çift kullanımlı ürünler" sınıfında olduğu anlaşılmaktadır. Gerekçeli kararın "*Çift Kullanımlı Ürünlerin İhracatına İlişkin Yasal Düzenlemeler*" başlığında da ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere, 2021/7821 sayılı AB Tüzüğü uyarınca, çift kullanımlı ürünlerin Türkiye'ye ihracatı için MSAB tarafından son kullanıcı adına bireysel ihracat izni başvurusunda bulunulması gerekmektedir. MSAB tarafından gerçekleştirilen bu başvuru sonrasında, ISP tarafından yürütülen ve yaklaşık iki yıl süren değerlendirme süreci neticesinde, söz konusu ürünlerin son kullanıcıya ihraç edilip edilmeyeceğine karar verilmektedir. Bu süreçte MSAB'nin herhangi bir müdahale yetkisi bulunmadığı anlaşılmaktadır. İlaveten soruşturma tarafı EMT'de yapılan yerinde incelemede elde edilen yazışmalarda MSAB yetkilileri tarafından Bulgu-1'de "(.....) başvurunuzun 21/04/22 tarihinde reddedildiğini bildirmekten büyük üzüntü duyuyorum", Bulgu-7'de "Amacım ve ilgim sizinkiyle aynı ve gelecek yıl için iyi bir umut beslediğim için 2023 bütçeme birçok Türk otoritesinin yenilemelerini koydum. Eğer ihracat kısıtlamaları kaldırılmaz veya hafifletilmezse ben de ciddi bir sorunla karşılaşacağım.", Bulgu-9'da "Bunun doğrudan İsveç'in NATO'ya girişinin Türkiye hükümeti tarafından engellenmesiyle ilgili olduğunu düşünüyorum." ve Bulgu-12'de "onlara sözlü olarak bir fiyat göstergesi vermeye başlayabileceğinizi düşünüyorum, ancak (.....)'nun eklediği alıntıda belirtildiği gibi, bu müşteriye herhangi bir şey satabilmek için ISP onayına sahip olmak zorunludur. Teklifin içinde de belirtildiği gibi ISP onayı olmadan herhangi bir geçerliliği yoktur." şeklindeki ifadelerden MSAB'nin rasyonel bir tacir olarak nihai hedefinin kendi ürünlerinin satışlarını artırmak olduğu; ancak mukim olduğu ülke regülasyonları kapsamında ISP'nin onayına bağlı olması sebebiyle müşteri kaybettiği ve ürün satış sürecinin uzun sürdüğü anlaşılmaktadır.

(202) Bununla beraber, Tablo 10 incelendiğinde, MSAB'nin mobil adli bilişim ürünleri pazarındaki pazar payının 2020 yılında %(.....) iken 2024 yılı itibarıyla %(.....)'ye

gerilediği görülmektedir. Pazar payında meydana gelen bu düşüşün, Avrupa Birliği İhracat Kontrol Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmesi mümkün olup tüm bu açıklamalar çerçevesinde, MSAB tarafından ürünlerinin ihracatına ilişkin yasal düzenlemelere dair yapılan savunmaların kabul edilebilir nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

EMT Tarafından Yapılan Ayrık Savunmalar ve Savunmalara İlişkin Değerlendirme

(203) Türkiye’de mobil adli bilişim ürünlerinin satışını gerçekleştiren oyunculara yönelik yapılan savunmada;

- Türkiye’de mobil imaj alma ürünlerinin satışını gerçekleştiren çok sayıda yeniden satıcı olduğu, bu kapsamda EMT’nin satışını gerçekleştirdiği ürünlerden en büyük paya sahip olan Oxygen Forensic Detective ürününün KOMTERA tarafından da satıldığı,
- 2022 yılında KOMTERA’nın, hem Oxygen Forensic Detective ürününün satışında hem de EMT’nin yıl içerisinde satışını gerçekleştirdiği mobil imaj alma ürünleri bakımından gerçekleştirdiği satışlarda pazarda lider konumda bulunduğu, buna ek olarak MERGENPRO’nun Belkasoft Evidence Center X ve Compelson MobilEdit ürünlerinin satışını gerçekleştirdiği, DIFOSE’nin Hancom Forensics ve Compelson MobilEdit ürünlerinin satışını yaptığı,
- Soruşturma Raporu’nda yer alan EMT’nin mobil adli bilişim ürünleri pazarı bakımından pazar payının doğru olmadığı, adli bilişim kavramının birçok farklı bileşeni içine alan oldukça geniş bir kavram olduğu, “mobil adli bilişim” şeklinde bir pazar tanımı yapıldığında diğer adli bilişim alanlarının da aynı amaca hizmet ettiğinin göz ardı edildiği, bilgisayar adli bilişim, ağ adli bilişim, bulut adli bilişim, veri tabanı adli bilişim ve IoT adli bilişim alanlarının da mobil adli bilişim gibi verilerin incelenmesi ve çıkarılmasına yarayan alt kırılımlar olduğu, talep tarafından bakıldığında da söz konusu ürünlerin birbirleri yerine kullanılabildiği ve birbirlerinin tamamlayan roller üstlendiği, bu kapsamda ilgili pazarın esasen “mobil adli bilişim ürünleri” değil, “adli bilişim ürünleri” pazarı veya bu pazardaki ürünlerin ortak amacı olan verilerin çıkarılmasına işaret eden “çıkarma” pazarı olarak tanımlanabileceği,
- EMT’nin mobil imaj alma ürünlerini devlet kurumlarının açtığı ihalelere katılmak suretiyle veya bu kurumlara teklif vererek sattığı, son üç yıla bakıldığında müşterilerin söz konusu ürünleri genellikle üç yıllığına aldığı, müşterilerin ürünü aldıktan sonra zorunlu olmasa da ürüne gelen yeni güncellemeleri edinmek adına lisans güncellemesi aldığı, bu sebeple pazar büyüklüğü ve yapılan satışların içerisinde bu lisansların da dahil olduğu, pazardaki teşebbüslerin yüksek adet satış yaptığı veya neredeyse hiç satış yapmadığı yılların olabileceği, ihaleler bağlamında satış yapılabilirdiği için yıldan yıla dramatik değişiklikler olabileceğinden pazar payının ilk bakışta yanıltıcı olabileceği, dolayısıyla yıl bazlı pazar payı üzerinden değerlendirme yapılmaması ve pazara daha geniş bir dönem ve perspektiften bakılması gerektiği, pazarın ihale pazarlarına benzer bir yapıda olduğu ve pazarda ürünleri talep eden müşteri sayısının sınırlı olduğu,
- EMT’nin pazarda kısıtlı bir güce sahip olduğu, Soruşturma Raporu’ndaki pazar payı hesaplamasında dahi EMT’nin gücünün sınırlı düzeyde kaldığı, Soruşturma Raporu’nda ifade edildiği üzere EMT’nin ürün satımında çoğu zaman üretici firmaların ve yabancı ülke otoritelerinin politikalarıyla bağlı olduğu, sağlayıcıdan gelebilecek baskılar, ihracat kısıtlamaları ve müşterilerin pazarlık gücü karşısında EMT’nin kullanabileceği bir pazar gücünün bulunmadığı,

EMT'nin Soruşturma Raporu'nda yer verilen değerlendirmelerin çoğunluğuna iştirak ettiği

ifade edilmiştir.

Değerlendirme

- (204) EMT tarafından özetle, Türkiye'de mobil imaj alma ürünlerinin satışını gerçekleştiren çok sayıda yeniden satıcı olduğu, bu kapsamda EMT'nin satışını gerçekleştirdiği ve pazarda en çok paya sahip olan Oxygen marka mobil adli bilişim ürünlerinin rakip teşebbüslerce de satıldığı ve EMT'nin bu ürünler bakımından lider konumda bulunmadığı ifade edilmektedir.
- (205) “*Sektör Hakkında Bilgi*” başlığında değinildiği üzere Türkiye'de mobil adli bilişim ürünleri pazarında MSAB ile birlikte çok sayıda sağlayıcı teşebbüs faaliyet göstermektedir. Anılan teşebbüslerin tamamı yurt dışı menşeli olup Türkiye'de MSAB gibi distribütörleri aracılığıyla satış gerçekleştirmektedir. Söz konusu teşebbüsler tarafından sağlanan mobil adli bilişim ürünlerinin birbirlerine kıyasla kısmen farklı fonksiyonları olsa dahi temelde müşteri kullanımı için önem arz eden fonksiyonlarının kilit açma, imaj alma ve raporlama faaliyeti olduğu, bu bakımdan (.....) ve (.....) dışında her bir marka mobil adli bilişim ürününün bu işlevleri yerine getirdiği görülmektedir. Bununla beraber incelenecek mobil cihazların çok çeşitli marka modelde ve işlevsellikte olması nedeniyle müşterilerin tek bir marka mobil adli bilişim cihazına yönelmediği, bilakis aynı işi yapan ancak birbirlerine kıyasla kısmi farklılıkları bulunan birden fazla adli bilişim ürününü birlikte satın aldığı görülmektedir. Nitekim (.....) ve (.....) tarafından bir mobil adli bilişim cihazının o an için incelenmesi gereken bir mobil cihazı çözümleyemezken başka marka bir adli bilişim ürününün o cihazı çözümleyebildiği; ancak ertesi gün yapılacak bir incelemede aynı marka model ve yazılımdaki cihazı açamadığı ifade edilmiştir.
- (206) Nihai olarak Tablo 10'da görüleceği üzere 20.05.2021 tarihinde yayımlanan AB İhracat Kontrol Yönetmeliği öncesi ve sonrasında MSAB'nin mobil adli bilişim ürünleri pazarında hakim durumda olmadığı, keza 2021 yılı öncesinde pazar payının %(.....) olduğu, 2021 yılı ve sonrasında pazar payının ise %(.....)'un altında kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte pazarda son üç yılda %(.....)'in üzerinde pazar payı ile Oxygen'in ilgili pazarda lider konumunda olduğu anlaşılmaktadır. Mobil adli bilişim ürünlerinin dağıtımı pazarına bakıldığında ise son üç yılda EMT'nin pazar payının yüksek olduğu görülse dahi satışlarının önemli bir kısmının MSAB ürünlerinin değil, Oxygen marka mobil adli bilişim ürünlerinin (2024 yılında %(.....)) oluşturduğu görülmektedir⁸². Söz konusu pazarda ise Oxygen marka ürünlerin satışının farklı distribütörler tarafından yapıldığı ve hatta 2022 yılında (.....)'nın %(.....) pazar payı ile lider konumda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, soruşturma konusu dikkate alındığında EMT tarafından mobil adli bilişim pazarına yönelik olarak sunulan savunmaların kabul edilebilir nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.
- (207) “*İlgili Pazar*” bölümünde EMT'nin faaliyet gösterdiği pazarın özelliklerine ve dinamiklerine detaylıca yer verildiğini belirtmekte fayda bulunmaktadır. İlgili ürün pazarı, tüketicinin gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından birbiriyle değiştirilebilir veya ikame edilebilir olarak kabul edilen bütün mal veya hizmetlerden oluşan pazarları kapsamaktadır. Bu bağlamda, bir ürünün diğer bir ürünle aynı pazarda yer alabilmesi için bu ürünlerin, tüketici gözünde nitelikleri, kullanım amaçları ve

⁸² EMT'nin Türkiye'de mobil adli bilişim pazarında Oxygen ürünleri bakımında son üç yıldaki satışları incelendiğinde pazar payı 2022 yılında %(.....), 2023 yılında %(.....) ve 2024 yılında %(.....)'tür.

fiyatları açısından benzer olmaları ve birbirleriyle ikame edilebilir olmaları gerekmektedir.

- (208) Bu bağlamda adli bilişimin; çok çeşitli dijital cihazlardan veri elde edilmesi ve analizini kapsayan geniş bir alan olduğu, veri kaynağına göre bilgisayar adli bilişimi, mobil adli bilişimi, ağ adli bilişimi, bulut adli bilişimi, IoT ve multimedya adli bilişimi şeklinde farklı alt kategorileri içerdiği söylenebilecektir. Yapılan incelemelerde tüketiciler bakımından söz konusu ürünlerin farklı uygulama alanları ve amaçlar için kullanıldığı dolayısıyla her bir adli bilişim ürününün, farklı dijital ortamları ve verileri incelemeye yönelik özel araçlar ve teknikler içerdiği; üreticiler bakımından ise cihazların üretim ve geliştirilmesinde farklı yazılım, donanım ve ekipmanlar kullanıldığı, her bir teknolojinin üretim yönteminin (tasarım, malzeme, test süreci vb) birbirinden çok farklı olmakla birlikte, her bir teknoloji ile farklı performans seviyelerine sahip adli bilişim cihazları üretildiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda adli bilişim türleri arasında her durumda talep ve arz ikamesinin bulunmadığı, uzmanlık bilgisi isteyen adli bilişim türlerinin inceleme ve araştırma yapılacak ortama göre bir başka deyişle veri kaynağına göre bilgisayar, mobil, ağ, bulut, IoT ve multimedya adli bilişimi olmak üzere çeşitli alt türlere ayrılmasının mümkün olduğu değerlendirilmiştir.
- (209) Mobil adli bilişim ürünleri ise temel olarak mobil imaj alma ve inceleme olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Mobil imaj alma ürünleri, delil bütünlüğünü koruyarak ham verinin eksiksiz bir şekilde elde edilmesini sağlarken; veri inceleme ürünleri bu verileri analiz edilebilir, okunabilir ve anlamlandırılabilir formata dönüştürmeye yöneliktir. Bu iki ürün grubu teknik işlevleri itibarıyla farklı roller üstlenmekle birlikte, ürünlerden beklenen yararın sağlanabilmesi (örneğin cihaz incelemesi sonucu suçun ya da kabahatin ortaya çıkarılabilmesi ve hukuki süreçte delil olarak değerlendirilebilmesi) için imaj alma ve inceleme faaliyetlerinin bir arada yürütülmesi gerekmektedir. Bu nedenle, söz konusu ürünlerin ayrı ayrı değil, birlikte satın alınmasının pratik bir ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda mobil adli bilişim ürünleri ile inceleme ürünlerinin mobil adli bilişim sürecini tamamlayan ürünler olduğu, dolayısıyla pazarın bir bütün olarak "*mobil adli bilişim ürünleri pazarı*" olarak tanımlanmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır.
- (210) İlaveten Soruşturma Raporu'nda ilgili pazarın çok parçalı bir yapı sergilediği, ihalelere bağlı olarak pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin pazar paylarının yıldan yıla farklılık arz edebildiği ve söz konusu ürünlerin belli aralıklarla (1-3 yıl) lisans güncellemeleri aldığı da belirtilmektedir. Dolayısıyla yapılan açıklamalar ışığında EMT'nin bu konudaki savunmalarının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (211) Son kullanıcıya ürün tedariki sürecine ilişkin yapılan savunmada;
- ISP lisansı onay sürecinin tamamıyla MSAB tarafından yönetildiği, bu çerçevede EMT'nin yalnızca MSAB'nin kendisini bilgilendirdiği ölçüde sürece dâhil olabildiği, sürece ilişkin bilgi ve değerlendirmelerinin yalnızca MSAB tarafından aktarılanlarla sınırlı olduğu,
 - EMT'nin ISP lisans başvurularının reddedilme gerekçelerine ilişkin herhangi bir bilgi sunabilecek konumda olmadığı, yerinde incelemede elde edilen yazışmalardan da açıkça görülebileceği üzere EMT'nin ISP lisansı sürecinin olumlu sonuçlanması için süreci aktif olarak takip ettiği, nitekim sürecin başarıya ulaşmasının EMT'nin satış yapabilme imkanı elde etmesi anlamına geldiği,
 - Yerinde incelemede elde edilen yazışmalardan da görüleceği üzere XRY ürününün ihracat için çift kullanımlı ürünlere ilişkin düzenlemeler kapsamında değerlendirildiği ve EMT'nin AB dışındaki ihracat faaliyetlerinin ISP ve AB ihracat kuralları tarafından sıkı bir şekilde düzenlendiği, MSAB XRY Office Kit çözümünün tamamının Türkiye'deki ve Avrupa dışındaki diğer birçok ülkedeki

bir makama veya şirkete satılması için nihai müşterilerin ISP'den onay alması gerektiği, onay sürecinin ise 3 ila 6 ay sürebilecek uzun ve karmaşık bir süreç olduğu,

- EMT'nin satış yapabilmek üzere MSAB ile ISP sürecini yakından takip ettiği, yapılan yerinde incelemede EMT Anahtar Müşteri Müdürü (.....)'ten elde edilen e-posta yazışmasında görüleceği üzere EMT Anahtar Müşteri Müdürü (.....)'in ISP sürecini takip ederek sürecin hızlı sonuçlanmaması durumunda satış yapma imkânını kaçıracaklarını ifade ettiği,
- Tüm bu açıklamalar ışığında EMT'nin herhangi bir kamu otoritesine ürün sağlamama yönünde bir irade içerisinde bulunmadığı, nitekim yerinde incelemede alınan yazışmaların hiçbirinin bu iddiayı destekler nitelikte olmadığı

belirtilmiştir.

Değerlendirme

(212) EMT tarafından son kullanıcıya ürün tedariki sürecine ilişkin yapılan savunmalar incelendiğinde söz konusu ürünlerin ihracatına ilişkin MSAB tarafından yapılan savunmaya paralel bir savunma yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede EMT'nin MSAB'den tedarik ettiği ürünlerin "çift kullanımlı ürünler" kapsamında değerlendirildiği, İsveç'te mukim MSAB'nin ise AB İhracat Kontrol Yönetmeliği'ne tabi olduğu ve bu kapsamda söz konusu ürünlerin ihracatının ISP onayına bağlı bulunduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla gerek MSAB ve gerekse EMT'nin söz konusu ürünlerin temin sürecinde bir dahlinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. İlaveten EMT'de yapılan yerinde incelemede elde edilen bulgulardan EMT'nin MSAB yetkililerine ISP başvurularının akıbetini müşterileri adına farklı zamanlarda birçok kez sorduğu görülmektedir. Bu durum, EMT'nin ISP sürecini aktif olarak takip ettiğini ve sürecin gecikmesi halinde doğabilecek satış imkanını kaybetme riskini bertaraf etmeye çalıştığını göstermektedir. Bu doğrultuda EMT'nin son kullanıcıya ürün tedariki sürecine ilişkin yapmış olduğu savunmanın kabul edilebileceği değerlendirilmektedir.

(213) 4054 sayılı Kanun kapsamında son kullanıcılara ürün verilmemesinin herhangi bir ihlal niteliği taşımadığı yönünde yapılan savunmada ise;

- EMT'nin herhangi bir kamu otoritesine ürün sağlamama yönünde bir irade ortaya koymadığı, bu durumun yerinde incelemede elde edilen belgelerden de görülebileceği, bu kapsamda son kullanıcılara ürün verilememesi hususunun tamamen EMT dışında kalan sebeplerden kaynaklandığı ve EMT'nin bu durum üzerinde hiçbir kontrolünün bulunmadığı,
- EMT'de yapılan yerinde incelemede alınan belgelerin 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir ihlale dayanak teşkil etmeyeceği, bu belgelere dayanılarak herhangi bir hukuki hüküm tesis edilemeyeceği,
- Öte yandan soruşturma konusu ihlal iddiasının sözleşme yapmanın reddine dayandığının düşünüldüğü, bu bağlamda rekabet hukuku ihlallerinin temelde dışlayıcı ve sömürücü olmak üzere ikiye ayrıldığı, sözleşme yapmanın reddinin dışlayıcı bir ihlal olduğu, teşebbüslerin bu eylemini ya üst pazarda kendileri ile rekabet eden bir rakibi dışlamak ya da dikey bütünleşik oldukları bir durumda alt pazardaki rakiplerini/müşterilerini dışlamak için gerçekleştirebileceği, ancak XRY ürününü talep eden kamu kuruluşları ve şirketlerin son kullanıcı olduğu, tüketici statüsündeki müşterilerin dışlanma olasılığından bahsedilemeyeceği için sözleşme yapmanın reddi teorisinin uygulanmasının mümkün olmayacağı, söz konusu nihai tüketici olunca ihlal tespiti yapılabilmesi için aranan "rekabet etmek için vazgeçilmez bir ürünün" mevcut olması kriterinin de hiçbir koşulda karşılanamayacağı,

- XRY ürünü ile aynı işlevi gören birçok alternatif ürün bulunduğu, dolayısıyla XRY ürününün vazgeçilmez bir ürün niteliğinde olmadığı, tüketiciler gözünde bu ürünlerin ikame olduğu hususunun da (.....)'in Oxygen Forensic Detective için 2022 yılında gerçekleştirdiği ihaleden görülebileceği, (.....)'nin (.....),
- Yine de bir an için bu teorinin uygulanabileceği kabul edilse ve mal vermenin reddi için oluşması gereken diğer koşullar değerlendirilse dahi bu koşullardan hiçbirinin sağlanmadığının açık bir şekilde görüleceği, sözleşme yapmanın reddinden bahsedilebilmek için öncelikle dolaylı veya doğrudan bir reddetme eyleminin mevcut olması gerektiği, yukarıda da bahsedildiği üzere XRY ürününün satılabilmesi için ISP'den onay alınması gerektiği ve ISP onayının alınamadığı durumda ürünün EMT'ye verilmesi ve EMT'nin de kendi müşterilerine satış yapmasının mümkün olmadığı, EMT'den tamamıyla bağımsız bir şekilde gerçekleşen bu sürecin bir "reddetme eylemi" olarak kabul edilemeyeceği, yerinde incelemede alınan hiçbir belgenin de reddetme eylemini ortaya koymadığı, Kurulun *Paşabahçe* kararında⁸³ da kabul edildiği üzere bir ürünün salt yeniden satışı amacıyla alınması durumunda reddetme eyleminin ihlal olarak değerlendirilemeyeceği, aranan kriterin o ürünün katma değer eklenerek yeniden satılması olduğu, ürünü talep eden müşterilerin ürünü salt kendi kullanımları için satın alan son kullanıcılar olduğu göz önüne alındığında bu kriterin de mevcut olmadığı,
- Sözleşme yapmanın reddi sebebiyle bir ihlal tespitinde bulunulabilmesi için hâkim durumdaki bir teşebbüsün davranışının; (i) reddetmenin alt pazarda rekabet etmek için vazgeçilmez bir ürüne ya da hizmete ilişkin olması, (ii) reddetmenin alt pazarda etkin rekabeti ortadan kaldırmasının muhtemel olması, (iii) reddetmenin tüketici zararına yol açmasının muhtemel olması kriterlerinin hepsini birlikte sağlaması gerektiği,
- Soruşturma konusu dikkate alındığında kamu otoritelerine ürün tedarik edilmediği şüphesinin incelendiği, kamu otoritelerinin EMT'den almak istedikleri ürünlerin yeniden satışını gerçekleştirmediği, dolayısıyla alt pazarda rekabet eden herhangi bir müşterinin bulunmadığı ve EMT'nin müşterilerinin son kullanıcı olarak nitelendirilebileceği, bu itibarla vazgeçilmez bir ürün veya hizmetten bahsetmenin mümkün olmayacağı, benzer şekilde alt pazarda rekabet eden bir teşebbüsün ürün alamamış olmaktan yakınmadığı, bu nedenle alt pazarda etkin rekabetin ortadan kalktığına da öne sürülemeyeceği, ortada bir reddetme eylemi bulunmadığı ve herhangi bir rakibin faaliyetlerinin zorlaştırılmadığı da göz önünde bulundurulduğunda tüketici zararından bahsedilemeyeceği, nihai olarak sözleşme yapmanın reddi teorisinin hiçbir koşulunun ilgili soruşturma kapsamında sağlanmadığı

hususları ifade edilmiştir.

Değerlendirme

- (214) EMT tarafından son kullanıcılara ürün verilmemesinin 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir ihlal teşkil etmediği yönünde bir savunma yapılmış olup bu kapsamda son kullanıcılara ürün verilememesi hususunun tamamen EMT dışında kalan sebeplerden kaynaklandığı, EMT'de yapılan yerinde incelemede alınan belgelerin herhangi bir ihlali ortaya koymadığı, işbu soruşturma kapsamında ihlal iddiasının sözleşme yapmanın reddine dayandığının düşünüldüğü, bununla birlikte sözleşme yapmanın reddi teorisinde olması gerekli unsurların karşılanmadığı ve dolayısıyla uygulanmasının mümkün olmayacağı ifade edilmiştir.

⁸³ Kurulun 02.09.2010 tarihli ve 10-57/1155-439 sayılı kararı.

- (215) Soruşturma kapsamında mal vermenin reddine yönelik yapılan değerlendirmeler MSAB'nin diğer distribütörlerle çalışmaktan kaçınması şüphesiyle incelenmiştir. Bir başka deyişle MSAB'nin Türkiye'deki satışlarını yalnızca EMT ile yapmasının diğer yeniden satıcılar bakımından bir dışlayıcılık etkisi doğurup doğurmadığının tespiti amacıyla incelenmiştir. EMT'nin son kullanıcılara ürün temin etmemesi davranışı ise MSAB ile kurulan sağlayıcı-yeniden satıcı ilişkisi de gözetilerek değerlendirilmiş olup bu davranış özelinde mal vermenin reddi iddiası bulunmadığından EMT tarafından yapılan savunmanın değerlendirilmesine gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

J.3.4. Genel Değerlendirme

- (216) Kurulun 09.05.2024 tarihli ve 24-22/512-M sayılı kararında mobil adli bilişim ürünleri pazarında faaliyet gösteren sağlayıcı konumundaki MSAB ile bu ürünlerin Türkiye'deki yeniden satıcısı olan EMT hakkında 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla resen soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
- (217) Soruşturma kapsamında temel olarak Türkiye'de kolluk kuvveti niteliğindeki kuruluşların MSAB'nin EMT aracılığıyla satışını yaptığı mobil adli bilişim ürünlerini satın alamamasına neden olan hususlar incelenmiştir. Bu bağlamda öncelikle MSAB'nin, kendisine gelen yeniden satıcılık taleplerini reddederek mal vermenin reddi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal edip etmediği incelenmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde MSAB'nin ilgili ürün pazarında hâkim durumda olmadığı, dolayısıyla mal vermenin reddi davranışının temel koşulu olan hâkim durumda olma koşulunun sağlanmadığı, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi açısından herhangi bir ihlal isnadında bulunulamayacağı tespit edilmiştir.
- (218) Ele alınan bir diğer husus olarak MSAB tarafından EMT'nin belli nihai müşteri gruplarına ilgili ürünlerin sağlanmasının kısıtlanması davranışları 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi bağlamında müşteri sınırlaması çerçevesinde incelenmiş olup bu doğrultuda yapılan incelemeler neticesinde MSAB tarafından EMT'nin Türkiye'de kolluk görevi ifa eden kuruluşlara ürün sağlanmasına izin verilmesinin sebebinin İsveç'in stratejik ürünlere yönelik onay mercii olan ISP'nin düzenlemelerinden kaynaklandığı, bu bağlamda soruşturma kapsamında incelenen ürün sağlamama/müşteri kısıtlama davranışının temel saikinin sağlayıcının mukim olduğu ülkenin stratejik ürünlere yönelik politikalarına uyma zorunluluğundan kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda MSAB tarafından EMT'nin belirli müşterilere ürün sağlanmasının kısıtlanmasına yönelik davranışların, 4054 sayılı Kanun kapsamında incelenemeyeceği değerlendirilmiştir.
- (219) Soruşturma kapsamında son olarak MSAB ile EMT arasında Sözleşme'de belli bir dönem yer alan belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğü incelenmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde hükmün fiilen uygulanmadığı ve ilgili hükmün Sözleşme'de bulunma süresinin de Dikey Tebliğ'de öngörülen 5 yıllık sınırı aşmadığı tespit edilmiş, bu nedenle anılan hüküm nedeniyle MSAB hakkında herhangi bir idari yaptırım uygulanmasına gerek bulunmadığı değerlendirilmiştir.
- (220) Yapılan incelemeler neticesinde hakkında soruşturma yürütülen MSAB ve EMT hakkında 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiğine yönelik herhangi bir bilgi ve/veya bulguya rastlanmadığından ilgili teşebbüsler hakkında idari para cezası uygulanmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

G. SONUÇ

(221) Rekabet Kurulunun 09.05.2024 tarihli ve 24-22/512-M sayılı kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a, toplanan delillere, yazılı ve sözlü savunmaya ve incelenen dosya kapsamına göre, EMT Elektronik Mühendislik San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Micro Systemation AB ünvanlı teşebbüsler tarafından 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlal edildiğine yönelik bulguya ulaşılamadığından, ilgili teşebbüsler hakkında idari para cezası uygulanmasına yer olmadığına gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.